

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU STAROGARDZKIEGO**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia "Raportu za lata 2023-2024 z realizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028"

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 roku poz. 647 ze zm.) Rada Powiatu Starogardzkiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Raport za lata 2023-2024 z realizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028" o treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Starogardzkiego.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego oraz opublikowaniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

POD WZGLĘDEM FORMALNO-PRAWNYM
NIE BODZI ZASTRZEŻEN

.....
RADCA PRAWNY DATA
ŻANETA ALECHNIEWICZ - BĄCZEWSKA

Załącznik do uchwały nr
Rady Powiatu Starogardzkiego
z dnia 2025 r.

Raport za lata 2023-2024 z realizacji „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”

Powiat Starogardzki

Zamawiający:

Powiat Starogardzki
ul. Kościuszki 17
83-200 Starogard Gdański

Wykonawca:

Kamil Nabagło o środowisku
61-558 Poznań
ul. Wierzbicice 37a/6
www.osrodowisku.com

**KAMIL NABAGŁO
O ŚRODOWISKU**

Raport za lata 2023-2024 z realizacji „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”

Październik, 2025 r.

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	4
1.1	PODSTAWA PRAWNA I ZAKRES OPRACOWANIA	4
1.2	PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE O POWIECIE STAROGARDZKIM W LATACH OBJĘTYCH RAPORTEM	5
2	OCENA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE STAROGARDZKIM W LATACH 2023-2024	9
2.1	JAKOŚĆ POWIETRZA	9
2.2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	13
2.3	POZIOM PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH	14
2.4	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	16
2.5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	26
2.6	EKSPLOATACJA SUROWCÓW	33
2.7	JAKOŚĆ GLEB	38
2.8	GOSPODAROWANIE ODPADAMI	40
2.9	NOWO USTANOWIONE FORMY OCHRONY PRZYRODY	45
2.10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	47
3	WYKAZ ZREALIZOWANYCH W LATACH 2023-2024 ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU STAROGARDZKIEGO	48
3.1	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ I OCHRONĄ JAKOŚCI POWIETRZA	49
3.2	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ KLIMATU AKTUALISTYCZNEGO ŚRODOWISKA	74
3.3	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZED PEM	76
3.4	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZED SKUTKAMI ZJAWISK EKSTREMALNYCH	78
3.5	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ I OCHRONĄ JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	81
3.6	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ W SPOSÓB ZAPEWNIĄCY POPRAWĘ I OCHRONĘ JAKOŚCI WÓD	84
3.7	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z RACJONALNYM GOSPODAROWANIEM ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	91
3.8	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ANTROPOGENICZNYM	93
3.9	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z GOSPODAROWANIEM ODPADAMI ZGODNIE Z HIERARCHIĄ SPOSOBÓW POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	97
3.10	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH POWIATU	101
3.11	ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OGRANICZENIEM RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII ORAZ MINIMALIZACJI ICH SKUTKÓW	107
4	EDUKACJA EKOLOGICZNA	110
4.1	DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ PODEJMOWANE PRZECZ POWIAT STAROGARDZKI W LATACH 2023-2024	110
4.2	DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ PODEJMOWANE PRZECZ GMINY POWIATU STAROGARDZKIEGO W LATACH 2023-2024	115
5	ANALIZA WSKAŹNIKOWA	124
6	PODSUMOWANIE	128
7	SPIS TABEL	132
8	SPIS WYKRESÓW	133
9	SPIS RYSUNKÓW	133

1 WSTĘP

1.1 PODSTAWA PRAWNA I ZAKRES OPRACOWANIA

Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa, polityka ta prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów oraz dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Programy ochrony środowiska są bowiem wymagany dokumentem, zgodnie z brzmieniem art. 14. ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Obowiązek sporządzenia powiatowego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

W oparciu o art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy powiatu sporządza co dwa lata raport z wykonania programu ochrony środowiska (zwany dalej „raportem”), który przedstawia radzie powiatu. Po przedstawieniu raportu dokument ten ustawowo zostaje przekazany organowi wykonawczemu województwa. Zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt. 7a) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko opracowany raport podlega również zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Niniejszy dokument stanowi realizację ustawowego obowiązku okresowej sprawozdawczości z „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028¹” za lata 2023-2024. Zakres niezbędnych informacji, jakie zawiera raport odpowiada treści przyjętego programu. W dokumencie przedstawione są postępy z wykonania zadań wytyczonych w POŚ², zarówno w zakresie zadań własnych Powiatu Starogardzkiego, jak i zadań koordynowanych (monitorowanych – realizowanych przez inne podmioty). Dokument zawiera także ocenę stanu środowiska powiatu w latach objętych raportem.

Raport został opracowany na podstawie danych i informacji uzyskanych od jednostek, które były wskazane w POŚ jako jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów ekologicznych i zadań. Ankiety z prośbami o dane zostały wysłane do:

1. Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim,
2. gmin powiatu starogardzkiego (gminy miejskie: Skórcz, Starogard Gdański, gminy miejsko-wiejskie: Czarna Woda, Skarszewy oraz gminy wiejskie: Bobowo, Kaliska, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz, Smętowo Graniczne, Starogard Gdański, Zblewo),
3. GPEC EKSPERT Spółka z o.o.,
4. Elektrociepłowni Starogard Sp. z o.o.,
5. Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. (Zakładu Gazowniczego w Gdańsku),
6. Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (Oddziału w Gdańsku),
7. Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku,
8. Powiatowego Zarządu Dróg w Starogardzie Gdańskim,
9. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku,
10. ENERGA-OPERATOR SA,
11. Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku,
12. Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gdańsku,
13. Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lubaniu,
14. Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim,
15. Nadleśnictw: Kolbudy, Starogard, Kaliska oraz Lubichowo,
16. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego,

¹ przyjętego Uchwałą Nr XXXIII/328/2021 Rady Powiatu Starogardzkiego z dnia 22 grudnia 2021 roku

² POŚ – Program ochrony środowiska

17. Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Starogardzie Gdańskim,
18. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Przy opracowaniu skorzystano również z danych statystycznych GUS, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska czy Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

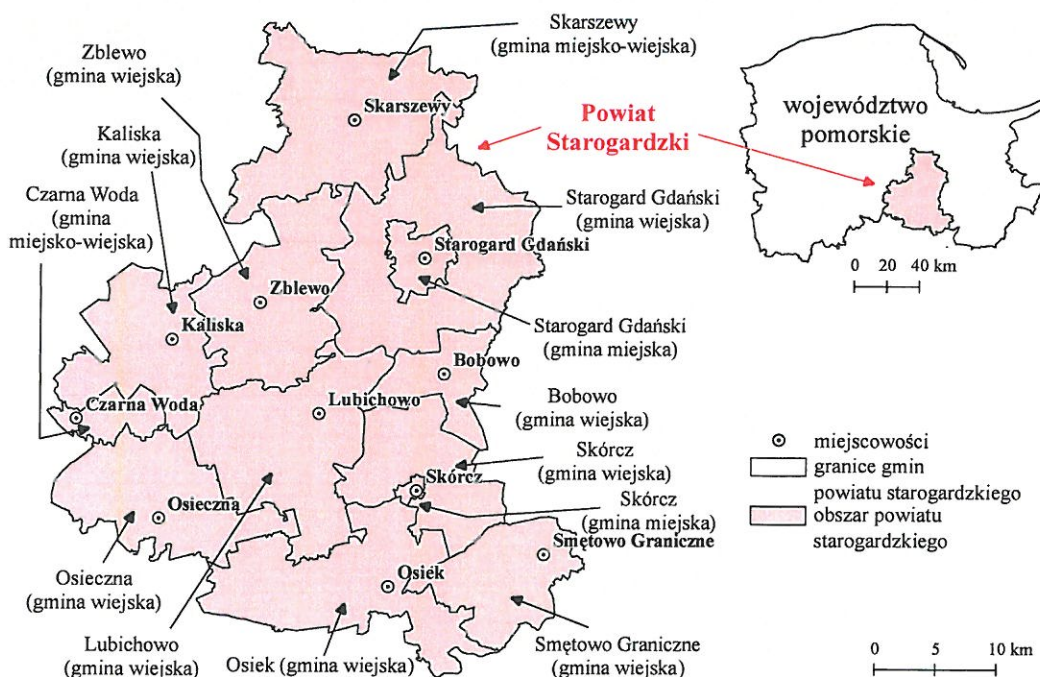
1.2 PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE O POWIECIE STAROGARDZKIM W LATACH OBJĘTYCH RAPORTEM

Powiat starogardzki położony w południowej części województwa pomorskiego. Siedzibą Powiatu jest miasto Starogard Gdański, które pod względem liczby ludności jest siódmym (po Gdańsku, Gdyni, Słupsku, Tczewie, Rumii i Wejherowie) ośrodkiem miejskim w województwie pomorskim. Powiat zajmuje powierzchnię 1 346 km², co plasuje go w czołówce największych powiatów ziemskich w województwie pomorskim. Omawiany obszar od północy sąsiaduje z powiatem gdańskim, od wschodu z powiatem tczewskim, od południa z powiatami: świeckim i tucholskim (w województwie kujawsko-pomorskim), a od zachodu z powiatami: chojnickim oraz kościerskim. W skład Powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Skórcz oraz Starogard Gdański,
- gminy miejsko-wiejskie: Czarna Woda oraz Skarszewy,
- gminy wiejskie: Bobowo, Kaliska, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz, Smętowo Graniczne, Starogard Gdański oraz Zblewo.

Przez teren przebiegają ważne szlaki komunikacyjne. Na osi północ-południe, na obszarze gmin Smętowo Graniczne, Skórcz i Starogard Gdański (gmina wiejska) biegnie autostrada A1. Na osi północny-wschód – południowy-zachód przebiega droga krajowa nr 22, natomiast w kierunku północ-południe biegną dwie ważne drogi wojewódzkie: nr 222 Gdańsk – Skórcz i nr 214 Łeba – Warlubie. Wzdłuż drogi krajowej nr 22 biegnie ważna linia kolejowa Tczew – Chojnice.

Położenie omawianej jednostki prezentuje rysunek 1.

Rysunek 1 Położenie powiatu starogardzkiego na tle województwa pomorskiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu

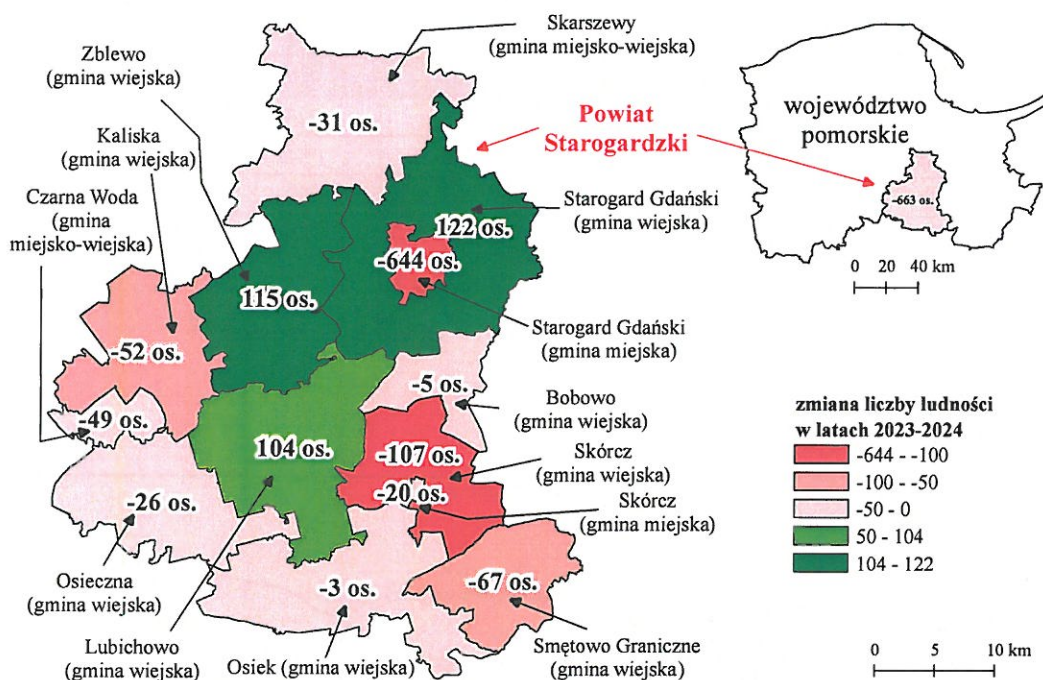
Źródło: Państwowy Rejestr Granic (PRG), opracowanie własne

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności zamieszkująca opisywany teren według stanu na 31.12.2024 r. wynosiła 124 774 osób. Ludność powiatu starogardzkiego stanowi ok. 5,29% ludności województwa pomorskiego. Najliczniej zamieszkała jest gmina miejska Starogard Gdański (ok. 45,0 tys. mieszkańców, 36% mieszkańców powiatu), a najmniej liczna jest gmina wiejska Osiek (2,3 tys. mieszkańców, 1,8% mieszkańców powiatu). Lata objęte raportem to kolejne lata spadku ogólnej liczby mieszkańców w powiecie, przy czym należy wskazać, że spadek liczby mieszkańców wynika przede wszystkim ze spadku liczby mieszkańców miasta Starogard Gdański (-644 osoby w latach 2023-2024). Gminy takie jak Lubichowo, Starogard Gdański (gmina wiejska) oraz Zblewo w latach 2023-2024 charakteryzowały się przyrostem liczby mieszkańców. Szczegółowe dane dla poszczególnych gmin wskazano w tabeli 1. Dane zwizualizowano również na rysunku 1.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Jednostka	Liczba ludności ogółem			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Powiat starogardzki	125 437	125 125	124 774	-663
Czarna Woda (3)	3 048	3 012	2 999	-49
Skórcz (1)	3 458	3 439	3 438	-20
Starogard Gdański (1)	45 626	45 295	44 982	-644
Bobowo (2)	3 179	3 162	3 174	-5
Kaliska (2)	5 320	5 311	5 268	-52
Lubichowo (2)	6 842	6 886	6 946	+104
Osieczna (2)	2 696	2 690	2 670	-26
Osiek (2)	2 257	2 251	2 254	-3
Skarszewy (3)	14 504	14 485	14 473	-31
Skórcz (2)	4 339	4 301	4 232	-107
Smętowo Graniczne (2)	4 840	4 824	4 773	-67
Starogard Gdański (2)	17 176	17 258	17 298	+122
Zblewo (2)	12 152	12 211	12 267	+115
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska				

Źródło: GUS, opracowanie własne

Rysunek 2 Zmiana liczby ludności w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024
Źródło: Państwowy Rejestr Granic (PRG), GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Jak wskazuje „Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” gospodarka powiatu wykazuje duże zróżnicowanie i obejmuje rolnictwo i leśnictwo, przemysł i budownictwo oraz działalność usługową. Kluczowym ośrodkiem gospodarczym regionu jest miasto Starogard Gdański, które jest jednym z ważniejszych ośrodków miejskich i przemysłowych na Pomorzu. Głównymi gałęziami gospodarki powiatu są przemysł farmaceutyczny, drzewny, budowlany, metalowy, chemiczny, spożywczy, odzieżowy oraz szklarski. Biorąc pod uwagę dane dotyczące działalności gospodarczej wg stanu na koniec 2024 roku na omawianym terenie zarejestrowanych było 14 208 podmiotów gospodarczych i w latach 2023-2024 odnotowano wzrost o kolejne 744 podmioty. We wszystkich gminach powiatu odnotowano wzrost liczby prowadzonych działalności gospodarczych w ostatnich dwóch latach (tabela 2, rysunek 3).

Tabela 2. Podmioty gospodarcze wpisane do REGON³ w latach 2022-2024

Nazwa	ogółem			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[podm. gosp.]	[podm. gosp.]	[podm. gosp.]	
Powiat starogardzki	13 464	13 893	14 208	+744
Czarna Woda (3)	261	271	292	+31
Skórcz (1)	396	404	415	+19
Starogard Gdański (1)	5 798	5 919	6 009	+211
Bobowo (2)	264	284	291	+27
Kaliska (2)	514	534	548	+34
Lubichowo (2)	565	597	632	+67
Osieczna (2)	217	225	229	+12

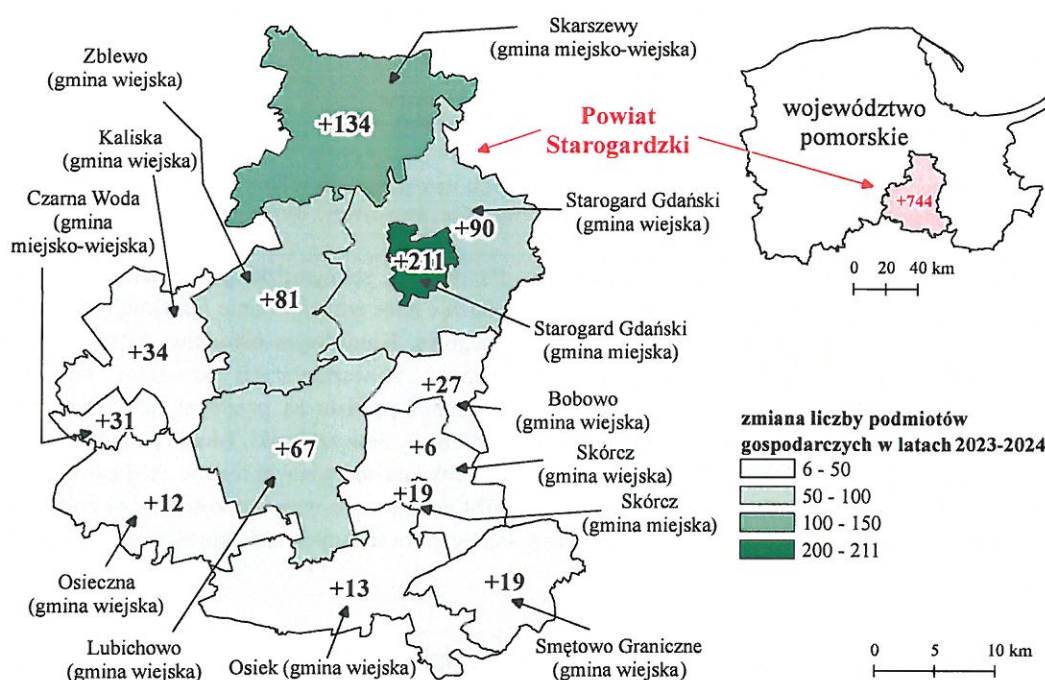
³ Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej

Nazwa	ogółem			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[podm. gosp.]	[podm. gosp.]	[podm. gosp.]	[podm. gosp.]
Osiek (2)	216	226	229	+13
Skarszewy (3)	1 415	1 490	1 549	+134
Skórcz (2)	316	318	322	+6
Smętowo Graniczne (2)	361	380	380	+19
Starogard Gdański (2)	1 914	1 960	2 004	+90
Zblewo (2)	1 227	1 285	1 308	+81

objaśnienia:

(1) gmina miejska
(2) gmina wiejska
(3) gmina miejsko-wiejska

Źródło: GUS, opracowanie własne

Rysunek 3 Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024
Źródło: Państwowy Rejestr Granic (PRG), GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Podsumowując zebrane dane, powiat starogardzki w latach 2023-2024 charakteryzował się ogólnym spadkiem liczby mieszkańców będącym efektem wyludniania się przede wszystkim miasta Starogard Gdański i jednocześnie charakteryzuje się wciąż silną bazą gospodarczą i pozytywnym trendem w rozwoju przedsiębiorczości. W kontekście środowiskowym spadek liczby mieszkańców w mieście Starogard Gdański (głównym ośrodku przemysłowym) może w pewnym stopniu zmniejszać lokalną presję na środowisko (np. mniejsze zużycie ciepła czy niższe zapotrzebowanie na infrastrukturę komunalną). Jednocześnie wzrost liczby mieszkańców w gminach wiejskich (np. Lubichowo, Zblewo) oznacza wzrost obciążenia środowiskowego w innych obszarach powiatu. Silna baza gospodarcza i wzrost liczby podmiotów gospodarczych wiążą się z kolei z rosnącym zapotrzebowaniem na zasoby naturalne (woda, energia) i potencjalnym wzrostem emisji zanieczyszczeń (gazy, pyły, ścieki) z przemysłu. Rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza w kluczowym ośrodku miejskim powiatu, generuje także większy ruch towarowy i osobowy, co bezpośrednio wpływa na

zanieczyszczenie powietrza i hałas komunikacyjny w Starogardzie Gdańskim. Ocenę stanu środowiska w powiecie starogardzkim – stan i trendy – przedstawiono w kolejnym rozdziale.

2 OCENA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE STAROGARDZKIM W LATACH 2023-2024

W kolejnych podrozdziałach zawarto informacje o stanie środowiska w powiecie starogardzkim w latach objętych opracowaniem uwzględniając 10 obszarów: jakość powietrza, zagrożenia hałasem, poziomy pól elektromagnetycznych, jakość wód (powierzchniowych i podziemnych), gospodarka wodno-ściekowa, eksploatacja surowców mineralnych, jakość gleb, gospodarka odpadami, obszary prawnie chronione oraz poważne awarie. W ocenie poszczególnych komponentów środowiska skorzystano z publicznie dostępnych opracowań, danych i rejestrów, a także informacji uzyskanych na podstawie badania ankietowego na cel opracowania raportu.

2.1 JAKOŚĆ POWIETRZA

Ocena jakości powietrza jest prowadzona wg kryteriów określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy oraz dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, niklu, rtęci i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu. Obecnie pod kątem ochrony zdrowia ocenie podlega 12 substancji: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon (O_3), pył drobny PM_{10} (o średnicy do $10\mu\text{m}$), pył drobny $\text{PM}_{2,5}$ (o średnicy do $2,5\mu\text{m}$), metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), nikiel (Ni), kadm (Cd) oznaczane w pyłe PM_{10} oraz benzo(a)piren oznaczany w pyłe PM_{10} . Ze względu na ochronę roślin ocenie podlegają 3 substancje: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NO_x) i ozon (O_3). Dla każdego z wymienionych zanieczyszczeń określone są stężenia w powietrzu, które nie powinny być przekraczane.

Począwszy od oceny jakości powietrza za 2010 rok oceny wykonywane są w podziale na kilkadziesiąt stref dla wszystkich zanieczyszczeń zgodnie z art. 87 ust 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Strefy stanowią aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy, miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz pozostałe obszary poszczególnych województw, niewchodzące w skład miast powyżej 100 tysięcy oraz aglomeracji. Pomiary prowadzone są na stanowiskach pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w newralgicznych punktach województwa – głównie miastach, gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń. Na podstawie wyników z tych stacji oraz modelowania matematycznego wykonywanego w oparciu o bank emisji i dane meteorologiczne powstał system oceny jakości powietrza, który sporządzany jest corocznie dla każdej strefy. Oceny rocznej dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zgodnie z przepisami na terenie województwa pomorskiego wydzielono 2 strefy oceny – aglomeracja trójmiejska (kod strefy PL2201) oraz strefa pomorska (kod strefy PL2202). Obszar powiatu starogardzkiego zlokalizowany jest w strefie pomorskiej. Na obszarze nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej jakości powietrza, z której wyniki są wykorzystywane w rocznej ocenie jakości powietrza w całej strefie. Poniżej przedstawiono jakość powietrza w latach 2023-2024 w pomorskiej strefie oceny jakości powietrza, na terenie której położony jest powiat starogardzki.

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie ze względu na ochronę zdrowia ludzi na terenie stref jest zaliczenie ich do odpowiedniej klasy. Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie danej strefy – zwykle

w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy):

- Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziom dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa B – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny, lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **Klasa C** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa A1, C1 – dodatkowe klasy stref dla pyłu PM_{2,5} określane w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (A1 – nie przekracza poziomu dopuszczalnego dla fazy II, C1 – przekracza poziom dopuszczalny dla fazy II).

Podsumowanie wyników za lata 2023-2024 zawarto w tabeli 3.

Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}) – strefa pomorska

Zanieczyszczenie	Przekroczenia w strefie pomorskiej wg rodzajów zanieczyszczeń	
	2023 rok	2024 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – I faza	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – II faza	A1	A1
PM 10 (pył zawieszony)	A	A
B(a)P (benzo(a)piren)	C	A
As (arsen)	A	A
Cd (kadm)	A	A
Ni (nikiel)	A	A
Pb (ołów)	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie pomorskim za lata 2023-2024

W latach 2023-2024 w strefie pomorskiej stwierdzono **klasę C** tylko dla benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM₁₀ – 2023 rok. W obu latach sprawozdawczych zarejestrowano także przekroczenia poziomów określonych dla celu długoterminowego dotyczących ozonu (**klasa D2**). Poniżej omówiono wyniki dla zanieczyszczeń, które nie osiągnęły wymaganych poziomów.

BENZO(A)PIREN W PYLE ZAWIESZONYM PM₁₀

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM₁₀ dokonuje się w odniesieniu do jednego parametru: poziomu docelowego wynoszącego 1 ng/m³. Podstawą

oceny w strefie są wyniki pomiarów z kilku stanowisk pomiarów manualnych w województwie⁴. Przy klasyfikacji stref oraz wyznaczaniu obszarów przekroczeń jako metoda wspomagająca wykorzystywana jest metoda obiektywnego szacowania na podstawie wyników modelowania matematycznego.

W wyniku oceny w 2023 roku stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego na 2 stanowiskach pomiarowych (Kościerzyna, ul. Targowa oraz Lębork, ul. Malczewskiego). W 2024 roku nie stwierdzono przekroczeń poziomu docelowego na wszystkich stanowiskach pomiarowych, na których prowadzono pomiary. W 2024 roku w porównaniu z rokiem 2023 nastąpił spadek stężeń B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 na wszystkich stacjach. Dostrzegalna jest wysoka zależność pomiędzy zmiennością sezonową i wartościami stężeń. W sezonie grzewczym stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 były dużo wyższe niż w okresie letnim. Najwyższe stężenia odnotowano na terenach, gdzie dominuje niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków.

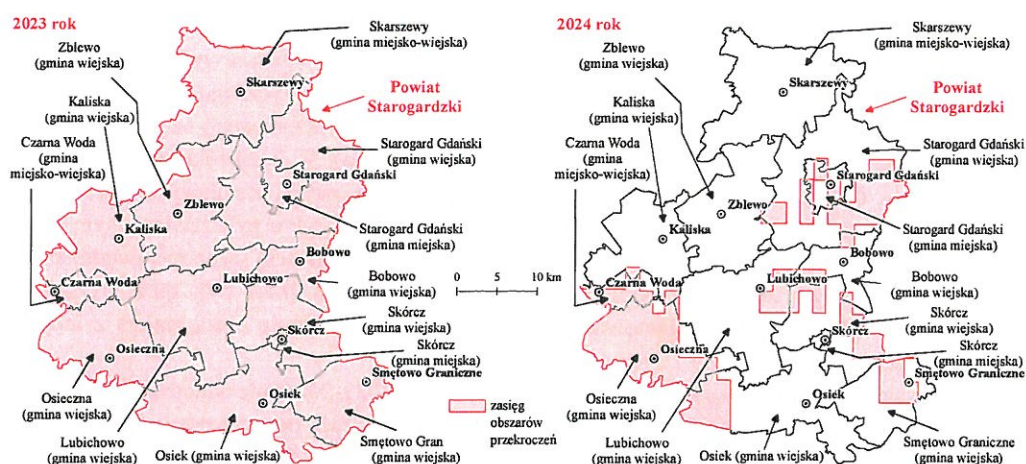
W kontekście obszaru powiatu starogardzkiego w obu latach (2023-2024) nie odnotowano obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Ostatnim rokiem, w którym wystąpiło przekroczenie był 2022 rok – obszar przekroczeń dotyczył głównie miasta Starogard Gdański i miejscowości Kaliska i Zblewo.

OZON (O₃)

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla ozonu dokonuje się w odniesieniu do dwóch parametrów: poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego. Podstawą oceny są wyniki pomiarów z kilku stanowisk pomiarów automatycznych. Tu również przy klasyfikacji stref oraz wyznaczaniu obszarów przekroczeń jako metoda wspomagająca wykorzystywana jest metoda obiektywnego szacowania na podstawie wyników modelowania matematycznego.

W latach 2023-2024 nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego ozonu w strefie pomorskiej (klasa A). Stwierdzono natomiast przekroczenie poziomu celu długoterminowego. Poziom celu długoterminowego, który powinien zostać osiągnięty w roku 2020, uznaje się za przekroczony, gdy w roku kalendarzowym wystąpi przekroczenie poziomu 120 µg/m³ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące. W 2023 roku na każdym stanowisku pomiarowym⁵ odnotowano co najmniej 1 dzień z przekroczeniem wartości 120 µg/m³, co oznacza przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Znaczna część obszaru województwa (w tym cały obszar powiatu starogardzkiego – rys. 4) nie spełnił wymagań określonych dla poziomu celu długoterminowego, uzyskując klasę D2. W 2024 roku na jednym stanowisku pomiarowym w Lęborku, przy ul. Malczewskiego odnotowano 1 dzień z przekroczeniem wartości 120 µg/m³, co również oznaczało przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu w strefie pomorskiej. W związku z tym strefa pomorska uzyskała klasę D2. Z analizy oszacowanych granic obszarów przekroczeń poziomu długoterminowego ozonu wynika, iż obszary te objęły blisko połowę powierzchni województwa (w tym znaczną część obszaru powiatu starogardzkiego – rys. 4) – łącznie ok. 48%, która zamieszkała jest przez ok. 30% mieszkańców województwa. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O₃, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024 przedstawiono na rysunku 4.

⁴ Bytów, ul. Miła, Kościerzyna, ul. Targowa, Kwidzyn, ul. Sportowa, Malbork, ul. Mickiewicza oraz Wejherowo, ul. Dworcowa
⁵ w strefie pomorskiej Lębork, ul. Malczewskiego, Łeba, stacja IMGW, Liniewko Kościarskie oraz Malbork, ul. Mickiewicza

Rysunek 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O_3 , określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024

Źródło: Państwowy Rejestr Granic (PRG), Roczne oceny jakości powietrza w województwie pomorskim za lata 2023-2024, opracowanie własne

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN

Podobnie jak w przypadku oceny wykonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi, wynikiem oceny wykonanej ze względu na ochronę roślin jest zaliczenie jej do odpowiedniej klasy. Oceny poziomów stężeń substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin w województwie pomorskim dokonuje się wyłącznie dla strefy pomorskiej. W kolejnej tabeli zaprezentowano wyniki oceny za lata 2023-2024.

Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa pomorska

Zanieczyszczenie	Klasa strefy pomorskiej wg rodzajów zanieczyszczeń	
	2023 rok	2024 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A
NO _x (tlenki azotu)	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie pomorskim za lata 2023-2024, opracowanie własne

Zgodnie z wynikami oceny za lata 2023-2024, na niemal całym obszarze strefy pomorskiej (w tym na obszarze powiatu starogardzkiego) i w obu latach pomiarowych doszło do przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu (klasa D2). Powyższy wskaźnik przekraczany jest każdego roku pomiarowego obejmując ok. 70-80% powierzchni strefy. Osiągnięcie w najbliższych latach wartości poniżej poziomu celu długoterminowego (tj. $\leq 6\ 000\ \mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$) wydaje się mało prawdopodobne. Jako przyczynę przekroczeń poziomu długoterminowego wskazuje się podobnie, jak w przypadku ozonu analizowanego pod kątem ochrony zdrowia ludzi, występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursory ozonu.

2.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

Pod pojęciem hałasu rozumie się dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz. Wprowadzanie hałasu bezpośrednio lub pośrednio do środowiska w wyniku działalności człowieka nazywane jest emisją hałasu do środowiska. Jako wielkość emisji rozumie się rodzaj i ilość wprowadzonej energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy energii. Obowiązek pomiarów wielkości emisji do powietrza ciąży na podmiotach prowadzących instalację oraz użytkowników urządzenia, a nad wykonywaniem powierzonych obowiązków czuwa Inspekcja Ochrony Środowiska.

WYNIKI POMIARÓW HAŁASU DROGOWEGO

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym typem hałasu. Na obszarach miejskich jest związany z siecią ulic, zwłaszcza głównych. Poza miastami jest obecny przede wszystkim wzdłuż najważniejszych dróg (w Polsce są to autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe oraz niektóre drogi wojewódzkie). Ze względu na przebieg, natężenie ruchu oraz funkcję tranzytową najważniejszymi szlakami drogowymi na omawianym obszarze są: autostrada A1 (autostrada Bursztynowa) (w ciągu międzynarodowej trasy E75), droga krajowa nr 22 oraz drogi wojewódzkie nr 214, 222, 224, 229, 231, 234, 259, 623.

Ocenę zagrożenia hałasem drogowym na obszarze powiatu starogardzkiego w 2023 roku oparto o wyniki badań hałasu komunikacyjnego zaprezentowane w opracowaniu „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa pomorskiego w roku 2023⁶”. W 2023 roku, w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego w województwie pomorskim wykonano badania w 10 punktach, w 4 miejscowościach: Lipnicy, Rekowie, Udorpiu oraz Rumii, a więc nie dotyczyły one punktów pomiarowych zlokalizowanych na obszarze powiatu starogardzkiego. Opracowanie „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa pomorskiego w roku 2024” nie jest jeszcze publicznie dostępne. Należy zatem wskazać na ograniczony zakres prowadzonych badań hałasu drogowego w obrębie powiatu starogardzkiego.

W 2025 roku na istniejącej sieci dróg krajowych administrowanej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad⁷ (w tym także na odcinkach autostrad koncesyjnych), a także drogach wojewódzkich – również w granicach powiatu – prowadzony będzie Generalny Pomiar Ruchu 2025. Pomiaru te dostarczą w najbliższym czasie danych niezbędnych do planowania, zarządzania i utrzymania dróg, a także do prognozowania ruchu. Wyniki będą dostępne w postaci opracowań opisowych, tabel, map i zestawień bazodanowych. Pierwsza publikacja w postaci opracowania pn. "Synteza wyników GPR 2025 na drogach krajowych" planowana jest po 31 marca 2026 r. Ostateczny dokument, opisujący szczegółowo wyniki pomiaru, pn. "Ruch Drogowy 2025" powinien być dostępny w III lub IV kw. 2026 r.

WYNIKI POMIARÓW HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO

Hałas przemysłowy jest tworzony przez źródła znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych i usługowych. Ma charakter lokalny i jego zasięg jest ograniczony do najbliższego otoczenia obiektu. Problem nadmiernej emisji tego rodzaju hałasu do środowiska w dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują bowiem przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem. Starosta Starogardzki, jako organ administracji publicznej, jest właściwy do podejmowania działań w zakresie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska, w tym w zakresie emisji hałasu z zakładów, na podstawie art. 379 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Należy bowiem mieć na względzie, iż dla niektórych przedsiębiorstw może być konieczne wydanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, które można uznać za rodzaj ostrzeżenia – w przypadku niezastosowania się do jej postanowień otwiera to drogę do pociągnięcia podmiotu naruszającego poziom emisji hałasu do odpowiedzialności bardziej dotkliwej oraz może nakładać na niego dalej idące obowiązki,

⁶ <https://www.gov.pl/web/gios/hałas-pomorskie-rok-2023>

⁷ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

np. w zakresie wykonywania pomiarów i sprawozdawczości. Wydanie decyzji jest kompetencją właściwych organów ochrony środowiska – starostów oraz prezydentów miast na prawach powiatu. Organem uprawnionym do bezpośredniego egzekwowania decyzji jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Zgodnie z informacją uzyskaną od Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim w latach 2023-2024 nie wydawano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w piśmie z dnia 20 sierpnia 2025 roku (znak: WI.7016.39.2025.MZJ) udzielił informacji, iż w 2023 roku przeprowadzono 5 kontroli z wyjazdem w zakresie emisji hałasu do środowiska i stwierdzono 3 nieprawidłowości na terenie powiatu. W 2024 roku przeprowadzono 3 kontrole z wyjazdem i stwierdzono 1 nieprawidłowość. Zarówno więc w 2023, jak i w 2024 roku część kontrolowanych podmiotów naruszała normy hałasu.

WYNIKI POMIARÓW HAŁASU KOLEJOWEGO

Hałas kolejowy to w dużej mierze problem związany z funkcjonowaniem pociągów towarowych i pociągów składających się ze starszych wagonów lub lokomotyw. Przez obszar powiatu przebiega kilka linii kolejowych, ale część nie jest eksploatowana. Aktualnie połączenia kolejowe realizowane są na dwóch liniach: linia kolejowa nr 203 – pierwszorzędna, jedno- i dwutorowa linia kolejowa znaczenia państwowego łącząca stację Tczew ze stacją Kostrzyn oraz linia kolejowa nr 131 Chorzów Batory – Tczew – linia kolejowa w Polsce łącząca Górnośląski, Częstochowski Okręg Przemysłowy oraz Rybnicki Okręg Węglowy z węzłem kolejowym w Tczewie, a dalej z Portem Gdańsk i Portem Gdynia.

Ocenę zagrożenia hałasem kolejowym na obszarze powiatu starogardzkiego w 2023 roku również oparto o wyniki badań zaprezentowane w opracowaniu „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa pomorskiego w roku 2023⁸”. Pomiary hałasu kolejowego w 2023 roku wykonane zostały przez Centralne Laboratorium Badawcze Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Oddział w Słupsku w 2 punktach pomiarowych na terenie miejscowości Mosty oraz w gminie wiejskiej Luzino, a więc podobnie jak w przypadku pomiarów hałasu drogowego nie dotyczyły one punktów pomiarowych zlokalizowanych na obszarze powiatu starogardzkiego. Opracowanie „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa pomorskiego w roku 2024” nie jest jeszcze publicznie dostępne wskazując na ograniczony zakres prowadzonych badań hałasu kolejowego w obrębie powiatu starogardzkiego.

WYNIKI POMIARÓW HAŁASU LOTNICZEGO

Zasięg oddziaływania hałasu lotniczego dotyczy nie tylko terenów samych lotnisk, ale obejmuje znacznie większe obszary, niejednokrotnie wielkości rzędu kilkudziesięciu kilometrów kwadratowych. Strefy najbardziej zagrożone hałasem znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska oraz w strefie korytarzy powietrznych startu i podejścia do lądowania. Poziom hałas zależy od rodzaju samolotów, liczby startów i lądowań oraz od organizacji ruchu lotniczego, od której uwarunkowany jest nie tylko przebieg procedury startu, lecz także czas oczekiwania na lądowanie, decydujący o liczbie wykonywanych pętli w szerokim obszarze nad lotniskiem. Obszar powiatu nie znajduje się w zasięgu negatywnego oddziaływania lotnisk.

2.3 POZIOM PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych. Od 2021 roku obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Do końca 2019 r. dopuszczalny poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz w miejscach dostępnych dla ludności

⁸ <https://www.gov.pl/web/gios/halas-pomorskie-rok-2023>

określony został na poziomie 7 V/m. Można zatem zauważyć, że od 2021 r. mamy do czynienia z wzrostem dopuszczalnych wartości poziomów PEM.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 lutego 2020 r., w celu sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wykorzystuje się pomiary wykonywane miernikiem szerokopasmowym. W ramach pomiarów wyznacza się w badanym zakresie częstotliwości wartości wskaźnikowe W_{ME} . W_{ME} oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola, która liczona jest na podstawie maksymalnej wartości chwilowej (E_{MAX}), uzyskanej w trakcie pomiarów w sposób określony w rozporządzeniu. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości W_{ME} nie przekracza wartości 1.

Z punktu widzenia natężenia pól elektromagnetycznych największymi źródłami pól elektromagnetycznych na obszarze powiatu starogardzkiego są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz linie energetyczne najwyższych napięć. W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w latach 2023-2024 w ramach stałej sieci monitoringu i monitoringu badawczego w powiecie starogardzkim.

Tabela 5. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024

Lokalizacja punktu pomiarowego	Ulica (jeśli dotyczy)	Rok	Poziom dopuszczalny	Wynik pomiaru
STAŁA SIEĆ MONITORINGU				
Starogard Gdański	Rycerska 5	2024	wartość $W_{ME} < 1$	0,10
Starogard Gdański	Rynek	2024	wartość $W_{ME} < 1$	0,19
Czarna Woda	Mickiewicza	2024	wartość $W_{ME} < 1$	0,10
Skórcz	Parkowa 1	2024	wartość $W_{ME} < 1$	0,04
Skarszewy	Dworcowa 48	2024	wartość $W_{ME} < 1$	0,04
MONITORING BADAWCZY				
Barłożno	Barłożno (DW623)	2023	wartość $W_{ME} < 1$	poniżej dolnego progu oznaczalności sondy
Bobowo	Gdańska	2023	wartość $W_{ME} < 1$	poniżej dolnego progu oznaczalności sondy
Frank	Kręta	2023	wartość $W_{ME} < 1$	poniżej dolnego progu oznaczalności sondy
Kopytkowo	Kopytkowo	2023	wartość $W_{ME} < 1$	0,08
Ocypel	Kociewska	2023	wartość $W_{ME} < 1$	0,05
Sucumin	Sucumin	2023	wartość $W_{ME} < 1$	0,05
objaśnienia:				
kolor zielony oznacza, że nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu				

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, opracowanie własne

Dodatkowo, według informacji Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (pismo z dnia 20 sierpnia 2025 roku [znak: WI.7016.39.2025.MZJ]), z terenu powiatu starogardzkiego w 2023 roku do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wpłynęło 51 sprawozdań dotyczących instalacji emitujących PEM, a w 2024 roku – 45 sprawozdań PEM. W żadnym ze sprawozdań nie zanotowano przekroczeń poziomu PEM. Przedstawione w tabeli 5 wyniki oraz informacje Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oznaczają, że w latach 2023-2024 nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu na obszarze powiatu starogardzkiego. Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie całego województwa pomorskiego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się także znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

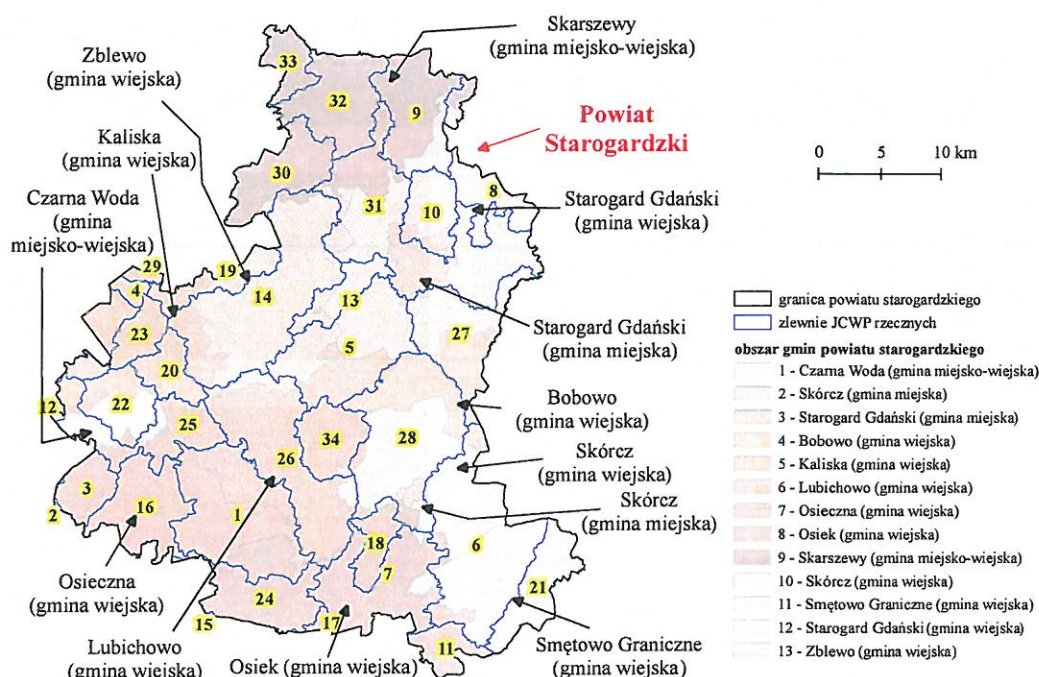
2.4 JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w ochronie środowiska jest tzw. jednolita część wód (JCW). Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcia te zostały wprowadzone w związku z implementacją Ramowej Dyrektywy Wodnej i stosowane są w kontekście zarządzania wodami, w tym ich monitoringu środowiskowego.

JCWP oznacza oddzielny element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny lub sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody przejściowe lub wody przybrzeżne, natomiast JCWPd oznacza określoną objętość wód podziemnych występujących w obrębie danej warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH RZECZNYCH

Zgodnie z przyjętym podziałem obszar powiatu znajduje się w obszarze zlewni 34 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Ich położenie zaprezentowano na rysunku 5.

objaśnienia do rysunku 5:

1-Brzeżanek, 2-Czerska Struga 3-Dopływ spod Szlachty, 4-Dopływ z jez. Krąg, 5-Dopływ z Jezior Borzechowskich, 6-Janka z Liską, 7-Kałębnica, 8-Kanał Młyński, 9-Kłodawa ze Stryną, 10-Kochanka, 11-Mątawa z Sinową Strugą, 12-Niechwaszcz od Parzenicy do ujścia, 13-Piesienica od Dopływu z jez. Semlińskiego do ujścia, 14-Piesienica z Dopływem z jez. Semlińskiego, 15-Prusina od Dopływu z Lińska do ujścia, 16-Prusina z Dopływem z Lińska, 17-Sobina, 18-Struga Karszanek, 19-Struga Kazub, 20-Struga Młyńsk, 21-Struga Młyńska, 22-Struga Zimne Źdroje, 23-Studzienicka Struga, 24-Wda od Brzeżianka do zb. Żur, 25-Wda od jez. Wdzydze do Strugi Młyńsk, 26-Wda od Strugi Młyńsk do Brzeżianka, 27-Węgiernica od dopływu z Wysokiej do ujścia, 28-Węgiernica z Dopływem z Wysokiej, 29-Wierzycza od jez. Zagnanie do Małej Wierzycy, 30-Wierzycza od Małej Wierzycy do Wietcisy, 31-Wierzycza od Wietcisy do ujścia, 32-Wietcisa od Rutkownicy do ujścia, 33-Wietcisa z Rutkownicą, 34-Zelgoszczówka

Rysunek 5 Zlewnie JCWP rzecznych na obszarze powiatu starogardzkiego

Źródło: Dane przestrzenne IIA PGW (geobazy i warstwy SHP), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadzając podział na jednolite części wód ma na celu m.in. osiągnięcie dobrego stanu wód we wszystkich ich częściach. Oceniając to, w jakim stanie są poszczególne części wód powierzchniowych, pod uwagę brane są następujące grupy wskaźników jakości: elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne, które mówią o stanie ekologicznym części wód oraz substancje chemiczne, oceniane w ramach klasyfikacji stanu chemicznego. Oceny dokonuje się na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez: ocenę stanu (lub potencjału⁹) ekologicznego, ocenę stanu chemicznego oraz ocenę stanu JCWP.

Stan ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikuje się go poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza oznacza maksymalny potencjał ekologiczny.

O przypisaniu jednolitej części wód danej oceny decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego.

Ogólny stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w dobrym stanie, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry i stan chemiczny sklasyfikowany jest jako dobry.

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska¹⁰ dostępne są dane dotyczące klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za lata 2023-2024. Wyniki zaprezentowano w tabeli 6. Podsumowując zebrane dane – choć nie wszystkie elementy sklasyfikowano – należy wskazać, że ogólnym problemem JCWP rzecznych są raczej elementy biologiczne¹¹ i obserwacje hydromorfologiczne¹² (słaba różnorodność/stan ekosystemów), a nie parametry fizyko-chemiczne. Najsłabiej pod względem elementów biologicznych i obserwacji hydromorfologicznych w latach 2023-2024 wypadły następujące JCWP rzecznych:

- a) 5 klasa jakości elementów biologicznych:
 - Dopływ z jez. Krąg (gmina Kaliska),
 - Struga Karszanek (gmina Osiek),
- b) 5 klasa jakości obserwacji hydromorfologicznych:
 - Dopływ spod Szlachty (gmina Osieczna),
 - Struga Młyńska (gmina Smętowo Graniczne).

⁹ w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka

¹⁰ <https://wody.gios.gov.pl/piwp/>

¹¹ elementy biologiczne monitorowane w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzecznych to m. in. fitoplankton, chlorofil „a”, fitobentos, makrobezkręgowce bentosowe

¹² służą potwierdzeniu bardzo dobrego stanu lub maksymalnego potencjału ekologicznego wód powierzchniowych (np. ciągłość rzeki, stan wód)

Tabela 6. Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za lata 2023-2024

Nazwa JCWP rzecznych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Obserwacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu jcw
2023 rok								
Brzeżanek	PLRW200010294589	2	3	2	1	-	-	-
Dopływ z jez. Krąg	PLRW200010298189	4	4	>2	-	-	-	-
Studzienicka Struga	PLRW2000092943969	-	-	1	-	-	-	-
Struga Młyńsk	PLRW2000092945329	4	4	1	-	-	-	-
Struga Karszanek	PLRW2000152945614	4	4	>2	-	-	-	-
Kałębica	PLRW200019294569	3	3	>2	-	-	-	-
Dopływ spod Szlachty	PLRW200009294514	3	5	>2	1	-	-	-
Kłodawa ze Stryną	PLRW20001048663	-	4	2	-	-	-	-
Piesienica od Dopływu z jez. Semlińskiego do ujścia	PLRW20001129869	-	-	2	-	-	-	-
Węgiernica od dopływu z Wysokiej do ujścia	PLRW2000112987899	-	-	>2	-	-	-	-
Wierzycy od Wietcisy do ujścia	PLRW20001129899	-	-	2	-	-	-	-
Wierzycy od Małej Wierzycy do Wietcisy	PLRW20001629839	-	-	1	-	-	-	-
Wietcisa od Rutkownicy do ujścia	PLRW200011298499	-	-	2	-	-	-	-

Nazwa JCWP rzecznych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Obserwacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu jcw
Kanał Młyński	PLRW2000102997299	-	-	2	-	-	-	-
Struga Młyńska	PLRW20001029749	-	5	2	-	-	-	-
Wda od jez. Wdzydze do Strugi Młyńskiej	PLRW200011294531	3	3	2	2	-	-	-
Wda od Strugi Młyńskiej do Brzezianka	PLRW20001629457	2	2	2	1	-	-	-
Wierzyca od jez. Zagnanie do Małej Wierzycy	PLRW20001129819	-	-	1	-	-	-	-
Wietcisa z Rutkownicą	PLRW20001029845	-	-	1	-	-	-	-
Zelgoszczówka	PLRW20001029454	3	3	>2	-	-	-	-
Struga Kazub	PLRW200010298329	-	-	1	-	-	-	-
Dopływ z Jezior Borzechowskich	PLRW200010298689	3	3	>2	-	-	-	-
Piesienica z Dopływem z jez. Semlińskiego	PLRW20001029865	-	4	>2	-	-	-	-
Węgiernica z Dopływem z Wysokiej	PLRW200010298785	-	-	>2	-	-	-	-
Janka z Liską	PLRW20001029885	-	-	2	-	-	-	-
2024 rok								
Dopływ z jez. Krag	PLRW200010298189	5	-	1	-	-	-	-

Nazwa JCWP rzecznych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Obserwacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu jcwp
Dopływ z Jezior Borzechowskich	PLRW200010298689	-	-	>2	-	-	-	-
Janka z Liską	PLRW20001029885	4	-	2	-	-	-	-
Kałębnica	PLRW200019294569	2	-	-	-	-	-	-
Kanał Młyński	PLRW2000102997299	4	-	2	-	-	-	-
Kłodawa ze Stryną	PLRW20001048663	-	-	2	-	-	-	-
Niechwaszcz od Parzenicy do ujścia	PLRW20001629449	2	2	>2	-	-	-	-
Piesienica od Dopływu z jez. Semlińskiego do ujścia	PLRW20001129869	-	-	2	-	-	-	-
Piesienica z Dopływem z jez. Semlińskiego	PLRW20001029865	-	-	2	-	-	-	-
Struga Karszanek	PLRW2000152945614	5	-		-	-	-	-
Struga Kazub	PLRW200010298329	4	-	3	-	-	-	-
Struga Młyńska	PLRW20001029749	-	-	2	-	-	-	-
Struga Zimne Źdroje	PLRW200011294529	1	2	1	-	-	-	-
Studzienicka Struga	PLRW2000092943969	2	-	1	-	-	-	-
Wda od Strugi Młyńskiej do Brzezianka	PLRW20001629457	-	-	1	-	-	-	-

Nazwa JCWP rzecznych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Obserwacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu jcwp
Węgiernica od dopływu z Wysokiej do ujścia	PLRW2000112987899	-	-	>2	-	-	-	-
Węgiernica z Dopływem z Wysokiej	PLRW200010298785	2	-	2	-	-	-	-
Wierzycza od jez. Zagnanie do Małej Wierzycy	PLRW20001129819	-	-	1	-	-	-	-
Wierzycza od Małej Wierzycy do Wietcisy	PLRW20001629839	-	-	1	-	-	-	-
Wierzycza od Wietcisy do ujścia	PLRW20001129899	-	-	2	-	-	-	-
Wietcisa od Rutkownicy do ujścia	PLRW200011298499	-	-	1	-	-	-	-
Wietcisa z Rutkownicą	PLRW20001029845	3	1	1	1	-	-	-

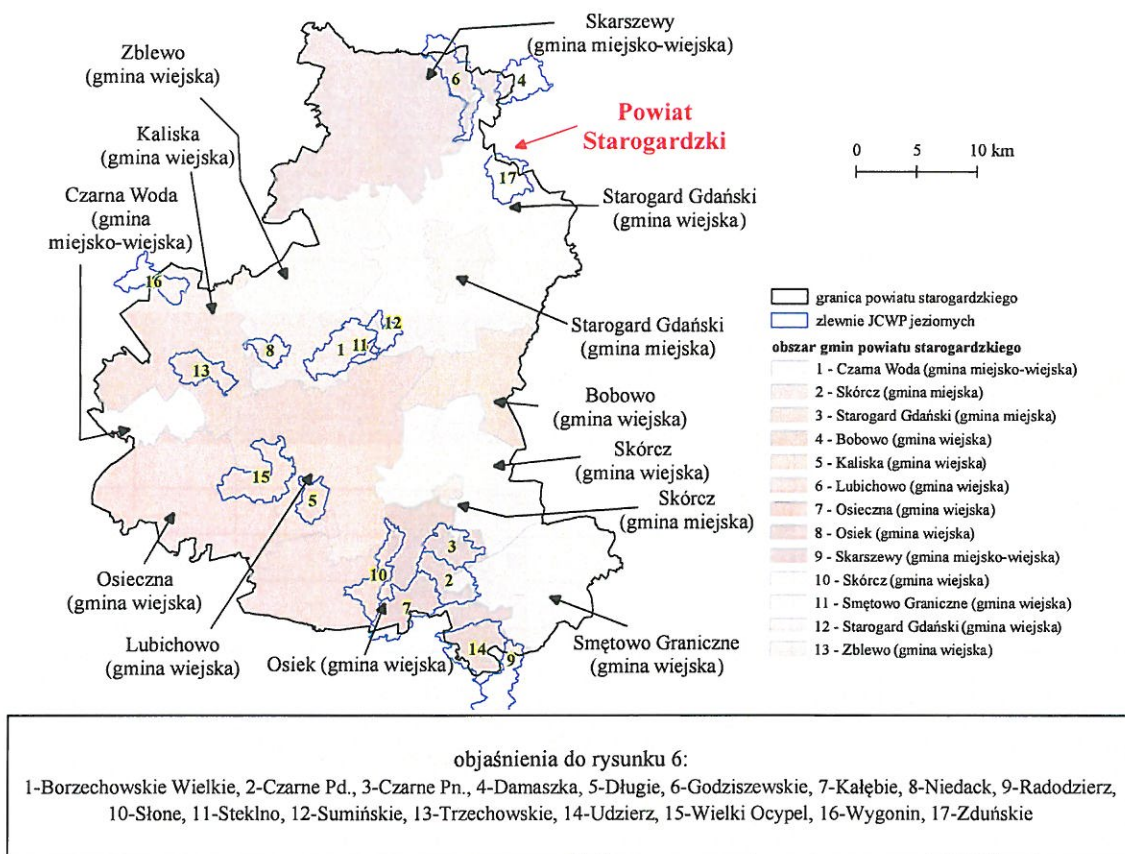
Objaśnienia:

Ocena biologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa
Ocena fizykochemiczna				
I klasa	II klasa	poniżej dobrej		
Ocena hydromorfologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa		
Stan/potencjał ekologiczny				
bardzo dobry	dobry	umiarkowany	slaby	zły
Stan chemiczny				
dobry	poniżej dobrego			

Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/bjwp/publication/RIVERS/88>

JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH JEZIORNYCH

Zgodnie z przyjętym podziałem obszar powiatu znajduje się także w zlewniach 17 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Ich położenie zaprezentowano na rysunku 6.

Rysunek 6 Zlewnie JCWP jeziornych na obszarze powiatu starogardzkiego

Źródło: Dane przestrzenne IIA PGW (geobazy i warstwy SHP), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku JCWP rzecznych, na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępne są dane dotyczące klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych na lata 2023-2024. Wyniki zaprezentowano w tabeli 7. Choć dane za lata 2023-2024 nie są kompletne i będą jeszcze w przyszłości uzupełniane, pozwalają wysnuć kilka wniosków:

- w 2024 roku, w stosunku do danych za 2023 rok, zaobserwowano poprawę dla niektórych JCWP (np. Kałębie [gm. Osiek], Wielki Ocypel [gm. Lubichowo]), ale i również pogorszenie (Borzechowskie Wielkie [gm. Zblewo]) – dla klasy elementów biologicznych,
- JCWP Trzechowskie [gm. Kaliska] w 2023 roku oraz JCWP Niedack [gm. Zblewo] w 2024 roku osiągnęły najlepszy stan biologiczny (klasa 1),
- większość JCWP w obu latach ma klasę fizykochemiczną >2, co wskazuje na stan gorszy niż umiarkowany.

Podsumowując, dane wskazują na zróżnicowany stan JCWP, z pewnymi oznakami poprawy między 2023 a 2024 rokiem. Niekompletność danych uniemożliwia jednak pełną ocenę zgodności z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Konieczne są dalsze badania i działania naprawcze, szczególnie dla JCWP o złym stanie biologicznym i fizykochemicznym.

Tabela 7. Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych za lata 2023-2024

Nazwa JCWP jeziornych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Obserwacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i mieszaniny (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
2023 rok								
Sumińskie	PLLW20697	2	-	2	-	-	-	-
Trzechowskie	PLLW20512	1	-	2	-	-	-	-
Długie	PLLW20528	-	1	-	-	-	-	-
Słone	PLLW20523	4	-	>2	-	-	-	-
Kałębie	PLLW20522	3	>1	>2	1	-	-	-
Borzechowskie Wielkie	PLLW20695	2	1	>2	-	-	-	-
Wielki Ocypel	PLLW20527	4	-	>2	-	-	-	-
2024 rok								
Borzechowskie Wielkie	PLLW20695	3	-	-	-	-	-	-
Damaszka	PLLW20707	4	-	>2	-	-	-	-
Długie	PLLW20528	2	-	-	-	-	-	-
Godziszewskie	PLLW20711	3	-	>2	-	-	-	-
Kałębie	PLLW20522	2	-	-	-	-	-	-

Nazwa JCWP jeziornych	Kod JCWP	Klasa elementów biologicznych	Observacje hydromorfologiczne	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
Niedack	PLLW20688	1	-	≤2	-	-	-	-
Sumińskie	PLLW20697	2	-	>2	-	-	-	-
Wielki Ocypel	PLLW20527	3	-	-	-	-	-	-
Zduńskie	PLLW20706	4	-	>2	-	-	-	-

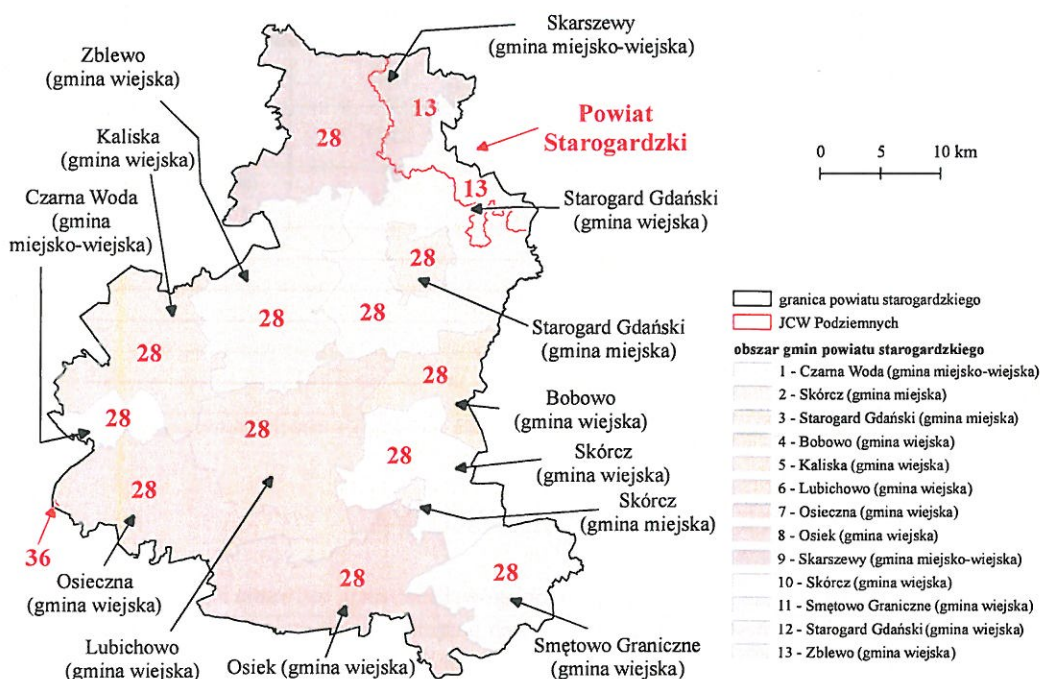
Objaśnienia:

Ocena biologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa
Ocena fizykochemiczna				
I klasa	II klasa	poniżej dobrej		
Ocena hydromorfologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa		
Stan/potencjał ekologiczny				
bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły
Stan chemiczny				
dobry	poniżej dobrego			

Źródło: <https://wody.eius.gov.pl/piwp/publication/LAKES/87>

JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Zgodnie z podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych obszar powiatu położony jest w zasięgu trzech: PLGW200013 (nr 13), PLGW200028 (nr 28) oraz PLGW200036 (nr 36). Położenie poszczególnych JCWPd wskazano na rysunku 7.

Rysunek 7 JCWPd w granicach powiatu starogardzkiego

Źródło: Dane przestrzenne IIa PGW (geobazy i warstwy SHP), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych. Jakość wód podziemnych oceniana jest w systemie pięciu następujących klas:

- Klasa I – wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,
- Klasa II – wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływania,
- Klasa III – wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,
- Klasa IV – wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego,
- Klasa V – wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

W latach 2023-2024 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska nie przeprowadzał monitoringu wód podziemnych na terenie

powiatu starogardzkiego. Ostatnie badania przeprowadzono w 2022 roku w gminach: Lubichowo oraz Skarszewy. Zdiagnozowano wody o bardzo dobrej (klasa I) i dobrej jakości (klasa II) – tabela 8.

Tabela 8. Monitoring wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie starogardzkim w 2022 roku

Nr JCWPd	Rok	Miejscowość	Gmina	Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	Użytkowanie terenu	Końcowa klasa jakości
28	2022	Osowo Leśne	Lubichowo (gm. wiejska)	1731	Lasy	II
28	2022	Wda	Lubichowo (gm. wiejska)	2347	Zabudowa wiejska	I
28	2022	Bożepole Królewskie	Skarszewy (gm. miejsko-wiejska)	153	Zabudowa wiejska	II
objaśnienia:						
I	wody o bardzo dobrej jakości					
II	wody o dobrej jakości					
III	wody o zadowalającej jakości					
IV	wody o niezadowalającej jakości					
V	wody złej jakości					

Źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

2.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Sprawy dotyczące zaopatrzenia w wodę, wodociągów, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą przede wszystkim do zadań własnych poszczególnych gmin powiatu starogardzkiego, dlatego w tym rozdziale skupiono się na ogólnych informacjach dotyczących stopnia zwodociągowania, zapewnienia odpowiedniej jakości wody, stopnia skanalizowania obszaru powiatu starogardzkiego oraz liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

W powiecie starogardzkim woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrywania w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi uzyskiwana jest wyłącznie z ujęć wód podziemnych. Obowiązek zapewnienia należytej jakości dostarczanej wody odbiorcom w latach 2023-2024 ciążył na 3 przedsiębiorstwach wodociągowo-kanalizacyjnych, 4 jednostkach organizacyjnych gmin, 6 gminach¹³, 1 stowarzyszeniu, 17 przedsiębiorcach, 2 podmiotach leczniczych, 1 placówce opiekuńczej dla osób wymagających całodobowej opieki specjalistycznej. Jakość wody przeznaczonej do spożycia jest pod ciągłym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starogardzie Gdańskim. Informacje dotyczące poszczególnych urządzeń wodociągowych i jakości produkowanej wody przedstawiane są w corocznych ocenach obszarowych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zgodnie z nimi w latach 2023-2024 woda produkowana przez wodociągi publiczne ogólnie jest przydatna do spożycia i nie stanowi zagrożenia dla mieszkańców. Jedynie w przypadku sporadycznych przypadków przekroczeń wybranych parametrów podejmowane są działania naprawcze takie jak dezynfekcja, płukanie instalacji wodociągowych czy napowietrzanie i dzięki tym zabiegom jakość wody wraca do pożądanych parametrów.

WODOCIĄGI

Według stanu na koniec 2024 roku (dane GUS) z wodociągu korzystało około 93,8% mieszkańców powiatu i była to wartość nieznacznie niższa od średniej dla województwa pomorskiego (rysunek 8). W latach

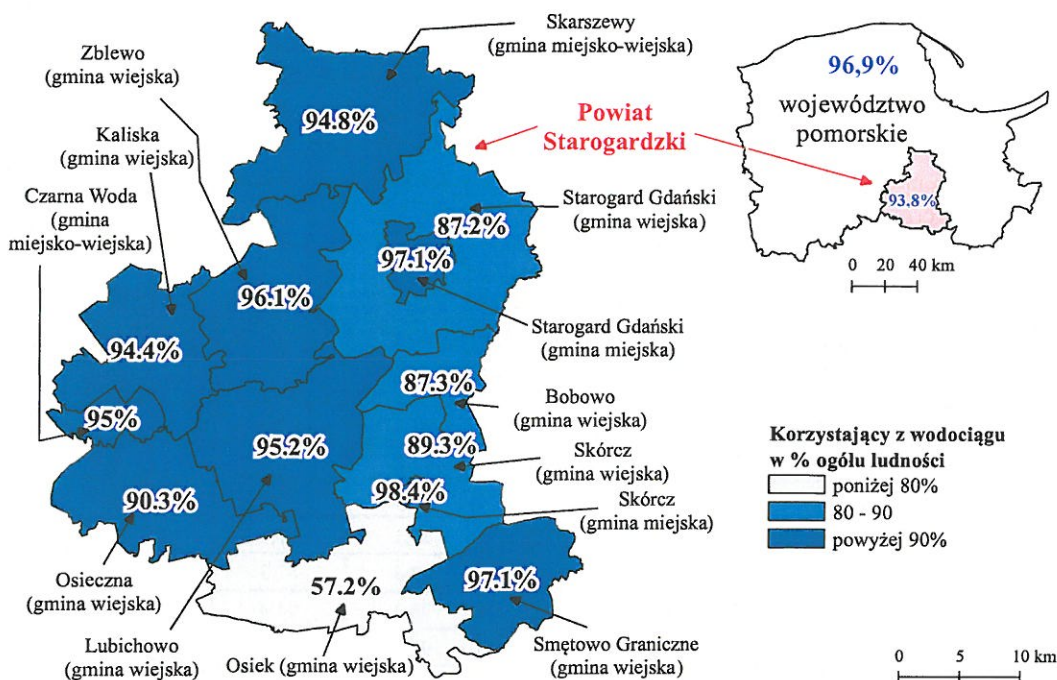
¹³ w 2023 roku na 4 gminach, pozostałe bez zmian w latach 2023-2024

2023-2024 odnotowano wzrost procentowego udziału korzystających z wodociągu o 0,4%. Wciąż pod względem zwodociągowania wyraźnie odstaje gmina wiejska Osiek, ale spowodowane jest to czynnikami ekonomicznymi i technicznymi (duże odległości pomiędzy poszczególnymi miejscowościami i potencjalna mała liczba korzystających z infrastruktury powodują wzrost kosztów na etapie budowy, a następnie podwyższone koszty na etapie eksploatacji). Gmina ta cechowała się jednak w okresie sprawozdawczym największym % przyrostem korzystających z wodociągu – o 2,8 pkt. %, co świadczy o podjętych inwestycjach w tej sferze (tabela 9).

Tabela 9. Korzystający z wodociągu w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Jednostka	Wodociąg			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[%]	[%]	[%]	[%]
Powiat starogardzki	93,4	93,7	93,8	+0,4
Czarna Woda (3)	95,0	95,0	95,0	0,0
Skórcz (1)	98,4	98,4	98,4	0,0
Starogard Gdański (1)	97,0	97,1	97,1	+0,1
Bobowo (2)	87,1	87,3	87,3	+0,2
Kaliska (2)	94,2	94,3	94,4	+0,2
Lubichowo (2)	93,8	95,8	95,2	+1,4
Osieczna (2)	89,1	90,2	90,3	+1,2
Osiek (2)	54,4	55,0	57,2	+2,8
Skarszewy (3)	94,5	94,6	94,8	+0,3
Skórcz (2)	89,3	89,3	89,3	0,0
Smętowo Graniczne (2)	97,4	97,4	97,1	-0,3
Starogard Gdański (2)	86,4	87,0	87,2	+0,8
Zblewo (2)	96,1	96,0	96,1	0,0
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska				

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Rysunek 8 Korzystający z wodociągu (w %) wg stanu na 31.12.2024 r.

w gminach powiatu starogardzkiego – porównanie

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) na obszarze powiatu starogardzkiego według stanu na koniec 2024 roku wynosiła 1 437,7 km (dane GUS) i w latach 2023-2024 odnotowano przyrost długości sieci o ponad 40 km. Dane dla poszczególnych gmin przedstawiono w tabeli 10. Największy przyrost długości sieci wodociągowej w okresie sprawozdawczym charakteryzował gminy: Lubichowo (o 10,2 km) oraz Osiek (o 14,1 km). Na rysunku 9 zobrazowano przyrost długości sieci w poszczególnych gminach powiatu w latach 2023-2024.

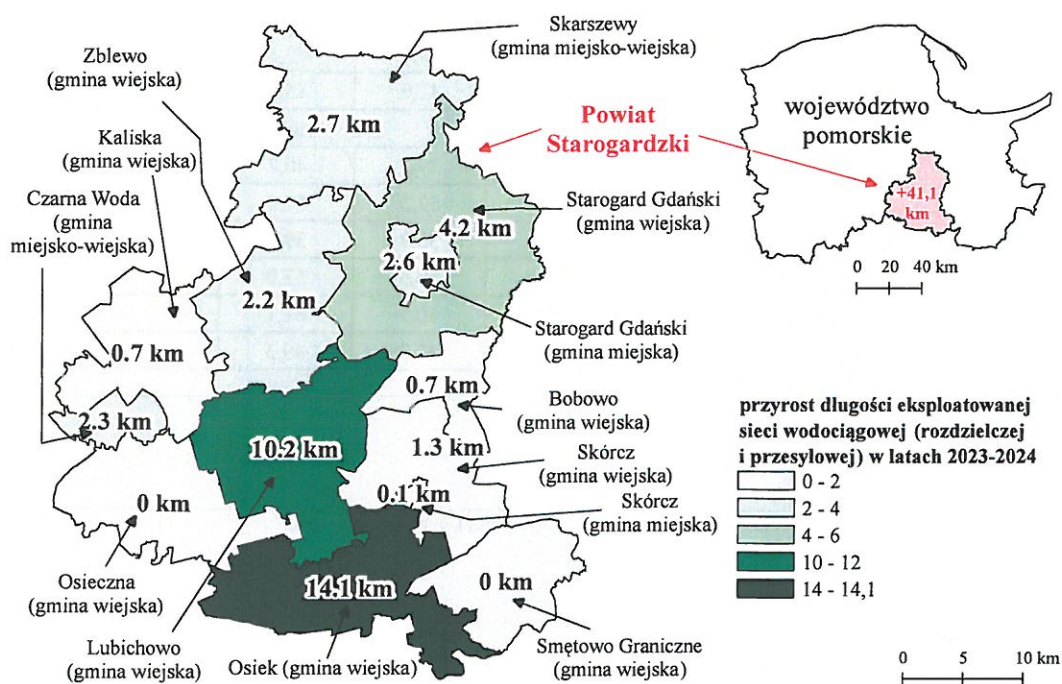
Tabela 10. Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu starogardzkiego i powiecie starogardzkim ogółem w latach 2022-2024

Jednostka	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[km]	[km]	[km]	
Powiat starogardzki	1 396,6	1 406,9	1 437,7	+41,1
Czarna Woda (3)	35,1	35,1	37,4	+2,3
Skórcz (1)	22,4	22,5	22,5	+0,1
Starogard Gdański (1)	183,0	183,6	185,6	+2,6
Bobowo (2)	76,0	76,4	76,7	+0,7
Kaliska (2)	58,8	59,5	59,5	+0,7
Lubichowo (2)	115,9	117,5	126,1	+10,2
Osieczna (2)	30,3	30,3	30,3	0,0
Osiek (2)	39,9	39,9	54,0	+14,1
Skarszewy (3)	170,9	173,4	173,6	+2,7
Skórcz (2)	111,2	112,5	112,5	+1,3
Smętowo Graniczne (2)	93,8	93,8	93,8	0,0

Jednostka	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[km]	[km]	[km]	
Starogard Gdański (2)	281,8	284,7	286,0	+4,2
Zblewo (2)	177,5	177,7	179,7	+2,2

objaśnienia:
 (1) gmina miejska
 (2) gmina wiejska
 (3) gmina miejsko-wiejska

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Rysunek 9 Przyrost długości sieci wodociągowej (w km) w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Rozwój systemu wodociągowego w poszczególnych gminach powiatu koncentruje się na modernizacji, przebudowie i budowie nowych odcinków sieci oraz infrastruktury towarzyszącej. Informacje o zrealizowanych inwestycjach zawiera Tabela 25. Stopień realizacji zadań związanych z prowadzeniem gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający poprawę i ochronę jakości wód na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.

KANALIZACJA

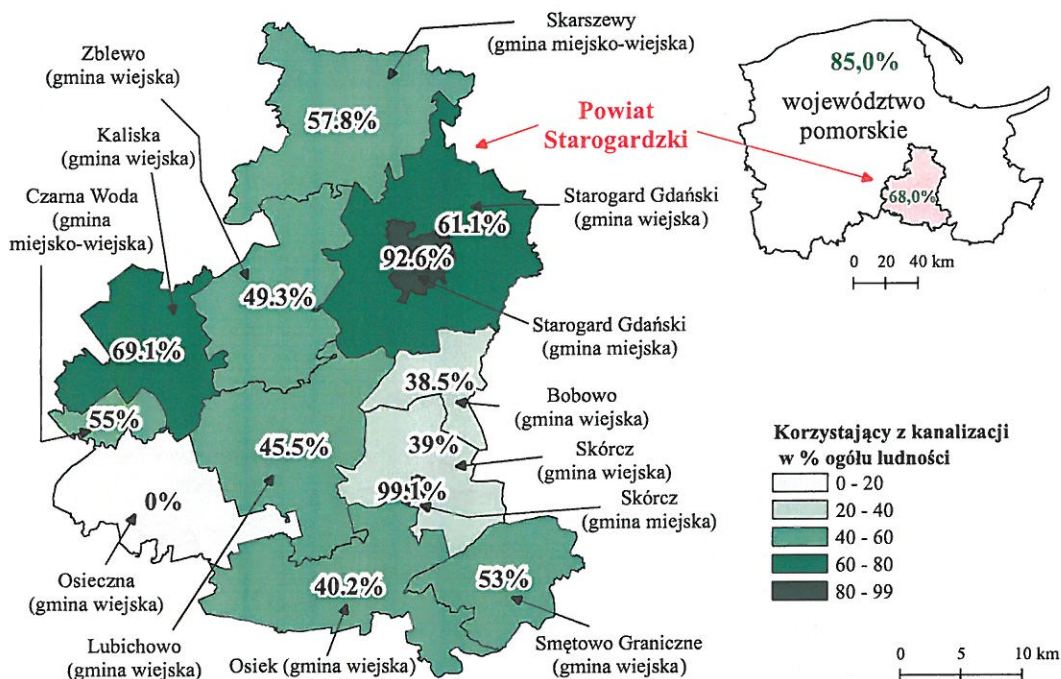
Poziom skanalizowania obszaru powiatu starogardzkiego należy ocenić jako wciąż niski na tle województwa pomorskiego. Według danych GUS za 2024 rok korzystający z kanalizacji stanowili 68,0% ogółu ludności powiatu (dla województwa pomorskiego wskaźnik ten wynosił na koniec 2024 roku 85,0%) – rysunek 10. W latach 2023-2024 odnotowano wzrost procentowego udziału korzystających z kanalizacji o 1,0%. Pod względem skanalizowania od wielu lat wyraźnie „odstaje” gmina wiejska Osieczna, na terenie której w ogóle nie ma kanalizacji, ale trwają prace (wg stanu na koniec 2024 roku wciąż niezrealizowane) zmierzające do skanalizowania i tego obszaru. Czynniki ekonomiczne jest jednak dominujący – budowa

infrastruktury wiąże się z bardzo dużymi kosztami i bez wsparcia zewnętrznego nie jest możliwa. Z kolei gmina Lubichowo cechowała się w okresie sprawozdawczym największym % przyrostem korzystających z kanalizacji – o 6,6 pkt. %, co świadczy o podjętych inwestycjach (tabela 11).

Tabela 11. Korzystający z kanalizacji w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Jednostka	Kanalizacja			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[%]	[%]	[%]	[%]
Powiat starogardzki	67,0	67,4	68,0	+1,0
Czarna Woda (3)	54,8	54,6	55,0	+0,2
Skórcz (1)	99,1	99,1	99,1	0,0
Starogard Gdański (1)	92,2	92,5	92,6	+0,4
Bobowo (2)	37,9	38,2	38,5	+0,6
Kaliska (2)	68,3	68,8	69,1	+0,8
Lubichowo (2)	38,9	42,0	45,5	+6,6
Osieczna (2)	brak kanalizacji			
Osiek (2)	39,1	39,5	40,2	+1,1
Skarszewy (3)	56,7	57,5	57,8	+1,1
Skórcz (2)	38,6	38,7	39,0	+0,4
Smętowo Graniczne (2)	50,5	50,6	53,0	+2,5
Starogard Gdański (2)	59,2	60,5	61,1	+1,9
Zblewo (2)	48,8	47,7	49,3	+0,5
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska				

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Rysunek 10 Korzystający z kanalizacji (w %) wg stanu na 31.12.2024 r.
w gminach powiatu starogardzkiego – porównanie

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu starogardzkiego według stanu na koniec 2024 roku wynosiła 684,2 km (dane GUS) i w latach 2023-2024 odnotowano przyrost długości sieci o ponad 36 km. Dane dla poszczególnych gmin przedstawiono w tabeli 12. Największy przyrost długości sieci wodociągowej w okresie sprawozdawczym charakteryzował gminy: Zblewo (o 8,2 km) oraz Lubichowo (o 10,4 km). Na rysunku 11 zobrazowano przyrost długości sieci w poszczególnych gminach powiatu w latach 2023-2024.

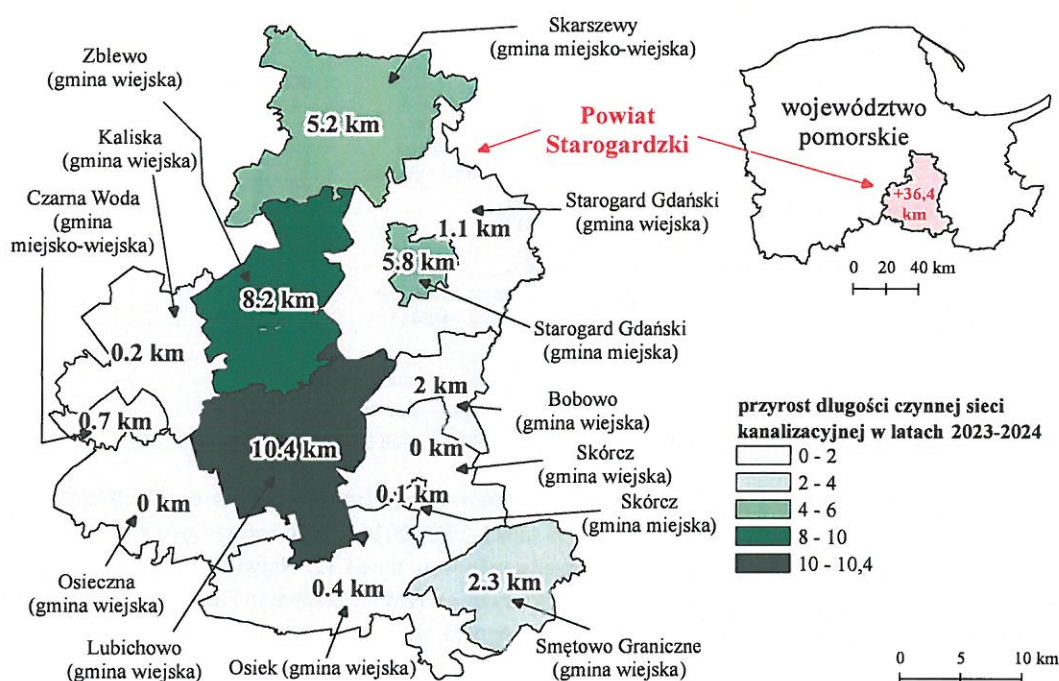
Tabela 12. Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu starogardzkiego i powiecie starogardzkim ogółem w latach 2022-2024

Jednostka	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[km]	[km]	[km]	
Powiat starogardzki	647,8	658,6	684,2	+36,4
Czarna Woda (3)	20,4	20,4	21,1	+0,7
Skórcz (1)	21,3	21,4	21,4	+0,1
Starogard Gdański (1)	148,4	150,3	154,2	+5,8
Bobowo (2)	15,0	15,0	17,0	+2,0
Kaliska (2)	49,0	49,0	49,2	+0,2
Lubichowo (2)	48,6	51,1	59,0	+10,4
Osieczna (2)	brak kanalizacji			
Osiek (2)	20,9	20,9	21,3	+0,4
Skarszewy (3)	42,3	47,5	47,5	+5,2
Skórcz (2)	42,6	42,6	42,6	0,0
Smętowo Graniczne (2)	25,5	25,5	27,8	+2,3
Starogard Gdański (2)	120,0	120,9	121,1	+1,1

Jednostka	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej			Zmiana w latach 2023-2024
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	
	[km]	[km]	[km]	
Zblewo (2)	93,8	94,0	102,0	+8,2

objaśnienia:
 (1) gmina miejska
 (2) gmina wiejska
 (3) gmina miejsko-wiejska

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Rysunek 11 Przyrost długości sieci kanalizacyjnej (w km) w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku infrastruktury wodociągowej, system kanalizacyjny ulega ciągłemu i stopniowemu rozwojowi. Działania koncentrują się modernizacji eksploatowanej sieci oraz budowie nowych odcinków. Informacje o zrealizowanych inwestycjach zawiera Tabela 25. Stopień realizacji zadań związanych z prowadzeniem gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający poprawę i ochronę jakości wód na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.

ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Nieruchomości na omawianym terenie w dużej części wyposażone są również w zbiorniki bezodpływowe (szamba) lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych GUS na stan 31.12.2024 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 10 454 szt., natomiast liczba zewidencjonowanych przydomowych oczyszczalni ścieków wyniosła 1 709 szt. W tabeli 13 zobrazowano zmianę w latach 2022-2024. Zauważalny jest stopniowy wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie i spadek liczby zbiorników bezodpływowych.

Tabela 13. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Nazwa	Zbiorniki bezodpływowe – stan w dniu 31 grudnia				Oczyszczalnie przydomowe – stan w dniu 31 grudnia			
	2022 rok	2023 rok	2024 rok	Zmiana w latach 2023- 2024	2022 rok	2023 rok	2024 rok	Zmiana w latach 2023- 2024
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Powiat starogardzki	10 978	10 359	10 454	-524	1 189	1 506	1 709	+520
Czarna Woda (3)	336	272	276	-60	23	76	78	+55
Skórcz (1)	22	22	22	0	6	6	6	0
Starogard Gdański (1)	255	216	365	+110	32	29	34	+2
Bobowo (2)	358	152	375	+17	36	38	52	+16
Kaliska (2)	460	571	556	+96	70	81	97	+27
Lubichowo (2)	2 130	2 247	2 241	+111	37	127	127	+90
Osieczna (2)	746	744	722	-24	65	67	89	+24
Osiek (2)	980	985	985	+5	51	60	60	+9
Skarszewy (3)	1 400	1 360	1400	0	200	200	244	+44
Skórcz (2)	452	429	355	-97	88	103	120	+32
Smętowo Graniczne (2)	530	517	453	-77	69	84	108	+39
Starogard Gdański (2)	1 509	1 484	1 471	-38	438	520	535	+97
Zblewo (2)	1 800	1 360	1 233	-567	74	115	159	+85
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska								

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

2.6 EKSPLOATACJA SUROWCÓW

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze organami administracji geologicznej są: minister właściwy do spraw środowiska, marszałkowie województw oraz starostowie. Do zadań organów administracji geologicznej należy podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, w tym udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin, decyzji dotyczących rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych oraz prowadzenie kontroli i nadzoru nad działalnością górniczą.

Na obszarze powiatu zlokalizowanych jest około 100 złóż kopalin, z czego zdecydowaną większość złóż stanowią piaski i żwirów. Na obszarze występują także złoża kredy, surowców ilastych ceramiki budowlanej i piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Tylko część złóż jest eksploatowana na terenie powiatu na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. Pozostałe złoża to głównie złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo lub takie, na których zaniechano eksploatacji. Aktualnie, na obszarze powiatu obowiązuje 31 decyzji dotyczących utworzenia obszaru górniczego – tabela 14. Obszar górniczy eksploatowanego złoża to przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji. W latach 2023-2024 utworzono trzy nowe obszary górnicze na obszarze powiatu starogardzkiego:

- 1) Demlin VIII (w gminie Skarszewy),
- 2) Szlachta I – Pole wschodnie (w gminie Osieczna),
- 3) Piec – A (w gminie Kaliska).

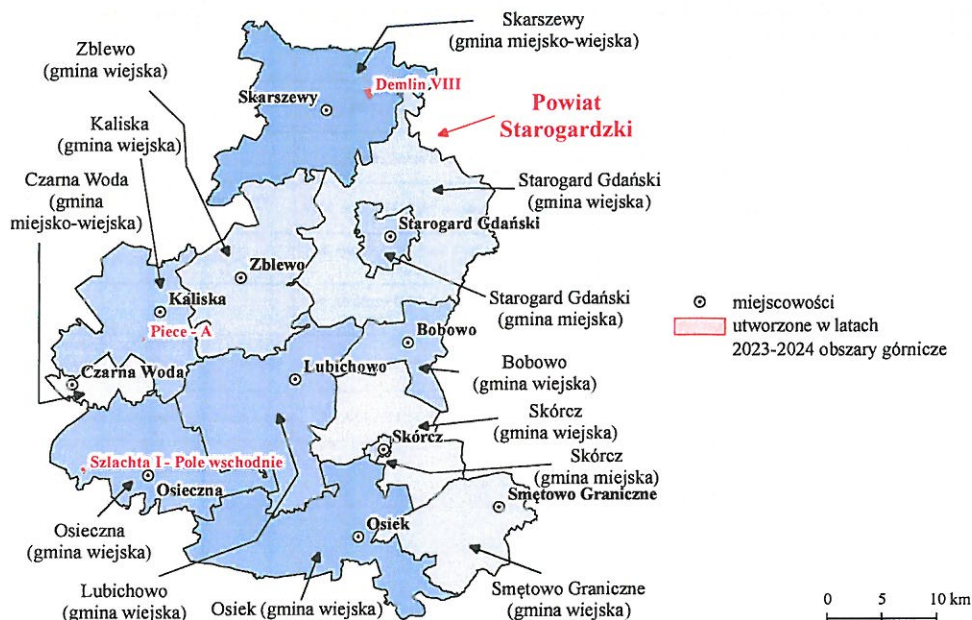
Zestawienie terenów górniczych zlokalizowanych w powiecie starogardzkim ze wskazaniem tych, które zostały utworzone w okresie sprawozdawczym przedstawiono w tabeli 14. Na rysunku 12 wskazano lokalizację utworzonych w latach 2023-2024 obszarów górniczych.

Tabela 14. Obszary górnicze zlokalizowane w powiecie starogardzkim

L.p.	Nazwa obszaru górniczego	Nr w rejestrze	Status	Data wyznaczenia	Położenie	Złoża	Teren górniczy
1.	Nowa Wieś Rzeczna I	10-11/4/358	aktualny	2006-12-12	Nowa Wieś Rzeczna, dz. 7	Nowa Wieś Rzeczna I KN 10413	Nowa Wieś Rzeczna I [10-11/4/358]
2.	Mirowo V	10-11/3/250	aktualny	2009-10-29	Mirowo, dz. 18/11	Mirowo V KN 13161	Mirowo V [10-11/3/250]
3.	Pinczyn III	10-11/5/469	aktualny	2013-06-05	Pinczyn, dz. 30/2	Pinczyn III KN 16107	Pinczyn III [10-11/5/469]
4.	Pinczyn II	10-11/5/468	aktualny	2013-06-14	Pinczyn, dz. 40, 41/2, 42, 42/1	Pinczyn II KN 15867	Pinczyn II [10-11/5/468]
5.	Pinczyn I	10-11/5/467	aktualny	2013-06-14	Pinczyn, dz. 40, 41/2, 42	Pinczyn I KN 15866	Pinczyn I [10-11/5/467]
6.	Godziszewo I	10-11/5/453	aktualny	2016-03-18	Godziszewo, dz. 84	Godziszewo I KN 17685	Godziszewo I [10-11/5/453]
7.	Mirowo XIII	10-11/5/457	aktualny	2016-04-04	Mirowo, dz. 81/4	Mirowo XIII KN 16903	Mirowo XIII [10-11/5/457]
8.	Wolny Dwór IV A	10-11/4/376a	aktualny	2016-10-03	Wolny Dwór, dz. 367/5	Wolny Dwór IV KN 14938	Wolny Dwór IV A [10-11/4/376a]
9.	Piece I	10-11/5/492	aktualny	2017-02-23	Piece, dz. 36/2	Piece I KN 17439	Piece I [10-11/5/492]
10.	Demlin VI	10-11/5/508	aktualny	2017-06-21	Demlin, dz. 13	Demlin VI KN 18014	Demlin VI [10-11/5/508]
11.	Demlin VA	10-11/4/395a	aktualny	2017-11-29	Demlin, dz. 258/2, 259/2, 261, 262/1, 262/3	Demlin V KN 16867	Demlin VA [10-11/4/395a]
12.	Szlachta I - Pole zachodnie	10-11/6/540	aktualny	2018-05-23	Szlachta, dz. 76/3, 76/5, 76/7	Szlachta I KN 18197	Szlachta I - Pole zachodnie [10-11/6/540]
13.	Piece II	10-11/6/558	aktualny	2019-03-11	Piece, dz. nr 131, 135, 136	Piece II KN 19219	Piece II [10-11/6/558]
14.	Bożepole Królewskie III	10-11/6/617	aktualny	2020-04-28	Bożepole Królewskie, dz. 161/28	Bożepole Królewskie III KN 19804	Bożepole Królewskie III [10-11/6/617]
15.	Mirowo X - Pole B/1	10-11/4/386a/b	aktualny	2020-05-08	Mirowo, dz. 90/2	Mirowo X KN 16590	Mirowo X - Pole B/1 [10-11/4/386a/b]
16.	Demlin III A3	10-11/4/373d	aktualny	2020-06-01	Demlin, dz. 235, 238	Demlin III KN 15910	Demlin III A3 [10-11/4/373d]
17.	Mirowo XVIII	10-11/6/614	aktualny	2020-07-21	Mirowo, dz. 88/9	Mirowo XVIII KN 19604	Mirowo XVIII [10-11/6/614]
18.	Demlin IV/A	10-11/5/481a	aktualny	2021-01-21	Demlin, dz. 239	Demlin IV KN 16677	Demlin IV/A [10-11/5/481a]
19.	Mirowo X - Pole A/2	10-11/4/386b	aktualny	2021-07-23	Mirowo, dz. 95/1	Mirowo X KN 16590	Mirowo X - Pole A/2 [10-11/4/386b]
20.	Demlin IX	10-11/6/642	aktualny	2021-09-03	Demlin, dz. 20	Demlin IX KN 19445	Demlin IX [10-11/6/642]
21.	Mirowo I/C	10-11/4/330a	aktualny	2022-01-24	Mirowo, dz. 16/10, 16/16	Mirowo I KN 7453	Mirowo I/C [10-11/4/330a]
22.	Mirowo XX	10-11/7/654	aktualny	2022-06-01	Mirowo, cz. dz. 88/9	Mirowo XX KN 20566	Mirowo XX [10-11/7/654]
23.	Demlin X	10-11/7/655	aktualny	2022-06-03	Demlin, dz. nr 39	Demlin X KN 20196	Demlin X [10-11/7/655]

L.p.	Nazwa obszaru górniczego	Nr w rejestrze	Status	Data wyznaczenia	Położenie	Złoże	Teren górniczy
24.	Grabowiec/1	10-11/7/659	aktualny	2022-07-12	Grabowiec, cz. dz. 26/2, 27/2	Grabowiec KN 14244	Grabowiec/1 [10-11/7/659]
25.	Mirowo XXI	10-11/7/658	aktualny	2022-07-14	Mirowo, cz. dz. nr 16/16	Mirowo XXI KN 20351	Mirowo XXI [10-11/7/658]
26.	Mirowo XIX	10-11/7/662	aktualny	2022-11-07	Mirowo, cz. dz. 66/4	Mirowo XIX KN 19971	Mirowo XIX [10-11/7/662]
27.	Mirowo XIV pole S/2	10-11/5/420b/b	aktualny	2022-12-21	Mirowo, dz. 56/9, 56/11, 103/7, 103/8	Mirowo XIV KN 17346	Mirowo XIV pole S/2 [10-11/5/420b/b]
28.	Mirowo XIV pole N/2	10-11/5/420b/a	aktualny	2022-12-21	Mirowo, dz. 47/22	Mirowo XIV KN 17346	Mirowo XIV pole N/2 [10-11/5/420b/a]
29.	Demlin VIII	10-11/7/670	aktualny	2023-04-12	Demlin, dz. 10/6, 9, 1, 2/2, 3	Demlin VIII KN 18821	Demlin VIII [10-11/7/670]
30.	Szlachta I - Pole wschodnie	10-11/7/689	aktualny	2024-02-20	Szlachta, dz. 110/1, 136/6	Szlachta I KN 18197	Szlachta I - Pole wschodnie [10-11/7/689]
31.	Piece - A	10-11/4/327a	aktualny	2024-09-13	Piece, dz. 132	Piece KN 12217	Piece - A [10-11/4/327a]
objaśnienia:							
tereny górnicze utworzone w latach 2023-2024							

Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/rog-wyszukiwanie?clear=200,201>, opracowanie własne

Rysunek 12 Utworzone w latach 2023-2024 na obszarze powiatu starogardzkiego tereny górnicze

Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/rog-wyszukiwanie?clear=200,201>, PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

W kolejnej tabeli (15) przedstawiono wykaz kopalni, które były eksploatowane w latach 2023-2024 na podstawie udzielonych koncesji. W 2023 roku przeprowadzono 4 kontrole w zakresie przestrzegania wydanych koncesji przez Starostę Starogardzkiego. Marszałek Województwa Pomorskiego nie przeprowadzał w okresie sprawozdawczym kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji/decyzji na wydobywanie kopalni ze złóż zlokalizowanych na terenie powiatu starogardzkiego.

Tabela 15. Wykaz kopalń, które były eksploatowane w latach 2023-2024 na podstawie udzielonych koncesji na obszarze powiatu starogardzkiego

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania kopaliny głównej	Gminy	Opis położenia	Użytkownicy aktywni	Lata wydobywania kopaliny głównej
1.	Mirowo I	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo, złożo obejmuje części działek nr 16/10 oraz 16/16, obręb Mirowo.	CEMEX Polska sp. z o.o.	1998 - 2024
2.	Mirowo V	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo dz. nr 18/11	P. Jan Cyz, P. Maciej Cyz KOPALNIA KRUSZYWA "KRUSZ-MIR s.c."	2010 - 2024
3.	Wolny Dwór IV	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Wolny Dwór IV cz. działki 367/5	"TRUCK-TRANS" Mieczysław Anioł, Sylwester Jówko sp.j.	2013 - 2024
4.	Mirowo X	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo dz. nr 90/2, 95/1	Centrum Usług Wspólnych "Górski" sp. j.	2015 - 2024
5.	Grabowiec	złoże zagospodarowane	Bobowo	Grabowiec, dz. 26/2, 27/2, 28	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe DROG-TRANS sp. z o.o.	2016 - 2024
6.	Pinczyn I	złoże zagospodarowane	Zblewo	Pinczyn części działek nr 40, 41/2, 42	DEKPOL S.A.	2016 - 2024
7.	Godziszewo I	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Godziszewo dz. nr 84	PPH "AGROPOM" sp. z o.o.	2016 - 2024
8.	Piece I	złoże zagospodarowane	Kaliska	Piece część działki nr 36/2	"POZORSKI" s.c. Katarzyna Pozorska, Piotr Pozorski	2017 - 2024
9.	Mirowo XIII	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo dz. nr 81/5, 81/6, obr. 0013	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe TRANSFER Jacek Niedzielski	2017 - 2024
10.	Szlachta I	złoże zagospodarowane	Osieczna	dz. nr 76/7, 76/5, 76/3, części dz. 110/1, 136/2	Silikaty - Szlachta sp. z o.o.	2018 - 2024
11.	Mirowo XVIII	złoże skreślone z bilansu zasobów	Skarszewy	Mirowo obręb 0013 część dz. nr 88/9, 87/3, 88/7		2020 - 2024
12.	Demlin X	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Demlin dz. nr 39 obr. 0005	MGS KRUSZYWA s.c. Mirosław Adam Mąkosa, Grzegorz Michał Mąkosa, Szymon Dawid Mąkosa	2022 - 2024
13.	Piece II	złoże zagospodarowane	Kaliska	Piece 0010 dz. nr 131, 135, 136	Przedsiębiorstwo Budowy Dróg S.A.	2022 - 2024

Raport za lata 2023-2024 zrealizacji. Pogląd, ocena stanu i prognoza na lata 2024-2026 z perspektywą na lata 2025-2026

L. p	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania kopaliny głównej	Gminy	Opis położenia	Użytkownicy aktywni	Lata wydobycia kopaliny głównej
14.	Mirowo XXI	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo dz. nr 16/16	CEMEX Polska sp. z o.o.	2022 - 2024
15.	Demlin VI	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Demlin dz. nr 13	Centrum Usług Wspólnych "Górski" sp. j.	2023 - 2024
16.	Mirowo XX	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Złoże zlokalizowane jest w granicach działek nr 88/9, 87/3 88/7 obręb Mirowo, gmina Skarszewy, na powierzchni 7,66 ha.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe TRANSFER Jacek Niedzielski	2023 - 2024
17.	Mirowo XIX	złoże zagospodarowane	Skarszewy	Mirowo część dz. nr 66/4	Żwirownia Nowe Gołębiewko A. Literski sp. k.	2023 - 2024

Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/rog-wyszukiwanie?clear=200,201>, opracowanie własne

Zakończenie prowadzenia zakładu górniczego, a w konsekwencji działalności objętej koncesją wiąże się z wykonaniem przez dotychczasowego przedsiębiorcę obowiązków dotyczących ochrony środowiska i likwidacji zakładu górniczego. W latach 2023-2024 zakończono rekultywację złóż:

- "MIROWO V" - powierzchnia 4,0068 ha, kierunek rolno-leśny, miejscowość Mirowo Duże, dz. nr 18/11, obr Mirowo (gm. Skarszewy),
- "MIROWO XVI" - powierzchnia 5,7478 ha, kierunek leśny, miejscowość Mirowo Duże, dz. nr 16/10 i nr 16/16, obr Mirowo (gm. Skarszewy).

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.7 JAKOŚĆ GLEB

Na zlecenie klientów Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku prowadzi na terenie powiatu starogardzkiego bezpośrednie badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania. Głównym celem prowadzonych analiz jest ocena stanu chemicznego i fizycznego gleb, co pozwala na identyfikację potencjalnych zagrożeń dla środowiska oraz określenie ich przydatności rolniczej. Gromadzone dane umożliwiają śledzenie trendów zmian jakości gleb w perspektywie długoterminowej, co jest fundamentem do podejmowania świadomych decyzji w zakresie planowania przestrzennego, praktyk rolnych oraz działań ochronnych. W kontekście powiatu starogardzkiego, gdzie działalność rolnicza przeplata się z obszarami zurbanizowanymi i przemysłowymi, wiedza o stanie gleb jest kluczowa dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, ochrony bioróżnorodności oraz minimalizacji negatywnego wpływu antropogenicznego na środowisko naturalne. Wyniki prezentowanych badań stanowią zatem istotne źródło informacji dla lokalnych władz, rolników, przedsiębiorców oraz wszystkich zainteresowanych stanem środowiska w regionie.

W tabeli 16 przedstawiono wyniki badań odczynu gleb oraz zasobności w makroelementy na podstawie próbek pobranych w latach 2023-2024. Wyniki obejmują ok. 9,5 tys. ha użytków rolnych i dotyczą w przeważającej części gleby o lekkiej i średniej kategorii agronomicznej. Gleby takie są z natury bardziej podatne na suszę ze względu na ich niską zdolność do retencji wody, szybkie nagrzewanie i przyspieszone parowanie.

Tabela 16. Zestawienie wyników badań gleb z terenu powiatu starogardzkiego z lat 2023-2024

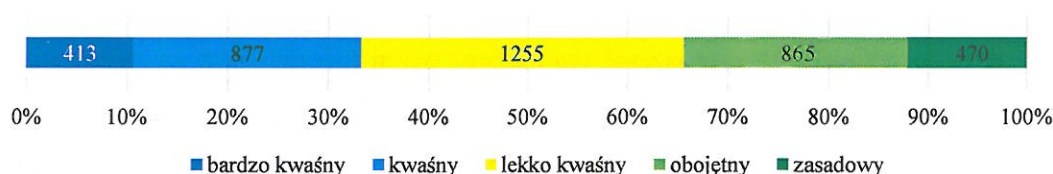
L.p.	Oceniana kategoria		Liczba próbek		Liczba próbek z lat 2023-2024 łącznie	Procentowy udział
			2023 rok	2024 rok		
1.	odczyn (pH)	bardzo kwaśny	284	129	413	10,64%
		kwaśny	539	338	877	22,60%
		lekko kwaśny	719	536	1 255	32,35%
		obojętny	455	410	865	22,29%
		zasadowy	301	169	470	12,11%
2.	wapnowanie	konieczne	293	148	441	11,37%
		potrzebne	270	163	433	11,16%
		wskazane	298	222	520	13,40%
		ograniczone	386	273	659	16,98%
		zbędne	1 051	776	1827	47,09%
3.	fosfor	bardzo niska	224	85	309	7,99%
		niska	622	301	923	23,87%
		średnia	628	494	1 122	29,01%
		wysoka	378	309	687	17,77%
		bardzo wysoka	444	382	826	21,36%
4.	potas	bardzo niska	331	95	426	11,02%

L.p.	Oceniana kategoria		Liczba próbek		Liczba próbek z lat 2023-2024 łącznie	Procentowy udział
			2023 rok	2024 rok		
		niska	588	417	1 005	25,99%
		średnia	699	574	1 273	32,92%
		wysoka	387	200	587	15,18%
		bardzo wysoka	291	285	576	14,90%
		bardzo niska	269	80	349	9,03%
5.	magnez	niska	436	257	693	17,92%
		średnia	727	571	1 298	33,57%
		wysoka	479	358	837	21,64%
		bardzo wysoka	385	305	690	17,84%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku

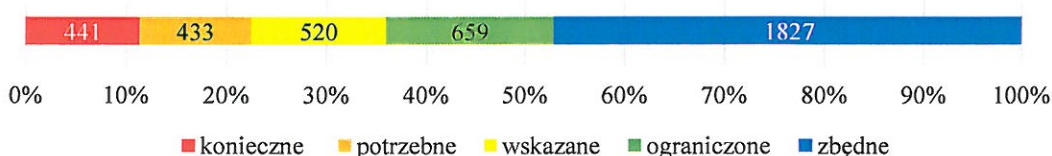
Wśród badanych próbek na obszarze powiatu dominowały gleby o odczynie lekko kwaśnym – wykres 1. Stanowiły one ponad 30% wszystkich próbek. Znajomość odczynu pH gleby jest kluczowa dla właściwego nawożenia i doboru roślin, ponieważ większość roślin uprawnych najlepiej rośnie na glebach o odczynie lekko kwaśnym do obojętnego (pH 6,0-7,2). Wyniki dotyczące konieczności wapnowania wskazują, że na przeważającej powierzchni zbadanych użytków rolnych zabieg ten jest zbędny lub powinien być ograniczony – wykres 2. Jeśli chodzi o zasobność w fosfor, to przeważają gleby średnio i nisko zasobne w ten makroelement – wykres 3. Zasobność gleb w potas prezentuje wykres 4. Podobnie jak w przypadku zasobności badanych gleb w fosfor, przeważają gleby nisko i średnio zasobne w potas. Ostatnią ocenianą kategorią była zasobność badanych gleb w magnez. Gleby średnio, wysoko oraz bardzo wysoko zasobne w ten makroelement stanowiły ponad 70% zbadanych próbek.

W skali kraju problemem jest zakwaszenie gleb. Według różnych raportów, ponad 50% gleb w Polsce ma odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, co znacznie obniża efektywność nawożenia. Na tym tle, dominujący w powiecie starogardzkim odczyn lekko kwaśny, obojętny i zasadowy (ponad 60% próbek) świadczy o ich dość dobrym stanie agrotechnicznym. Umiarkowana i niska zasobność w fosfor i potas wskazuje na dalszą konieczność zastosowania odpowiednich nawozów (np. zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Rolniczej i praktyk agrotechnicznych (racjonalnego nawożenia, utrzymania odpowiedniego pH gleby, stosowania płodozmianu czy ochrony gleb przed erozją i degradacją).

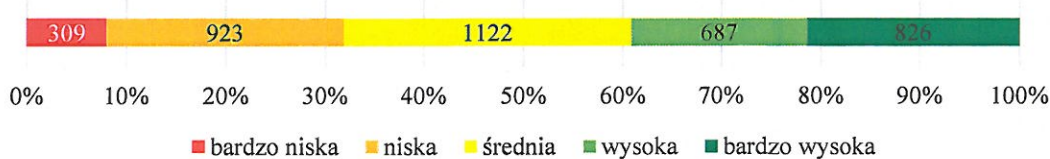
Wykres 1 Odczyn pH zbadanych w latach 2023-2024 gleb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku

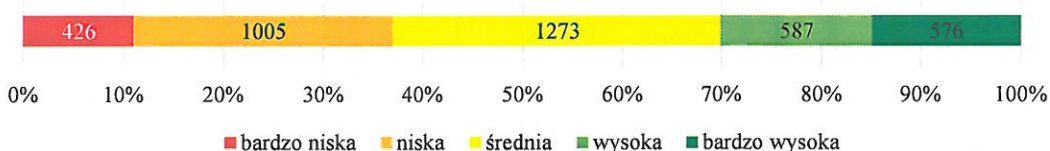

Wykres 2 Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania

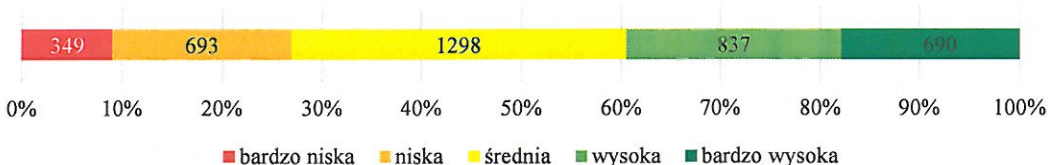
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku

Wykres 3 Zasobność zbadanych gleb w fosfor
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku

Wykres 4 Zasobność badanych gleb w potas
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku

Wykres 5 Zasobność badanych gleb w magnez
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku

2.8 GOSPODAROWANIE ODPADAMI

ODPADY KOMUNALNE

Z dniem 1 lipca 2013 roku przestał obowiązywać system indywidualnego zawierania umów właściciela nieruchomości z odbiorcą odpadów, w zamian właściciel nieruchomości ma obowiązek złożyć deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. Obecnie mieszkańcy poszczególnych gmin zobowiązani są do ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (tzw. „opłaty śmieciowej”), natomiast gminy gospodarują środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług. W 2019 roku z kolei został ustawowo zniesiony obowiązek przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania w danym regionie gospodarki odpadami. Oznacza to, że wskazane odpady komunalne mogą być przekazywane do instalacji na obszarze całego kraju, a nie tylko w wyznaczonym regionie.

W celu realizacji zadań wynikających z reformy systemu gospodarki odpadami komunalnymi, część gmin powiatu starogardzkiego (gmina Lubichowo, Bobowo, Smętowo Graniczne i Skórcz [gmina miejska i wiejska]) aktualnie wspólnie organizuje gospodarowanie odpadami komunalnymi poprzez związek międzygminny pod nazwą Związek Gmin Wierzyca z siedzibą w Starogardzie Gdańskim¹⁴. Pozostałe gminy

¹⁴ w skład związku wchodzi również inne gminy spoza terenu powiatu starogardzkiego

organizują system indywidualnie. Na terenie wszystkich gmin powiatu starogardzkiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów według następującego podziału:

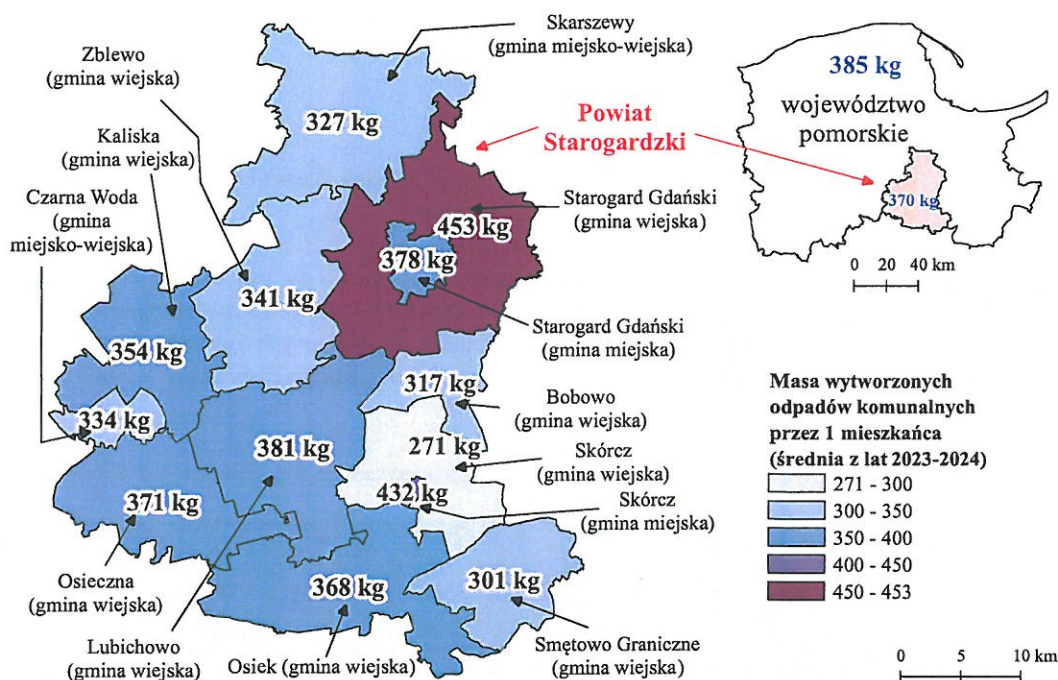
- a) niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne,
- b) bioodpady,
- c) papier,
- d) tworzywa sztuczne, metale, odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- e) szkło,
- f) tekstylia (od 2025 roku).

Średnio, każdy mieszkaniec powiatu starogardzkiego wytworzył w latach 2023-2024 370 kg odpadów komunalnych. Jest to wartość nieznacznie niższa od średniej dla województwa pomorskiego (385 kg). W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych przypadających na 1 mieszkańca o 33 kg. Dane dla poszczególnych gmin przedstawiono w tabeli 17 i na rysunku 13.

Tabela 17. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Nazwa	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca			Średnia z lat 2023-2024	Zmiana w porównaniu z 2022 rokiem
	2022 rok	2023 rok	2024 rok		
	[kg]	[kg]	[kg]		
Powiat starogardzki	337	369	371	370	+33
Czarna Woda (3)	348	332	336	334	-14
Skórcz (1)	391	418	445	432	+41
Starogard Gdański (1)	361	381	375	378	+17
Bobowo (2)	336	304	329	317	-19
Kaliska (2)	349	341	368	354	+6
Lubichowo (2)	362	370	391	381	+18
Osieczna (2)	365	355	387	371	+6
Osiek (2)	330	348	389	368	+38
Skarszewy (3)	324	298	357	327	+3
Skórcz (2)	284	259	282	271	-13
Smętowo Graniczne (2)	285	285	316	301	+16
Starogard Gdański (2)	287	493	414	453	+166
Zblewo (2)	326	336	345	341	+15
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska					

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Rysunek 13 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg) w poszczególnych gminach powiatu starogardzkiego – średnia z lat 2023-2024
Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

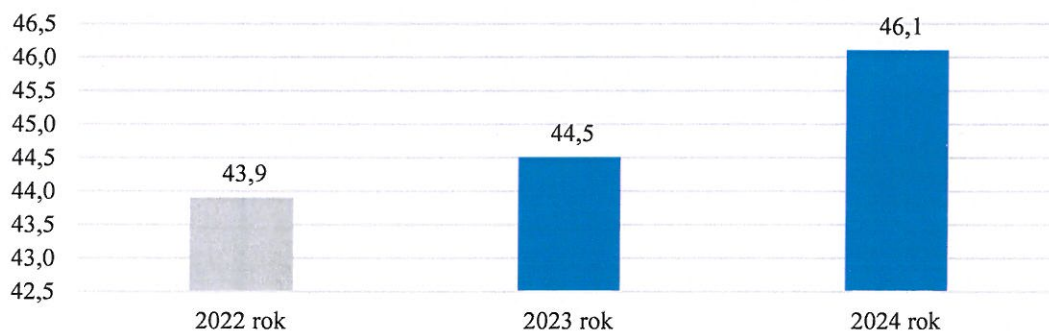
Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024 przedstawiono w tabeli 18. Średnio w latach 2023-2024 było to 46,2 tys. ton odpadów komunalnych. W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost o ok. 4 tys. ton. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w 2024 roku stanowiły 46,1% i udział ten na przestrzeni ostatnich kilku lat zwiększa się – wykres 6, co jest pozytywnym zjawiskiem.

Tabela 18. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024 (w tonach)

Pochodzenie odpadów	Rodzaj odpadów	Rok			Średnio w latach 2023-2024	Zmiana w porównaniu z 2022 rokiem
		2022 rok	2023 rok	2024 rok		
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	ogółem powiat starogardzki	18 542,65	20 518,16	21 341,52	20 929,84	+2 387,19
	papier i tektura	688,54	816,7	874,24	845,47	+156,93
	szkło	525,86	652,13	1 435,34	1 043,74	+517,88
	tworzywa sztuczne	122,08	720,21	819,34	769,78	+647,70
	tekstylia	6,44	5,3	7,94	6,62	+0,18
	niebezpieczne	17,55	15,46	18,74	17,10	-0,45
	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	115,64	130,73	117,68	124,205	+8,57
	wielkogabarytowe	693,86	886,62	1 251,86	1 069,24	+375,38

Pochodzenie odpadów	Rodzaj odpadów	Rok			Średnio w latach 2023-2024	Zmiana w porównaniu z 2022 rokiem
		2022 rok	2023 rok	2024 rok		
	biodegradowalne	9 487,88	9 654,52	10 635,62	10 145,07	+657,19
	baterie i akumulatory razem	12,48	1,76	8,28	5,02	-7,46
	zmieszane odpady opakowaniowe	6 458,84	5 929,97	5 931,02	5 930,495	-528,34
	pozostałe	413,48	1 704,76	241,46	973,11	+559,63
	baterie i akumulatory niebezpieczne	83,93	72,26	60,76	66,51	-17,42
	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	18 542,65	20 518,16	21 341,52	20 929,84	+2 387,19
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	ogółem powiat starogardzki	23 716,93	25 628,83	24 982,46	25 305,65	+1 588,72
Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku (zebrane selektywnie i zmieszane łącznie)	ogółem powiat starogardzki	42 259,58	46 146,99	46 323,98	46 235,49	+3 975,91

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

Wykres 6 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (w %) w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024

Źródło: GUS (Główny Urząd Statystyczny), opracowanie własne

WERYFIKACJA SYSTEMÓW GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINACH POWIATU STAROGARDZKIEGO W LATACH 2023-2024

W ramach weryfikacji systemu gospodarowania odpadami gminy mają obowiązek dokonać corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, m.in. w celu ustalenia osiągniętych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych. Osiągnięcie wymaganych prawem wskaźników świadczy o odpowiednim wdrożeniu i realizacji obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

W dniu 31 grudnia 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2020 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, w której określono w art. 3b ust.

1 minimalne poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na rok 2021 i kolejne lata. W związku z powyższym zostało uchylone dotychczas obowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

4 września 2021 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, które zmieniło sposób wyliczania poziomów odzysku. Zgodnie ze zmienionymi przepisami poziom ten oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych, przy czym przy obliczaniu tego poziomu nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Poziomy osiągnięte w latach 2023-2024 w zawarto w tabeli 19.

Tabela 19. Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości minimalnej dla lat 2023-2024

Poziom / gmina	Poziom minimalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]	
	2023 rok	2024 rok
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – co najmniej	35%	45%
Czarna Woda (3)	36,00	41,48
Skórcz (1)	41,34	45,17
Starogard Gdański (1)	34,54	41,24
Bobowo (2)	36,17	52,82
Kaliska (2)	45,68	47,02
Lubichowo (2)	45,63	59,02
Osieczna (2)	45,00	46,43
Osiek (2)	36,69	37,66
Skarszewy (3)	23,33	54,47
Skórcz (2)	34,79	54,20
Smętowo Graniczne (2)	40,65	51,62
Starogard Gdański (2)	42,00	47,47
Zblewo (2)	32,64	36,00
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska		
	poziom nie został osiągnięty	

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi gmin powiatu starogardzkiego za lata 2023-2024, Związek Gmin Wierzyca, opracowanie własne

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (art. 3b ust. 2a) gminy zobowiązane są również nie przekraczać poziomu składowania. Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów. Wymagane prawem poziomy obowiązują od 2025 roku.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 roku w sprawie poziomów ograniczania składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji obowiązuje nadal, mimo iż określa się ten poziom jedynie do dnia 16 lipca 2020 roku (maksymalny poziom – 35%). W tej sytuacji brak jest określenia poziomów na lata kolejne, niemniej jednak sprawozdanie w systemie „Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami” wymusza jego obliczenie. Żadna z gmin powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024 nie przekroczyła poziomu maksymalnego wynoszącego 35.

Podsumowując zebrane dane należy wskazać, że konieczność dotrzymywania rosnącego z roku na rok poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych dla wielu gmin, w tym dla gmin powiatu starogardzkiego, stanowi duży problem. Problem ten został zasygnalizowany w „Programie ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” i stanowi jedno z ważniejszych wyzwań związanych z ochroną środowiska w powiecie starogardzkim w najbliższych latach. Dużym problemem są również rosnące koszty w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

ODPADY INNE NIŻ KOMUNALNE

Na terenie powiatu starogardzkiego wytwarzane są nie tylko odpady komunalne. Odpady inne niż komunalne wytwarzane są m.in. w rolnictwie, przetwórstwie, warsztatach czy działalności handlowo – usługowej. Zgodnie z Bazą danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) (stan na wrzesień 2025 r.) adres zamieszkania lub siedzibę w powiecie starogardzkim posiada 1 995 podmiotów wpisanych do rejestru BDO. Biorąc pod uwagę miejsce prowadzenia działalności w rejestrze BDO znajduje się 2 248 podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu starogardzkiego. Duża liczba podmiotów objętych rejestrem BDO odzwierciedla wysoką aktywność gospodarczą powiatu – skala ta wymaga sprawnego nadzoru nad ewidencją i sprawozdawczością odpadów oraz dobrze zorganizowanego systemu kontroli i doradztwa środowiskowego dla przedsiębiorców. Odpowiednie wsparcie i egzekwowanie przepisów są kluczowe, aby ograniczyć ryzyko nieprawidłowego gospodarowania odpadami i zapewnić osiąganie ustawowych poziomów recyklingu i odzysku. Niewłaściwe gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, zwłaszcza odpadami niebezpiecznymi, stanowi jedno z najpoważniejszych zagrożeń środowiskowych. Nieodpowiednie magazynowanie, nielegalne składowanie czy nieprawidłowe unieszkodliwianie takich odpadów może prowadzić do skażenia gleby i wód oraz długotrwałych szkód zdrowotnych. Ograniczenie tego ryzyka wymaga konsekwentnego stosowania i kontroli systemu pozwoleń oraz zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami wydawanych przez uprawnione organy (w tym Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim).

Według danych publikowanych przez GUS w latach 2023-2024 na terenie powiatu starogardzkiego wytworzono łącznie ok. 98,3 tys. ton odpadów innych niż komunalne. Zdecydowana większość tej masy, bo 67,9 tys. ton (ok. 70%), została przekazana do zagospodarowania wyspecjalizowanym podmiotom zewnętrznym. Pozostałe 30,4 tys. ton, co stanowi ok. 30% ogółu, poddano procesom odzysku. Dane te wskazują, że podstawowym sposobem postępowania z odpadami jest ich przekazywanie do dalszego przetwarzania lub unieszkodliwiania poza zakładem (tj. miejscem ich wytworzenia).

2.9 NOWO USTANOWIONE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

Według danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP)¹⁵ w latach objętych raportem powołano następujące formy ochrony przyrody w powiecie starogardzkim:

- 1) pomnik przyrody – drzewo gatunku Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) – *Aesculus hippocastanum*,
- 2) rezerwat przyrody Sowie Torfowiska,
- 3) rezerwat przyrody Siwe Bagno.

Pomnik przyrody o nazwie „Marek” – drzewo gatunku Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) – *Aesculus hippocastanum* – rosnący na terenie działki nr 251/1, obręb Sumin, gmina Starogard

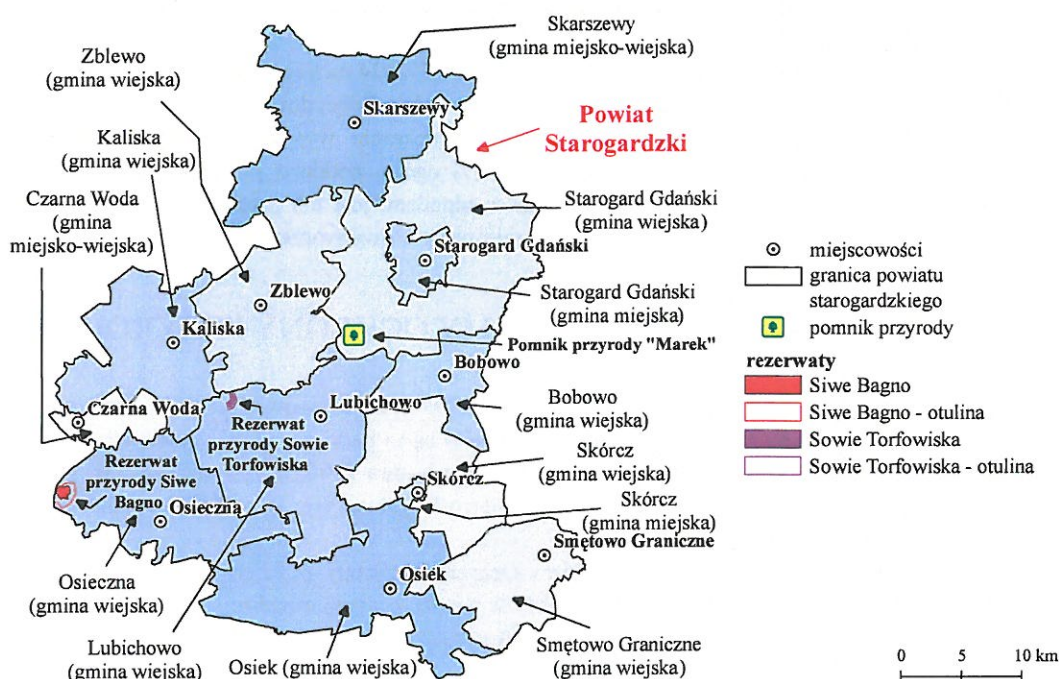
¹⁵ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Gdański został ustanowiony Uchwałą Nr LXV/793/2024 Rady Gminy Starogard Gdański z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 2599). Ustanowienie drzewa pomnikiem przyrody ma na celu ochronę tworów przyrody ożywionej, charakteryzujących się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, historycznymi, a także szczególnymi cechami osobniczymi, takimi jak rozmiar (obwód pnia 357 cm i wysokość około 17 m). Nadzór nad pomnikiem przyrody sprawuje Wójt Gminy Starogard Gdański.

Rezerwat przyrody Sowie Torfowiska o powierzchni 32,98 ha ustanowiono Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Sowie Torfowiska” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 5250) w ramach obchodów stulecia Lasów Państwowych. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ekosystemów borów bagiennych oraz brzeziny bagiennej wraz z ich bogactwem biocenotycznym. W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczono także otulinę rezerwatu o powierzchni 37,66 ha. Rezerwat i otulina zlokalizowane są w gminie Lubichowo. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Rezerwat przyrody Siwe Bagno o powierzchni 90,62 ha również ustanowiono w ramach obchodów stulecia Lasów Państwowych – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Siwe Bagno” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 5249). Podobnie jak w przypadku rezerwatu przyrody Sowie Torfowiska celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ekosystemów borów bagiennych oraz torfowiska wysokiego wraz z ich bogactwem biocenotycznym. W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczono otulinę rezerwatu o powierzchni 175,67 ha. Rezerwat i otulina zlokalizowane są w gminie Osieczna. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Na rysunku 14 wskazano utworzone w latach 2023-2024 nowo utworzone formy ochrony przyrody zlokalizowane w powiecie starogardzkim.

Rysunek 14 Nowo utworzone formy ochrony przyrody w powiecie starogardzkim

Źródło: GDOŚ (Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska), PRG (Państwowy Rejestr Granic), opracowanie własne

2.10 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Zgodnie z art. 3 pkt. 23 Ustawy Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym:

- zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR),
- zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

W rejestrze znajdują się dwa zakłady z terenu powiatu starogardzkiego:

- a) zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) – Zakłady Farmaceutyczne „Polpharma” S. A. (Starogard Gdański, ul. Pelplińska 19),
- b) zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) – Premium Disitllers Sp. z o. o. (Starogard Gdański, ul. Skarszewska 1).

Zgodnie z informacją uzyskaną od Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (KPPSP) w Starogardzie Gdańskim¹⁶ w 2024 roku przeprowadzono z oceną pozytywną kontrolę w zakładzie dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W zakresie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej również przeprowadzono jedną kontrolę z oceną pozytywną – z uwagami.

W rejestrze zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii w 2023 r.¹⁷ nie odnotowano wpisów dotyczących obszaru powiatu starogardzkiego. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim udzieliła również informacji, że w latach 2023-2024 nie odnotowano pożarów, gdzie uwolnione zostały niebezpieczne substancje zagrażające środowisku. W okresie sprawozdawczym miały miejsce takie zagrażające środowisku zdarzenia jak:

- 23.02.2023 r., Starogard Gdański, ul. Bracka, rzeka Styna – neutralizacja substancji ropopochodnej. Na rzece sprawiono dwie zapory w postaci rękawów pływających oraz użyto 25 kg sorbentu pływającego w celu zebrania substancji; na koszt miasta zakupiono 30 snopków słomy w celu zebrania pozostałości substancji, która wciąż napływała; działania trwały ponad 18 h,
- 19.12.2023 r., gmina Smętowo Graniczne, autostrada A1, Rynkówka – kolizja dwóch pojazdów ciężarowych, jeden z nich przewoził paliwo lotnicze; w jednym z samochodów, który przewoził paliwo lotnicze doszło do rozszczelnienia zaworu cysterny; działania polegały na przepompowaniu około 33 tysięcy litrów paliwa lotniczego do cysterny zastępczej oraz zneutralizowaniu i usunięciu substancji, która wyciekła na odcinek autostrady,
- 7.07.2024 r. – rozszczelnienie szybkozłącza dystrybutora gazu LPG na terenie stacji paliw w Starogardzie Gdańskim, ul. Pelplińska 21,
- 4.12.2024 r. – rozszczelnienie i opróżnienie do gruntu zbiornika paliwa samochodu ciężarowego po kolizji z barierami na autostradzie A1.

¹⁶ pismo z dnia 7.08.2025 r., znak: PR.077.5.2025.MN

¹⁷ <https://www.gov.pl/web/gios/di-wystepowanie-zdarzen-o-znamionach-powaznej-awarii>, rejestr za 2024 rok nie jest jeszcze publicznie dostępny (stan na wrzesień 2025 roku)

3 WYKAZ ZREALIZOWANYCH W LATACH 2023-2024 ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU STAROGARDZKIEGO

W ramach opracowania „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” wyznaczono kierunki interwencji, cele oraz zadania do osiągnięcia i realizacji na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 roku. Wyznaczono następujące długookresowe cele ekologiczne:

1. Poprawa i ochrona jakości powietrza,
2. Poprawa klimatu akustycznego środowiska,
3. Ochrona przed PEM,
4. Ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych,
5. Poprawa i ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
6. Prowadzenie gospodarki wodnościekowej w sposób zapewniający poprawę i ochronę jakości wód,
7. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
8. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym,
9. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
10. Ochrona zasobów przyrodniczych powiatu,
11. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

W kolejnych podrozdziałach (tabelach 20-30) zawarto syntetyczne informacje o najważniejszych zrealizowanych przedsięwzięciach i zadaniach uwzględniając poszczególne cele ekologiczne.

W osobnym rozdziale (4) przedstawiono wykaz zrealizowanych zadań związanych z edukacją ekologiczną i podnoszeniem świadomości przyrodniczej mieszkańców powiatu starogardzkiego tj. związanych z realizacją następujących zadań wymienionych w Harmonogramie realizacyjnym POŚ:

- a) Promocja niskoemisyjnych i alternatywnych środków transportu,
- b) Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych, ekologicznych źródeł grzewczych,
- c) Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych promujących transport zbiorowy oraz alternatywny (pieszy, rowerowy),
- d) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą,
- e) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami,
- f) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów,
- g) Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych powiatu/gminy.

3.1 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ I OCHRONĄ JAKOŚCI POWIETRZA

Tabela 20. Stopień realizacji zadań związanych z poprawą i ochroną jakości powietrza na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	Powiat Starogardzki	czerwiec 2022 r. – październik 2024 r.	Realizacja projektu „Termomodernizacja obiektów należących do Powiatu Starogardzkiego: internat ZSR CKZ w Bolesławowie, łącznik internatu ZSP w Skórczu”. W 2023 roku zakończono termomodernizację budynku internatu Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Skórczu. W 2024 roku zakończono projekt termomodernizacji internatu ZSR CKZ w Bolesławowie oraz łącznika internatu ZSP w Skórczu. W ramach robót dodatkowych, by zwiększyć komfort mieszkalny i stworzyć lepsze warunki do nauki, internat w Bolesławowie przeszedł niemalą metamorfozę wnętrza: budynek zyskał m.in. nowe podłogi i odświeżone ściany w pokojach mieszkalnych oraz odrestaurowane klatki schodowe, korytarze i stołówkę, wymieniono też część skrzydeł drzwiowych na parterze. Odświeżone pokoje zyskały też nowe wyposażenie. Dodatkowo, by wzmocnić poziom bezpieczeństwa internat w Bolesławowie wyposażono w system sygnalizacji pożaru (SSP), który jest integralny z dźwiękowym systemem ostrzegawczym (DSO). Inwestycja została zakończona i rozliczona.	zrealizowane
	Powiat Starogardzki	od 2024 roku – do 2026 roku	Realizacja projektu „Poprawa efektywności energetycznej budynków kompleksu Kociewskiego Centrum Zdrowia w Starogardzie Gdańskim”. Celem projektu jest wielozakresowa termomodernizacja budynków kompleksu Kociewskiego Centrum Zdrowia w Starogardzie Gdańskim, zmierzająca do poprawy ich efektywności energetycznej. Projekt zakłada m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie przegród, wymianę pokrycia dachowego, montaż instalacji ogniw fotowoltaicznych, modernizację źródeł ciepła wraz z wymianą grzejników, wymianę oświetlenia na energooszczędne typu LED, montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła oraz systemu monitoringu zużycia energii cieplnej, a także niezbędne prace towarzyszące związane z prawidłową realizacją przedsięwzięcia. W 2024 roku podjęto następujące działania: podpisano umowę z wykonawcą robót budowlanych oraz umowę z nadzorem inwestorskim. Przekazano plac budowy oraz rozpoczęto prace budowlane. Do końca 2024 roku osiągnięto ok. 40% zaawansowania rzeczowo-finansowego umowy. Prace skupiły się	w trakcie realizacji

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie / źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
			głównie na budynku archiwum, patomorfologii i zespołu ratownictwa medycznego. Rozpoczęto również prace na budynku administracji oraz budynku głównym szpitala.	
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – ciąg dalszy	Powiat Starogardzki	od 2024 do 2028	Realizacja projektu „Termomodernizacja I Liceum Ogólnokształcącego oraz budynku dydaktycznego w II Liceum Ogólnokształcącym w Starogardzie Gdańskim”. Celem projektu jest wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez realizację kompleksowego przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje kompleksowe przedsięwzięcie termomodernizacyjne w następujących budynkach: 1. I Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej Curie w Starogardzie Gdańskim, obejmujące m.in. takie działania jak: modernizację systemu grzewczego, modernizację systemu c.w.u., ocieplenie dachu wraz z pracami towarzyszącymi (prace niezbędne wzmocniające, wymiana istniejącego, nieszczelnego pokrycia dachu), wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację oświetlenia wbudowanego, 2. Budynek dydaktyczno-mieszkalny w II Liceum Ogólnokształcącym w Starogardzie Gdańskim, obejmujący takie działania jak: ocieplenie ścian, ocieplenie dachu, modernizacja systemu grzewczego, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja oświetlenia wbudowanego. Źródło finansowania: Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. W 2024 roku podpisano umowę na wykonanie dokumentacji technicznej na termomodernizację I i II LO, trwały prace projektowe.	w trakcie realizacji
	Powiat Starogardzki	2022-2023	Realizacja projektu „Program Inwestycji Strategicznych ‘Polski Łód’ – Termomodernizacja obiektów należących do Powiatu Starogardzkiego: DPS Szpegawsk oraz DPS Rokocin”. Celem projektu była termomodernizacja obiektów Domu Pomocy Społecznej w Rokocinie i Domu Pomocy Społecznej w Szpegawsku. Projekt realizowany w ramach Rządowego Funduszu Polski Łód: Program Inwestycji Strategicznych. Realizację projektu zakończono w 2023 roku.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – ciąg dalszy	gmina Osiek	2023	Modernizacja ogrzewania w Ośrodku Zdrowia w Osieku.	zrealizowane
	gmina Lubichowo	2024	Modernizacja kotłowni w Publicznej Szkole Podstawowej w Lubichowie, która obejmowała demontaż istniejącego kotła i montaż dwóch nowych kotłów wraz z podajnikiem na paliwo stałe (ekogroszek), przebudowa instalacji grzewczej	zrealizowane
	gmina Osieczna	2023-2024	1) Realizacja zadania: „Poprawa infrastruktury gminy Osieczna poprzez przebudowę dróg gminnych oraz termomodernizację budynków użyteczności publicznej”. Część 4. Termo-modernizacja trzech budynków użyteczności publicznej w m. Osieczna (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Zdrowia, Ochotnicza Straż Pożarna), 2) Budowa instalacji fotowoltaicznej dla budynku Urzędu Gminy Osieczna oraz stacji ujęcia wody w miejscowości Klaniny. Inwestycja obejmowała wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 18 kWp dla budynku Urzędu Gminy Osieczna na trzech wiatkach drewnianych do 35 m2 każda oraz budowę instalacji fotowoltaicznej dla budynku stacji ujęcia wody w miejscowości Klaniny o mocy do 9,9 kWp na konstrukcji naziemnej oraz termomodernizację budynku stacji i przebudowę ogrodzenia.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2023	Remont budynku szkoły oraz Sali gimnastycznej w miejscowości Pączewo.	zrealizowane
	gmina Czarna Woda	2024	Realizacja zadania „Poprawa efektywności energetycznej obiektów gminnych” realizowane w ramach pozyskanych środków z Rządowego Funduszu Polski Ład. Sporządzono dokumentację projektową, zakupiono tablicę informacyjną, oraz dokonano częściowej płatności wykonawcy robót.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2023	Przebudowa kotłowni w budynku ZSP Kaliska.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – ciąg dalszy	gmina Smętowo Graniczne	2023-2024	1) Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Ks. Pawła Szyrwelskiego w Smętowie Granicznym, 2) Remont budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Smętowo Graniczne.	zrealizowane
		2024	Termomodernizacja budynku urzędu gminy w Smętowie Granicznym. W 2024 roku został złożony wniosek o dofinansowanie w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza na lata 2021-2027.	w trakcie realizacji
	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2024	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z modernizacją i usprawnieniami źródeł ciepła i energii. Wykonano audyty energetyczne dla następujących obiektów użyteczności publicznej: a) budynek GOPS ul. Bolesława Prusa 45, 83-200 Starogard Gdański, b) budynek świetlicy wiejskiej w m. Dąbrówka, c) budynek świetlicy wiejskiej w m. Ciecholewy, d) budynek świetlicy wiejskiej w m. Kolincz, e) budynek świetlicy wiejskiej w m. Klonówka, f) budynek świetlicy wiejskiej w m. Barchnowy, g) budynek świetlicy wiejskiej w m. Owidz.	w trakcie realizacji
Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych	mieszkańcy powiatu starogardzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	2023-2024	Efekty realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”: a) 2023 rok: Liczba podpisanych umów: 589 szt., Łączna kwota przyznanego dofinansowania: 25,058 mln zł, b) 2024 rok: Liczba podpisanych umów: 500 szt., Łączna kwota przyznanego dofinansowania: 25,09 mln zł.	zrealizowane
Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi			Efekty realizacji Programu Priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie”: a) 2023 rok: beneficjent: Gmina Miejska Skórcz, kwota umowy: 346 466,96 zł, liczba beneficjentów końcowych: 16, beneficjent: Gmina Miejska Starogard Gdański, kwota umowy: 4 305 000,00 zł, liczba beneficjentów końcowych: 181, b) 2024 rok: beneficjent: Gmina Skarszewy, kwota umowy: 1 143 500,00 zł, liczba beneficjentów końcowych: 35, beneficjent: Gmina Zblewo, kwota umowy: 1 342 500,00 zł, liczba beneficjentów końcowych: 43.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego (dekarbonizacja) (w celu zwiększenia wykorzystania ciepła sieciowego jako niskoemisyjnego nośnika)	GPEC EKSPERT Spółka z o.o.	2023-2024	W latach 2023–2024 zostały zrealizowane następujące zadania: – modernizacja sieci ciepłowniczej, – modernizacja kotłowni, – budowy nowoczesnych sieci ciepłowniczych, – modernizacja węzłów ciepłowniczych. Długość sieci ciepłowniczej na terenie powiatu starogardzkiego na koniec 2023 roku GPEC EKSPERT Spółka z o.o. – Starogard Gdański – 44,6 km, a na koniec roku 2024 GPEC EKSPERT Spółka z o.o. – Starogard Gdański – 45,3 km.	zrealizowane
	Gminna Energetyka Ciepła w Skarszewach	2023	1) Wykonanie projektu oraz kosztorysu wykonania przyłącza ciepłowniczego do sieci niskoparametrowej od budynku MOPS ul. Szkolna w Skarszewach do budynku Ochotniczej Straży Pożarnej Skarszewy ul. Kościarska 2, 2) Rozpoczęcie procedur mających na celu Modernizację Grupowego węzła Ciepłego WG-1 Skarszewy ul. Kopernika – zaprojektowanie i budowa kotłowni gazowej szczytowo-wspomagającej o mocy 1,0 MW, 3) Zakup falownika pompy obiegowej Eura EP66.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina miejska)	2024	Rozbudowa sieci ciepłowniczej w Skórczu o długości 750 mb przy ul. Pomorskiej i Wojska Polskiego wraz z wykonaniem węzłów oraz przyłączy do budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz Przedszkola Miejskiego w Skórczu.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Rozbudowa i modernizacja systemu gazowniczego (w celu zwiększenia wykorzystania gazu ziemnego jako niskoemisyjnego paliwa)	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Gdańsku	2023	Wykaz zrealizowanych zadań w 2023 roku: 1. Starogard Gdański ul. Chrzta Polski, Skośna – gazociąg dn 63 – 716 m, 2. Starogard Gdański ul. Derdowskiego – gazociąg dn 90 – 85 m, 3. Starogard Gdański ul. Pomorska – gazociąg dn 110 – 211 m, 4. Skarszewy ul. Zakładowa, Nad Stawem, Wybickiego – gazociąg dn 63 – 647 m, 5. Skarszewy ul. Górna – gazociąg dn 90 – 100 m, 6. Skarszewy ul. Górna – gazociąg dn 160 – 296 m, 7. Skarszewy ul. Starogardzka – gazociąg dn 110 – 1720 m, 8. Godziszewo – gazociąg dn 125 – 290 m, 9. Koteże ul. Główna, Orłoka – gazociąg dn 63 – 214 m, 10. Rokocin ul. Plaźowa, Osiedle za lasem – gazociąg dn 63 – 1088 m, 11. Koteże ul. Szkolna, Główna – gazociąg dn 160 – 729 m, 12. Pinczyn ul. Gajowa, Główna, Osiedle Piaskowe – gazociąg dn 63 – 817 m, 13. Zblewo ul. Łąkowa – gazociąg dn 63 – 350 m.	zrealizowane
	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Gdańsku	2024	Wykaz zrealizowanych zadań w 2024 roku: 1. Gazyfikacja Skórcza – gazociąg dn 225 – 2000 m, 2. Skarszewy ul. Rzemieślnicza i Słoneczna – gazociąg dn 63 – 396 m, 3. Pinczyn ul. Główna – gazociąg dn 63 – 140 m, 4. Starogard Gdański ul. Prusa i Gryfa Pomorskiego – gazociąg dn 90 – 177 m, 5. Starogard Gdański ul. Zielona – gazociąg dn 125 – 372 m, 6. Starogard Gdański ul. Krasickiego i Zielona – gazociąg dn 160 – 407 m, 7. Zblewo ul. Wiązowa – gazociąg dn 63 – 113 m.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – instalacje prosumenckie (np. kolektory słoneczne, pompy ciepła, fotowoltaika)	mieszkańcy powiatu starogardzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizacja w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, „Ciepłe Mieszkanie”. Realizacja zadania przez gminy powiatu starogardzkiego np. poprzez modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej – opisano wyżej, zadania „Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych” oraz „Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi”.	zrealizowane
	Powiat Starogardzki	2023-2024	Realizacja w ramach projektów: 1) Program Inwestycji Strategicznych 'Polski Ład' - Termomodernizacja obiektów należących do Powiatu Starogardzkiego: internat ZSR CKZ w Bolesławowie, łącznik internatu ZSP w Skórczu, 2) Program Inwestycji Strategicznych 'Polski Ład' – Termomodernizacja obiektów należących do Powiatu Starogardzkiego: DPS Szpęgawsk oraz DPS Rokocin, 3) Poprawa efektywności energetycznej budynków kompleksu Kocińskiego Centrum Zdrowia w Starogardzie Gdańskim.	zrealizowane lub trakcie realizacji

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg krajowych	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Gdańsku	2024-do chwili obecnej	Od stycznia 2024 r. na odcinku od km 306+793 do km 312+660 prowadzona jest: „Rozbudowa drogi krajowej nr 22 na odc. Zblewo – Sucumin” – rozbudowa odcinka drogi krajowej nr 22 oraz budowa ścieżki pieszo – rowerowej na całym odcinku rozbudowywanej drogi. Zakres inwestycji obejmuje także budowę, przebudowę, remonty innych dróg i obiektów budowlanych niezbędnych do zapewnienia poprawnego funkcjonowania projektowanego odcinka drogi krajowej nr 22. W ramach całego zadania rozbudowie podlega około 5,9 km drogi krajowej nr 22 oraz skrzyżowania z innymi drogami publicznymi znajdujące się na tym odcinku drogi krajowej. Ponadto budowie i przebudowie podlegać będą krótkie odcinki dróg powiatowych i dróg gminnych w obszarze wlotów na skrzyżowania, a także obiekty inżynierskie (przepusty) w ciągu projektowanego odcinka oraz szereg elementów istniejącej infrastruktury technicznej.	w trakcie realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg wojewódzkich	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku	2023	1. Modernizacja DW 222 m. Bobowo, 1,435 km, 2. Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 214 w m. Zblewo polegająca na budowie chodnika.	zrealizowane
		2024	1. Modernizacja DW 214 odc. Gluche-SK Karszanek, 1,00 km, 2. Modernizacja DW 214 odc. Skórcz-Gluche, 1,03 km, 3. Modernizacja DW 222 odc. Pączewo k. Wolental, 1,11 km.	zrealizowane
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg powiatowych	Powiatowy Zarząd Dróg w Starogardzie Gdańskim	zakończony w 2023	1. Rozbudowa drogi powiatowej nr 2718G w miejscowości Rywałd w zakresie budowy chodnika i zjazdów, 2. Przebudowa drogi powiatowej nr 2730G na odc. od miejscowości Jaszczerek (DW nr 214) do miejscowości Leśna Jania.	zrealizowane
		2023	1. Rozbudowa drogi powiatowej nr 2710G w miejscowości Kolincz w zakresie budowy ciągu pieszo-rowerowego, zjazdów, 2. Remont nawierzchni drogi powiatowej 2709G, 3. Przebudowa drogi powiatowej nr 2718G w miejscowości Rywałd, 4. Przebudowa jezdni drogi powiatowej nr 2621G na odcinku 0,99 km relacji Osieczna-Kasparus przy użyciu płyt betonowych i kruszywa łamanego stabilizowanego, 5. Przebudowa drogi powiatowej nr 2704G w miejscowości Osowo Leśne, 6. Remont nawierzchni drogi powiatowej nr 2733G na odcinku Młynki-Ocypel.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg powiatowych – ciąg dalszy	Powiat Starogardzki	2024	1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2407G na odcinku Frank-Kaliska, 2. Przebudowa jezdni drogi powiatowej nr 2621G na odcinku 0,5 km relacji Osieczna-Kasparus przy użyciu płyt betonowych i kruszywa łamanego stabilizowanego mechanicznie, 3. Remont nawierzchni drogi powiatowej 2709G, 4. Remont nawierzchni drogi powiatowej nr 2730G na odcinku Leśna Jania-Kopytkowo", 5. Przebudowa drogi powiatowej nr 2707G, 6. Przebudowa drogi powiatowej nr 2715G.	zrealizowane
		2023-2024	Realizacja projektu „Modernizacja infrastruktury drogowej powiatu starogardzkiego”. Celem projektu była poprawa spójności komunikacyjnej, gospodarki ściekowej i bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego poprzez modernizację kluczowych dróg powiatu starogardzkiego: 1. przebudowa drogi powiatowej Nr 2711G na odcinku od ronda Łupaszki do skrzyżowania z Al. Niepodległości w Starogardzie Gdańskim, 2. rozbudowa pasa drogi powiatowej nr 2706G w zakresie budowy kanalizacji deszczowej i przebudowy chodnika w miejscowości Krag, Gmina Starogard Gdański. W 2023 roku podpisano umowę z wykonawcą i rozpoczęto prace. Projekt zakończono w 2024 roku. Zakończono przebudowę drogi powiatowej Nr 2711G na odcinku od ronda Łupaszki do skrzyżowania z Al. Niepodległości w Starogardzie Gdańskim oraz rozbudowę pasa drogi powiatowej nr 2706G w zakresie budowy kanalizacji deszczowej i przebudowy chodnika w miejscowości Krag, Gmina Starogard Gdański. Inwestycja została zakończona i rozliczona.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
	gmina Osiek	2023-2024	Realizacja projektu „Budowa i przebudowa dróg gminnych w gminie Osiek”.	zrealizowane
		2024	1) Budowa dróg w Osieku i przebudowa drogi w Lisówku, 2) Przebudowa drogi wewnętrznej w Jaszczerku, 3) Przebudowa odcinka drogi wewnętrznej Bukowiny – Udzierz, 4) Przebudowa odcinka drogi wewnętrznej w Jeżewnicy, 5) Utwardzenie dojazdu do punktu czerpania wody w Radogoszczy.	zrealizowane
	gmina Lubichowo	2023	1) Remont dróg gminnych poprzez utwardzenie płytami YOMB: Bietowo – 95 m.b. Mościska – 100 m.b. Budy – 190 m.b. Osowo Leśne – 190 m.b. Mermet – 55 m.b. Szteklín – 55 m.b., 2) Modernizacja drogi gminnej nr 226040G w Lubichowie, ul. Dworcowa na odcinku o długości 1031 m.b. nawierzchnią bitumiczną, 3) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ocypel, ul. Szkolna na odcinku o długości 690 m.b. nawierzchnią z kostki betonowej, 4) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Żelgoszcz Wybudowania (w kierunku Mościsk) na odcinku o długości 550 m.b. nawierzchnią z płyt Yomb, 5) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ocypel, ul. Jeziorna na odcinku o długości 420 m.b. nawierzchnią z kostki betonowej, 6) Przebudowa drogi gminnej nr 226005G – Szteklín, ul. Zielonogórska na odcinku o długości 990 m.b. nawierzchnią z płyt Yomb, 7) Przebudowa drogi gminnej nr 226005G – Szteklín, ul. Zielonogórska na odcinku o długości 990 m.b. nawierzchnią z płyt Yomb, 8) Przebudowa drogi gminnej nr 226005G – Szteklín, ul. Zielonogórska na odcinku o długości 990 m.b. nawierzchnią z płyt Yomb, 9) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Mościska na odcinku o długości 500 m.b. nawierzchnią z płyt Yomb.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Lubichowo	2024	1) Remont dróg gminnych: - Bietowo – 110 mb - Mościska – 95 mb - Budy – 177 mb - Osowo Leśne – 184 mb - Smolniki – 55 mb - Wda – 170 mb - Szteklín – 55 mb, 2) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Lubichowo Wybudowania (Morawy) na długości 480 mb płytami YOMB, 3) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Mościska na długości 500 mb płytami YOMB, 4) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Mościska na długości 500 mb płytami YOMB, 5) Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Lipinki Królewskie, Bietowo – Bietowo Kaliska, Ocypel, Lubichowo, 6) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Lipinki Królewskie na długości 950 mb płytami YOMB, 7) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Bietowo – Bietowo Kaliska na długości 990 płytami YOMB, 8) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Lubichowo (ul. Parkowa i ul. Pogodna) na długości 440 mb z kostki betonowej.	zrealizowane
	gmina Skarszewy	2023	Remont ul. Dworcowej w Skarszewach.	zrealizowane
		2023-2024	1) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Skarszewy – ul. Kościelna, 2) Modernizacja drogi gminnej 197163G Jaroszewy-Czarnocin. Realizacja rzeczowa projektu zakończyła się w 2024 r.	zrealizowane
		2024	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Bolesławowo.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie / źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Skarszewy	2023-2025	1) Przebudowa drogi gminnej na obszarze Starego Miasta w Skarszewach: ul. Św. Jana, 2) Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Skarszewy etap II (Zakres projektu: • Budowa dróg gminnych w Skarszewach: ul. Brzozowa i Jaśminowa. • Przebudowa ul. Polnej w Skarszewach wraz z budową kanalizacji deszczowej. • Remont nawierzchni asfaltowej drogi gminnej w Demlinie. • Przebudowa dróg gminnych na terenie miasta i sołectw: Demlin, Kamierowo, Bożepole Królewskie, Godziszewo, Nowy Wiec, Bączek.), 3) Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Skarszewy (Modernizacja dróg gminnych o szacowanej długości ok. 6 778 mb. w 12 sołectwach gminy Skarszewy oraz na terenie miasta).	w trakcie realizacji
	gmina Zblewo	2023	1) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Białachowo, 2) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Borzechowo, ul. Spacerowa, 3) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Borzechowo, ul. Polna, 4) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Borzechowo ul. Leśna, 5) Przebudowa drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Jezierce, 6) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Miradowo, 7) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Radziejewo.	zrealizowane
		2023-2024	1) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Cis, ul. Sosnowa, 2) Przebudowa ul. Młyńskiej w Zblewie, 3) Przebudowa ul. Semlińskiej w Pincynie.	zrealizowane
		2024	1) Przebudowa drogi gminnej nr 210043G w miejscowości Białachowo, 2) Przebudowa drogi w miejscowości Borzechowo. 3) Przebudowę drogi gminnej nr 210056G w miejscowości Miradowo. 4) Przebudowę drogi gminnej nr 210044G w miejscowości Radziejewo.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Zblewo	2024-w trakcie realizacji	Przebudowa i budowa dróg na terenie Gminy Zblewo – 34 odcinki dróg gminnych – w trakcie realizacji. W roku 2024 został rozstrzygnięty największy przetarg w historii Gminy Zblewo pn: „Przebudowa i budowa dróg na terenie Gminy Zblewo”. Zaplanowana inwestycja obejmowała swoim zakresem budowę i przebudowę 34 odcinków dróg. Realizacja inwestycji stała się możliwa dzięki pozyskanym dofinansowaniom z Polskiego Ładu i Rządowego Programu Rozwoju Dróg.	w trakcie realizacji
	gmina Skórcz (gmina miejska)	2023	Przebudowa dróg gminnych położonych na Osiedlu Leśnym w Skórczu.	zrealizowane
		2024	Kompleksowa przebudowa dróg gminnych – ul. Żeromskiego, Mickiewicza, Norwida, Wysokiej i Kociewskiej w Skórczu.	zrealizowane
	gmina Osieczna	2023-2024	Realizacja zadania: „Poprawa infrastruktury gminy Osieczna poprzez przebudowę dróg gminnych oraz termomodernizację budynków użyteczności publicznej”. Część 1. Przebudowa dróg gminnych poprzez ułożenie płyt YOMB - Rejon 1, Część 2. Przebudowa dróg gminnych poprzez ułożenie płyt YOMB - Rejon 2, Część 3. Przebudowa dróg gminnych poprzez ułożenie płyt YOMB - Rejon 3.	zrealizowane
		2024	1) Realizacja projektu „Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Osieczna”, 2) Realizacja projektu „Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Osieczna”, 3) Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Osieczna - działka nr 324 w miejscowości Osówek.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2023	1) Przebudowa drogi gminnej 243006G oraz wewnętrznej w miejscowości Pączewo, 2) Przebudowa drogi gminnej nr 243005G Pączewo-Wysoka, 3) Przebudowa drogi 243014G, 243016G, 243047G (Wybudowanie Wielbrandowskie -Wielbrandowo - Barłożno), 4) Przebudowa i remont drogi 243010G oraz remont drogi 243012G Wołental-Wielki Bukowiec – Nowy Bukowiec.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie / źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2024	1) Przebudowa drogi gminnej nr 243002G Czarnylas – Lubichowo, 2) Przebudowa drogi gminnej nr 243003G Czarnylas – Wysoka, 3) Przebudowa drogi gminnej 243011G w miejscowości Kranek, 4) Remont drogi gminnej 243020G w miejscowości Miryce, 5) Budowa drogi gminnej 243032G Wybudowanie Wielbrandowskie, 6) Budowa drogi gminnej 24051G oraz przebudowa drogi gminnej 243023G w miejscowości Mirotki, 7) Budowa i przebudowa dróg w sołectwach Ryzowie, Wielbrandowo, Pączewo, Czarnylas i Wielki Bukowiec, 8) Budowa drogi gminnej nr 24015G w miejscowości Miryce.	zrealizowane
	gmina Czarna Woda	2023	Wykonano dokumentację projektową dot. zadania „ Budowa drogi gminnej ul. Szturmowskiego i rozbudowa drogi gminnej ul. Polnej”.	zrealizowane
		2024	Wykonano dokumentację projektową dla zadania „Budowa i modernizacja dróg na terenie gmin wchodzących w skład Związku Gmin W Sercu Borów Tucholskich.	zrealizowane
	gmina Bobowo	2023	1) Przebudowa drogi gminnej nr 2140004G w Bobowie dz. Nr 604, 2) Utwardzenie drogi gminnej w Bobowie dz. Nr 508/2. Inwestycja wykonana metodą gospodarczą ze środków własnych Gminy. 3) Utwardzenie drogi gminnej w Grabowie dz. Nr 312. Inwestycja wykonana metodą gospodarczą ze środków własnych Gminy. 4) Utwardzenie dróg gminnych na terenie Gminy Bobowo. Pozyskano dofinansowanie w wysokości 95% ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Bobowo	2024	1) Budowa drogi gminnej w Jabłównku dz. nr 25/1, 25/2, 26/4 w systemie zaprojektuj i wybuduj (termin realizacji 2025 r.), 2) Przebudowa drogi gminnej nr 214003G w Jabłównku dz. nr 87, 3) Przebudowa drogi gminnej nr 214009G w Grabowie dz. nr 131., 4) Przebudowa drogi gminnej nr 214026G w Bobowie dz. nr 83 (ul. Skośna), 5) Przebudowa drogi gminnej w Bobowie dz. nr 398. Inwestycja została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, 6) Przebudowa drogi gminnej w Bobowie dz. nr 508/2 (ul. Rzeczna), 7) Przebudowa drogi gminnej w Bobowie dz. nr 56 (ul. Zachodnia), 8) Przebudowa drogi gminnej w Bobowie dz. nr 99. Inwestycja została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, 9) Przebudowa drogi gminnej w Jabłównku dz. nr 22/1; 22/2. Inwestycja została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, 10) Przebudowa drogi gminnej w Smolągu dz. nr 25, 11) Przebudowa ul. Spokojnej w Bobowie dz. nr 78/35. Inwestycja została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2023	1) Budowa dróg wraz z rozbudową lub budową podziemnego zbiornika retencyjnego miejscowości Kaliska zagospodarowanie placów i parkingu, 2) Remont dróg gruntowych w technologii ułożenia nawierzchni z płyt Yomb na terenie Gminy Kaliska.	zrealizowane
		2024	1) Budowa drogi gminnej w miejscowości Kaliska – ulica Sportowa wraz z budową zjazdu z drogi powiatowej, 2) Utwardzenie drogi gruntowej Frank – Łązek, 3) Utwardzenie i naprawa dróg w miejscowości Studzienice wraz z budową pobocza z kostki i wykonaniem oświetlenia ulic.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Smętowo Graniczne	2023	1) Przebudowa drogi gminnej na odcinku Stara Jania - Kościelna Jania, 2) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kamionka, 3) Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Smętowo Graniczne, 4) Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Kopytkowo, 5) Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Smętowo, 6) Graniczne - ul. Polna, Podgórze, Wałowa i Działkowa., 7) Remont drogi gminnej działka nr 14 i 28 w miejscowości Frąca, 8) Przebudowa drogi gminnej na odcinku Kopytkowo-Frąca.	zrealizowane
		2024	1) Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Smętowo Graniczne, 2) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kamionka, działka nr 169, 3) Przebudowa drogi gminnej ul. Brzozowa w miejscowości Smętowo Graniczne.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2023	1) Budowa drogi gminnej w Rywałdzie, 2) Budowa drogi gminnej Os. Polanki w Rokocinie, 3) Budowa ul. Druha Grzybka w Kokoszkowach, 4) Budowa dróg w Gminie Starogard Gdański w miejscowościach Sumin, Sucumin, Krag, Kolincz i Lipinki Szlacheckie, 5) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych Janin, 6) Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych Janin – Kokoszkowy etap I.	zrealizowane
		2024	1) Budowa drogi gminnej Osiedle Polanka w miejscowości Rokocin, 2) Remont drogi gminnej ul. Lipowa w miejscowości Kokoszkowy, 3) Budowa ul. Dębowej w Dąbrówce, 4) Budowa ul. Rubinowej, Perłowej i Szafrówowej w Kokoszkowach, 5) Odwodnienie ul. Działkowej w Jabłowie, 6) Modernizacja ul. Okrężnej w Rokocinie, 7) Modernizacja drogi dojazdowej w miejscowości Okole, 8) Modernizacja drogi dojazdowej na ul. Podgórnej w miejscowości Kokoszkowy na działce nr 5/2.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych – ciąg dalszy	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2023	1) Przebudowa ulic, obiektów mostowych, parkingów przy ul. Kanałowej, ul. Sobieskiego, części ul. Owidzkiej, części ul. Tczewskiej oraz ul. Hallera, 2) Przebudowa ul. Kryzana w Starogardzie Gdańskim zlokaliz. w pasie drogowym ul. Kryzana i Starzyńskiego, 3) Przebudowa ul. Prusa, 4) Przebudowa ul. Kopicza, 5) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Graniczna, 6) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Żurawia, 7) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Wicka Rogali, 8) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Wiosenna, 9) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – Al. Jana Pawła II.	zrealizowane
		2023-2024	1) Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenie Starogardu Gdańskiego, 2) Przebudowa drogi gminnej – ul. Osiedłowa w Starogardzie Gdańskim, 3) Przebudowa ul. Derdowskiego, 4) Przebudowa ulic na obszarze działek Kochoborowskich, 5) Przebudowa ul. Żeromskiego (sięgacze) - etap I.	zrealizowane
		2024	1) Remont drogi gminnej ul. Ściegiennego w Starogardzie Gdańskim, 2) Przebudowa ul. Zachodniej i Dolnej, 3) Budowa ul. Danusi (parking przy kościele), 4) Przebudowa ul. Prusa i odcinka ul. Rolnej, 5) Przebudowa ulic Starego Miasta, 6) Budowa dróg dojazdowych ul. Kleeberga, 7) Modernizacja ul. Staszica – etap II, 8) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Bohaterów Getta, 9) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Zachodnia – I etap (od ul. Zbożowej do Bohaterów Getta), 10) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Heweliusza, 11) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Rebelki,	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie zrodlo informacji	Realizacja																																		
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																
			12) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Tuwima – etap I, 13) Modernizacja dróg gruntowych – wzmocnienie płytami YOMB – ul. Kasztanowa, 14) DROGI WEWNĘTRZNE – Odnawiamy Ściegiennego. Etap III.																																	
Ograniczenie emisji wtórnych pyłu poprzez czyszczenie ulic metodą na mokro	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach bieżącego utrzymania dróg i ulic.	realizowane na bieżąco																																
			Wydatki budżetów gmin na Oczyszczanie miast i wsi (łącznie nakłady) – tabela poniżej: <table><tr><th>Gmina</th><th>2023 rok [zł]</th><th>2024 rok [zł]</th></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td>48 384,00</td><td>48 384,00</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td>206 329,21</td><td>228 579,13</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td>2 689 401,00</td><td>2 717 844,06</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td>8 664,39</td><td>8 999,32</td></tr><tr><td>Kaliska (2)</td><td>65 621,64</td><td>78 320,84</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td>62 327,54</td><td>75 847,25</td></tr><tr><td>Osiek (2)</td><td>26 714,80</td><td>33 560,50</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td>118 800,00</td><td>124 800,00</td></tr><tr><td>Skórcz (2)</td><td>1 358,76</td><td>705,09</td></tr><tr><td>Smętowo Graniczne (2)</td><td>10 912,04</td><td>11 054,13</td></tr><tr><td>Zblewo (2)</td><td>2 000,00</td><td>1 999,18</td></tr></table> objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska		Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]	Czarna Woda (3)	48 384,00	48 384,00	Skórcz (1)	206 329,21	228 579,13	Starogard Gdański (1)	2 689 401,00	2 717 844,06	Bobowo (2)	8 664,39	8 999,32	Kaliska (2)	65 621,64	78 320,84	Lubichowo (2)	62 327,54	75 847,25	Osiek (2)	26 714,80	33 560,50	Skarszewy (3)	118 800,00	124 800,00	Skórcz (2)	1 358,76	705,09	Smętowo Graniczne (2)	10 912,04
Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]																																		
Czarna Woda (3)	48 384,00	48 384,00																																		
Skórcz (1)	206 329,21	228 579,13																																		
Starogard Gdański (1)	2 689 401,00	2 717 844,06																																		
Bobowo (2)	8 664,39	8 999,32																																		
Kaliska (2)	65 621,64	78 320,84																																		
Lubichowo (2)	62 327,54	75 847,25																																		
Osiek (2)	26 714,80	33 560,50																																		
Skarszewy (3)	118 800,00	124 800,00																																		
Skórcz (2)	1 358,76	705,09																																		
Smętowo Graniczne (2)	10 912,04	11 054,13																																		
Zblewo (2)	2 000,00	1 999,18																																		

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki)	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
	Powiat Starogardzki	2023	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2710G w miejscowości Kolincz w zakresie budowy ciągu pieszo – rowerowego, zjazdów.	zrealizowane
	Powiat Starogardzki	2024-2025	Realizacja projektu „Budowa drogi dla pieszych i rowerów od drogi powiatowej nr 2711G do miejscowości Koteże”. W ramach projektu planuje się budowę 1 km ciągu pieszo-rowerowego o charakterze transportowym na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, łączącego ul. Piłchewską i miejscowość Koteże. Inwestycja ma na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń, co w konsekwencji wpłynie korzystnie na środowisko i klimat. W 2024 roku pracowano nad dokumentacją aplikacyjną do złożenia wniosku o dofinansowanie, który został złożony w styczniu 2025 r.	w trakcie realizacji
	gmina Skarszewy	2023	Remont drogi dla pieszych przy ulicy Dworcowej w Skarszewach.	zrealizowane
	gmina Zblewo	2023-2024	Budowa chodnika w Radziejewie.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2023	1) Remont ciągu pieszo-jezdny w miejscowości Wolental, 2) Remont chodnika w miejscowości Wolental.	zrealizowane
	gmina Czarna woda	2024	Na przełomie listopada i grudnia 2024 roku zlecono i zrealizowano modernizację kładki dla pieszych na rzece Wda.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2023	W roku 2023 wyremontowano 3 chodniki w Gminie Kaliska o łącznej długości 147 mb, według podziału: remont chodnika przy ulicy Krzywej w Kaliskach, przy ulicy Południowej w miejscowości Piece, przy ulicy Długiej w Kaliskach.	zrealizowane
		2024	W 2024 roku wyremontowano ścieżkę rowerową pomiędzy Frankiem, a Kaliskimi na odcinku o długości 220 m oraz wyremontowano 4 odcinki chodników w Gminie Kaliska o łącznej długości 0,359 km, według podziału: remont chodnika przy ulicy Krzywej w Kaliskach – 176 mb, remont chodnika przy ulicy Południowej w miejscowości Piece - 75mb, remont chodnika przy ulicy Długiej w Kaliskach – 50 mb, remont chodnika przy ulicy Starowiejskiej w Kaliskach – 58 mb.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki) – ciąg dalszy	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2024	Budowa chodnika wzdłuż drogi gminnej na ul. Parkowej w Rokocinie.	zrealizowane
	gmina Osiek	2023	Budowa chodnika i przebudowa zjazdu przy ul. Wyzwolenia w Osieku.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2023	Zmodernizowano 700 m ścieżek rowerowych.	zrealizowane
		2024	1) Budowa chodnika i ścieżki rowerowej przy ul. Krasickiego w Starogardzie Gdańskim, 2) Przebudowa chodnika ul. Parkowej w Starogardzie Gdańskim, 3) Wybudowano 400 m ścieżek rowerowych.	zrealizowane
Wdrażanie rozwiązań w zakresie rozwoju elektromobilności (np. budowa stacji ładowania pojazdów)	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Rozwój elektromobilności w postaci budowy stacji ładowania pojazdów odbywa się poprzez inwestorów prywatnych. Gminy powiatu wskazały łącznie 14 stacji ładowania pojazdów w powiecie: 11 w Starogardzie Gdańskim, 2 w Skórczu i 1 w Porcie Kopytkowo w gminie Smętowo Graniczne.	zadanie ciągłe, w trakcie realizacji
	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2023	Zlecono opracowanie analizy strategii ładowania autobusów elektrycznych w Starogardzie Gdańskim.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Organizacja, finansowanie i rozwój systemu transportu publicznego (zbiorowego) na terenie powiatu	Powiat Starogardzki	2023-2024	Realizacja projektu „Zakup autobusów niskoemisyjnych dla Powiatu Starogardzkiego”. Celem projektu było zwiększenie dostępności komunikacyjnej mieszkańców obszarów wykluczonych, przede wszystkim obszarów na których funkcjonowały PGR, a także poprawa jakości powietrza i stanu środowiska naturalnego. W 2024 roku odpisano umowę na dostawę autobusów. Zaczął się proces produkcji autobusów, które zostały dostarczone na początku 2025 r.	zrealizowane
	Powiat Starogardzki	2023-2024	Zadanie realizowane jest przez Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg oraz Powiatowy Zarząd Dróg. Dla transportu zbiorowego została opracowana aktualizacja „Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego na lata 2016-2025 dla Powiatu Starogardzkiego”. Plan został przyjęty uchwałą Nr XLIV/415/2022 Rady Powiatu Starogardzkiego w dniu 21 grudnia 2022 r. W 2024 r. została też opracowana „Koncepcja docelowej obsługi Powiatu Starogardzkiego publicznym transportem zbiorowym”. Głównym celem opracowania koncepcji docelowej obsługi Powiatu Starogardzkiego publicznym transportem zbiorowym, było przedstawienie rozwiązań w zakresie organizacji przewozów autobusowych na obszarze powiatu starogardzkiego oraz powiązanego z nim powiatu kościerskiego, a także na trasach prowadzących z obu tych powiatów do Gdańska, odpowiednio przez obszary powiatów gdańskiego i kartuskiego, a także nakreślenie propozycji procedur zawierania umów wykonawczych z operatorami. Na terenie Powiatu Starogardzkiego od 2021 roku istnieje Starogardzki Związek Powiatowo-Gminny, którego zadaniem jest organizacja publicznego transportu na terenie powiatu oraz pięciu gmin: Śmętowo Graniczne, Osiek, Skórcz, Starogard Gdański i Lubichowo. Zawarto umowę o objęcie dofinansowaniem realizacji zadań własnych Organizatora w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej z Operatorem, jakim jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Starogardzie Gdańskim. Umowa obejmowała łącznie 17 linii komunikacyjnych.	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja przemysłowych źródeł ciepła/instalacji oraz systemów do redukcji zanieczyszczeń	podmioty gospodarcze	2023-2024	Zadania realizowane bezpośrednio przez przedsiębiorstwa zlokalizowane na obszarze powiatu starogardzkiego. Dane GUS wskazują, że emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ¹⁸ utrzymuje się na podobnym poziomie (2020 rok – 279 897 t/rok, 2021 rok – 375 749 t/rok, 2022 rok – 331 014 t/rok, 2023 rok – 296 109 t/rok, 2024 rok – 305 866 t/rok), natomiast emisja zanieczyszczeń pyłowych wykazuje tendencję malejącą (2020 rok – 87 t/rok, 2021 rok – 120 t/rok, 2022 rok – 64 t/rok, 2023 rok – 71 t/rok, 2024 rok – 57 t/rok).	realizowane na bieżąco
Konservacja i budowa energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
	Powiat Starogardzki	2023-2024	Realizacja w ramach projektów: 1) Modernizacja infrastruktury drogowej powiatu starogardzkiego, 2) Przebudowa i budowa przejść dla pieszych wraz z doświetleniem, budowa odcinka utwardzonego pobocza w ciągu dróg powiatowych nr 2702G i 2703G w miejscowości Piesienica, gmina Zblewo.	zrealizowane
	gmina Lubichowo	2023	Budowa oświetlenia w pasie drogi powiatowej Nr 2711G na terenie gminy Lubichowo.	zrealizowane
		2024	Budowa sieci oświetleniowej na ul. Wrzosowej, Brzozowej i Kasztanowej w Lubichowie.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina miejska)	2024	Modernizacja oświetlenia ulicznego przy obwodnicy w Skórczu.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2024	Utworzenie i naprawa dróg w miejscowości Studzienice wraz z budową pobocza z kostki i wykonaniem oświetlenia ulic.	zrealizowane
	gmina Smętowo granice	2024	Modernizacja istniejącej infrastruktury oświetlenia ulic, placów i dróg na terenie gminy Smętowo Graniczne.	zrealizowane

¹⁸ Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późn. zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń. Wskaźniki, do których wykorzystuje się powierzchnię geodezyjną, uwzględniają zmianę powierzchni kraju w 2023 roku, polegającą na włączeniu Zatoki Puckiej oraz części Zatoki Gdańskiej do powierzchni morskich wód wewnętrznych. Szczegółowe informacje znajdują się w grupie: Powierzchnia geodezyjna kraju.

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Konservacja i budowa energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego – ciąg dalszy	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2023	Zakup i montaż oświetlenia solarnego w Kokoszkowach.	zrealizowane
		2024	Budowa lamp solarnych w m. Żabno.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2023	Miasto doświetliło 2,76 km ulic.	zrealizowane
		2024	Miasto doświetliło 1,42 km ulic.	zrealizowane
Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza)	Gdański Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	2023-2024	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2023 r. w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza: 11 (stwierdzono 3 nieprawidłowości). W 2024 roku – 5 (stwierdzono 2 nieprawidłowości).	realizowane na bieżąco
Wydawanie pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza oraz prowadzenie kontroli ich przestrzegania	Starosta Starogardzki	2023-2024	Starosta Starogardzki w 2023 r. udzielił pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza firmom: – Akomex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Starogardzie Gdańskim, ul. Jabłowska 71, – GPEC EKSPERT Spółka z o.o. z siedzibą w Gdańsku, ul. J. Słowackiego 159B dla instalacji zlokalizowanych w Starogardzie Gdańskim, ul. Pomorska 26. W 2024 r. Starosta Starogardzki udzielił pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza firmom: – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Starogardzie Gdańskim Spółka Akcyjna z siedzibą w Starogardzie Gdańskim, ul. Pelplińska 21, – Eurobud Chajewscy Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Starogardzie Gdańskim, ul. Skarszewska 5 dla instalacji zlokalizowanych w Starogardzie Gdańskim, ul. Ceynowy 22, – FAST Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdyni, ul. Kadłubowców 2 dla instalacji zlokalizowanych w Skórczu, ul. Pomorska 2. W latach 2023-2024 nie przeprowadzono kontroli w zakresie przestrzegania pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.	realizowane na bieżąco

Zadanie	- Podmiot realizujący zadanie zrodło informacji	Realizacja																																														
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																												
Prowadzenie starannych kontroli stacji diagnostycznych pojazdów	Starosta Starogardzki	2023-2024	W 2023 roku przeprowadzono 23 kontrole stacji diagnostycznych, a w 2024 roku 22 kontrole. Wykryte nieprawidłowości wynikały z nieterminowego przekazywania opłat do CEPiK (Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców).	realizowane na bieżąco																																												
Kontrola gospodarstw domowych z zakresu zakazu spalania odpadów oraz stosowania dopuszczalnych urządzeń grzewczych i paliwa opałowego	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w miarę możliwości gmin, informacji docierających do JST– liczby dotyczące przeprowadzonych kontroli przedstawiono poniżej: <table><tr><th rowspan="2">Gmina</th><th>2023 rok</th><th>2024 rok</th></tr><tr><th>[liczba kontroli]</th><th>[liczba kontroli]</th></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td colspan="2">łącznie 48</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>Kaliska (2)</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td>1</td><td>4</td></tr><tr><td>Osieczna (2)</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Osiek (2)</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td>1</td><td>3</td></tr><tr><td>Skórcz (2)</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Smętowo Graniczne (2)</td><td>4</td><td>2</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (2)</td><td>5</td><td>5</td></tr><tr><td>Zblewo (2)</td><td colspan="2">łącznie 2</td></tr></table> objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska	Gmina	2023 rok	2024 rok	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	Czarna Woda (3)	0	1	Skórcz (1)	0	0	Starogard Gdański (1)	łącznie 48		Bobowo (2)	0	1	Kaliska (2)	0	1	Lubichowo (2)	1	4	Osieczna (2)	0	0	Osiek (2)	0	0	Skarszewy (3)	1	3	Skórcz (2)	0	0	Smętowo Graniczne (2)	4	2	Starogard Gdański (2)	5	5	Zblewo (2)	łącznie 2		realizowane na bieżąco
Gmina	2023 rok	2024 rok																																														
	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]																																														
Czarna Woda (3)	0	1																																														
Skórcz (1)	0	0																																														
Starogard Gdański (1)	łącznie 48																																															
Bobowo (2)	0	1																																														
Kaliska (2)	0	1																																														
Lubichowo (2)	1	4																																														
Osieczna (2)	0	0																																														
Osiek (2)	0	0																																														
Skarszewy (3)	1	3																																														
Skórcz (2)	0	0																																														
Smętowo Graniczne (2)	4	2																																														
Starogard Gdański (2)	5	5																																														
Zblewo (2)	łącznie 2																																															

Raport za lata 2023-2024 z realizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie-zródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony jakości powietrza	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. stosowanie ogrzewania systemem indywidualnym w oparciu o nieemisyjne lub niskoemisyjne źródła ciepła (np. ogrzewanie elektryczne, olejowe, gazowe itp.).	realizowane na bieżąco
Promocja niskoemisyjnych i alternatywnych środków transportu	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco
Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych, ekologicznych źródeł grzewczych	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.2 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ KLIMATU AKUSTYCZNEGO ŚRODOWISKA

Tabela 21. Stopień realizacji zadań związanych z poprawą klimatu akustycznego środowiska na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Realizacja zadań określonych w ramach kierunku interwencji „Zmniejszenie liniowej emisji zanieczyszczeń”	gminy powiatu starogardzkiego, Powiat Starogardzki, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Gdańsku	2023-2024	Realizacja w ramach inwestycji drogowych, które opisano w zadaniach: 1) „Modernizacja, przebudowa i remonty dróg krajowych”, 2) „Modernizacja, przebudowa i remonty dróg wojewódzkich”, 3) „Modernizacja, przebudowa i remonty dróg powiatowych”, 4) „Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych”.	zrealizowane
Przebudowa układów drogowych w celu zmniejszenia potoku ruchu oraz zatłoczenia obszarów miejskich (budowa obejść, obwodnic, zmiany organizacyjne)				
Budowa zabezpieczeń akustycznych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych				
Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023-2024	W 2023 roku przeprowadzono 5 kontrole z wyjazdem w zakresie emisji hałasu do środowiska i stwierdzono 3 nieprawidłowości na terenie powiatu. W 2024 roku przeprowadzono 3 kontrole z wyjazdem i stwierdzono 1 nieprawidłowość. Pomiarów hałasu komunikacyjnego w 2023 roku na terenie powiatu starogardzkiego nie prowadzono. Opracowanie „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa pomorskiego w roku 2024”, w którym prezentowane są wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego nie jest jeszcze publicznie dostępne.	realizowane na bieżąco
Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego				

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Sporządzanie map akustycznych	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Gdańsku	2022	Strategiczna mapa akustyczna autostrady A1 pomiędzy węzłami Rusocin (km 00+ 000) do węzła Czerniewice (km 151 + 900) powstała w roku 2022 na zlecenie Intertoll Polska Sp. z o. o.	realizowane na bieżąco
Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu oraz kontrola podmiotów	Starosta Starogardzki	2023-2024	Nie wydano żadnej decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.	realizowane na bieżąco
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony akustycznej terenów	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. nakaz zachowania odpowiednich odległości budynków przeznaczonych na pobyt ludzi ze względu na hałas i wibracje lub zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych, zapewniających ochronę akustyczną zgodnie z przepisami odrębnymi.	realizowane na bieżąco
Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych promujących transport zbiorowy oraz alternatywny (pieszy, rowerowy)	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.3 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZED PEM

Tabela 22. Stopień realizacji zadań związanych z ochroną przed PEM na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej (w tym wymiana linii napowietrznych na kablowe)	ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Gdańsku	2023-2024	Na terenie powiatu starogardzkiego 2023-2024 zrealizowano ze środków własnych poniższe inwestycje: – modernizacja linii LWN (wysokiego napięcia) 110 kV – 13,515 km, – budowa linii napowietrznej SN (średniego napięcia) 15 kV – 3,713 km, – budowa linii napowietrznej nn (niskiego napięcia) 0,4 kV – 2,356 km, – budowa linii kablowej SN 15 kV – 14,830 km, – budowa linii kablowej nn 0,4 kV – 2,165 km, – modernizacja stacji SN/nn – zbilansowano 81 szt.	zrealizowane
Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2023-2024	W 2023 roku zrealizowano pomiary w 6 punktach zlokalizowanych w powiecie starogardzkim, a w 2024 roku w 2. W tabeli 5 przedstawiono wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w latach 2023-2024 w ramach stałej sieci monitoringu i monitoringu badawczego.	realizowane na bieżąco
Kontrola instalacji emitujących PEM	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023-2024	Kontroli nie przeprowadzano, natomiast z terenu powiatu starogardzkiego w roku 2023 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wpłynęło 51 sprawozdań dotyczących instalacji emitujących PEM, w roku 2024 – 45 sprawozdań PEM. W żadnym ze sprawozdań nie zanotowano przekroczeń poziomu PEM.	realizowane na bieżąco
Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM	Starosta Starogardzki	2023-2024	W 2023 roku przyjęto 55 zgłoszeń dotyczących eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne (w tym przyjęto 1 informację dotyczącą zakończenia eksploatacji instalacji). W 2024 roku przyjęto 54 zgłoszeń dotyczących eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne.	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. zakaz użytkowania i zagospodarowania terenu, które generuje uciążliwości dla środowiska, powodowane przez zakłócenia elektroenergetyczne i promieniowanie, przekraczające standardy jakości środowiska, odpowiednie dla przeznaczenia poszczególnych terenów zlokalizowanych w granicach obszaru objętego planem lub na terenach przyległych.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.4 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZED SKUTKAMI ZJAWISK EKSTREMALNYCH

Tabela 23. Stopień realizacji zadań związanych z ochroną przed skutkami zjawisk ekstremalnych na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Realizacja prac konserwacyjno-utrzymawczych wód i urządzeń wodnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku	2023	1. gmina Smętowo Graniczne – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki oraz wycince krzaków z pocięciem na zrębki - rzeka Janka Wschodnia w km 0+000 - 6+100, 2. gmina Smętowo Graniczne – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp rzeki — rzeka Janka Zachodnia w km 0+000 - 3+500, 3. gmina Smętowo Graniczne – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp rzeki — rzeka Janka w km 24+474 24+700, 24+900 - 29+358 4. gminy: Lubichowo, Bobowo – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna cieku, wykoszeniu ręcznym skarp cieku oraz wycince krzaków z pocięciem na zrębki — Kanał A Wysoka w km 0+500 - 1+100, 3+400 - 4+490, 5+289 - 7+349, 7+670 - 9+091, 10+398 -10+561, 10+631- 10+776,11+309 -11+509, 5. gminy Zblewo, Starogard Gdański – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Piesienica w km 4+500 — 11+711, 12+711 - 16+000, 6. gminy: Bobowo, Skórcz – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Węgiernica w km 15+400 — 29+300, 7. gminy: Starogard Gdański, miasto Starogard Gdański – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Kochanka w km 0+000 3+280, 3+320 - 8+700, 8. gmina Smętowo Graniczne – Zamontowanie siatki na lewym brzegu rzeki, wykonanie palisady na prawym brzegu oraz zabudowa wyrw brzegowych po obu stronach koryta - rzeka Janka w km 28+550 28+590.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie z źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Realizacja prac konserwacyjno-utrzymawczych wód i urządzeń wodnych – ciąg dalszy	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku	2024	- gminy: Bobowo, Skórcz – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Węgiernica w km 14+000 — 24+702, - gmina Skórcz – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Liszka w km 6+097 — 9+120, 9+224 - 11+691, - gminy: Zblewo, Starogard Gdański – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Piesienica w km 5+269 11+711, 12+711 15+225, - gmina Starogard Gdański – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Smela w km 1+500 — 2+466, 3+040 - 5+780, - gmina Smętowo Graniczne – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp oraz wycince krzaków z pocięciem na zrębki - rzeka Janka Wschodnia w km 0+000 - 6+100, 6+100 - 6+250, 6+280 - 6+480, 6+700 - 7+400, - gmina Smętowo Graniczne – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp rzeki — rzeka Janka w km 24+900 — 29+358, - gmina Skórcz – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp rzeki — rzeka Szoryca w km 0+000 — 3+274, - gminy: Starogard Gdański, miasto Starogard Gdański – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp rzeki — rzeka Kochanka w km 0+000 -7+700, - gminy: Lubichowo, Bobowo – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym dna oraz skarp Kanał A Wysoka w km 0+520- 1+070, 3+400 - 4+499, 5+289 7+349, 7+670 - 9+091, 10+398 10+561, 10+631-10+776, 11+309 11+509, - gminy: Starogard Gdański, Bobowo – Konserwacja bieżąca polegająca na wykoszeniu ręcznym i mechanicznym dna rzeki, wykoszeniu ręcznym skarp rzeki - rzeka Pliszka w km 0+000 — 2+292, 3+500 - 3+886, 5+150 - 5+746,6+059 - 6+357.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Odbudowa, modernizacja i bieżące utrzymanie urządzeń melioracyjnych	właściciele gruntów rolnych, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Zadanie realizowane bezpośrednio przez rolników z terenu powiatu starogardzkiego. W ankietach skierowanych do Urzędów Gmin wskazano brak spółek wodnych na obszarze powiatu. Gmina Smętowo Graniczne wskazała w latach 2023-2024 w ramach działań związanych z odbudową, modernizacją i bieżącym utrzymaniem urządzeń melioracyjnych zmodernizowano trzy przepusty.	realizowane na bieżąco
Rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej	Powiat Starogardzki	2023-2024	Realizacja w ramach projektu „Modernizacja infrastruktury drogowej powiatu starogardzkiego – rozbudowa pasa drogi powiatowej nr 2706G w zakresie budowy kanalizacji deszczowej i przebudowy chodnika w miejscowości Krag, Gmina Starogard Gdański.	zrealizowane
	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane w ramach inwestycji drogowych. Inwestycje drogowe gminne opisano w zadaniu „Modernizacja, przebudowa i remonty dróg gminnych”.	zrealizowane oraz w trakcie realizacji
Zwiększenie retencji obszaru powiatu (tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji, utrzymanie i rozwój terenów zieleni, rozwój retencji przydomowej, renaturyzacja cieków)	Nadleśnictwo Lubichowo	2023-2024	Nadleśnictwo uczestniczy w ogólnopolskim programie pn. „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych – kontynuacja (MRN3)” i planuje budowę trzech zastawek, obecnie jest na etapie wyboru projektanta.	w trakcie realizacji

Źródło: opracowanie własne

3.5 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ I OCHRONĄ JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Tabela 24. Stopień realizacji zadań związanych z poprawą i ochroną jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja																																																																	
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																																															
Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	2023-2024	Opisano w dalszej części raportu – zadanie pn. „Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb oraz utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej”.	zrealizowane																																																															
Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony wód				zrealizowane																																																															
Kontrola stanu technicznego przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w miarę możliwości poszczególnych gmin – liczby dotyczące przeprowadzonych kontroli przedstawiono poniżej: <table><tr><th rowspan="3">Gmina</th><th colspan="2">2023 rok</th><th colspan="2">2024 rok</th></tr><tr><th>zbiorniki bezodpływowe</th><th>przydomowe oczyszczalnie ścieków</th><th>zbiorniki bezodpływowe</th><th>przydomowe oczyszczalnie ścieków</th></tr><tr><th>[liczba kontroli]</th><th>[liczba kontroli]</th><th>[liczba kontroli]</th><th>[liczba kontroli]</th></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td colspan="2">łącznie 59</td><td colspan="2">łącznie 119</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td colspan="2">łącznie 12</td><td colspan="2">nie przeprowadzano</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td colspan="4">łącznie 317</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td colspan="2">nie przeprowadzano</td><td>203</td><td>203</td></tr><tr><td>Kaliska (2)</td><td colspan="4">łącznie 122</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td colspan="2">łącznie 567</td><td colspan="2">łącznie 32</td></tr><tr><td>Osieczna (2)</td><td colspan="4">łącznie 379</td></tr><tr><td>Osiek (2)</td><td colspan="4">534 kontrole (do 30.06.2025 r.)</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td colspan="2">łącznie 100</td><td colspan="2">łącznie 103</td></tr><tr><td>Skórcz (2)</td><td colspan="2">łącznie 130</td><td colspan="2">łącznie 311</td></tr></table>	Gmina	2023 rok		2024 rok		zbiorniki bezodpływowe	przydomowe oczyszczalnie ścieków	zbiorniki bezodpływowe	przydomowe oczyszczalnie ścieków	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	Czarna Woda (3)	łącznie 59		łącznie 119		Skórcz (1)	łącznie 12		nie przeprowadzano		Starogard Gdański (1)	łącznie 317				Bobowo (2)	nie przeprowadzano		203	203	Kaliska (2)	łącznie 122				Lubichowo (2)	łącznie 567		łącznie 32		Osieczna (2)	łącznie 379				Osiek (2)	534 kontrole (do 30.06.2025 r.)				Skarszewy (3)	łącznie 100		łącznie 103		Skórcz (2)	łącznie 130		łącznie 311		realizowane na bieżąco
Gmina	2023 rok		2024 rok																																																																
	zbiorniki bezodpływowe	przydomowe oczyszczalnie ścieków	zbiorniki bezodpływowe		przydomowe oczyszczalnie ścieków																																																														
	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]	[liczba kontroli]																																																															
Czarna Woda (3)	łącznie 59		łącznie 119																																																																
Skórcz (1)	łącznie 12		nie przeprowadzano																																																																
Starogard Gdański (1)	łącznie 317																																																																		
Bobowo (2)	nie przeprowadzano		203	203																																																															
Kaliska (2)	łącznie 122																																																																		
Lubichowo (2)	łącznie 567		łącznie 32																																																																
Osieczna (2)	łącznie 379																																																																		
Osiek (2)	534 kontrole (do 30.06.2025 r.)																																																																		
Skarszewy (3)	łącznie 100		łącznie 103																																																																
Skórcz (2)	łącznie 130		łącznie 311																																																																

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja					Ocena realizacji																							
		Rok	Opis																											
			<table><tr><td>Śmigłowo Graniczne (2)</td><td colspan="4">łącznie 557</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (2)</td><td>993</td><td>32</td><td>1029</td><td>350</td><td></td></tr><tr><td>Zblewo (2)</td><td colspan="2">łącznie 637</td><td colspan="3">łącznie 611</td></tr><tr><td colspan="6">objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska</td></tr></table>				Śmigłowo Graniczne (2)	łącznie 557				Starogard Gdański (2)	993	32	1029	350		Zblewo (2)	łącznie 637		łącznie 611			objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska						
Śmigłowo Graniczne (2)	łącznie 557																													
Starogard Gdański (2)	993	32	1029	350																										
Zblewo (2)	łącznie 637		łącznie 611																											
objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska																														
Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2023-2024	W latach 2023-2024 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska nie przeprowadzał monitoringu wód podziemnych na terenie powiatu starogardzkiego. Monitoring wód powierzchniowych był prowadzony. Dane dotyczące klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych zaprezentowano w tabeli 6. Dane dotyczące klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziorom zaprezentowano w tabeli 7.				zrealizowane na bieżąco																							
Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodnoprawnych	Zarząd Zlewni w Tczewie	2023-2024	Przeprowadzono przeglądy pozwoleń wodnoprawnych na podstawie art. 416 Ustawy Prawo wodne zgodnie z przyjętym harmonogramem. Na terenie powiatu starogardzkiego stwierdzono nieznaczne uchybienia w realizacji obowiązków wynikających z udzielonych pozwoleń wodnoprawnych (np. niepełny zakres badań koniecznych do wykonania, prowadzenie niepełnej dokumentacji ujęcia, nieznaczne przekroczenia w zakresie ilości pobranych wód). W przypadku powtarzających się uchybień i/lub całkowitego zaniechania realizacji obowiązków, wszczęto postępowania administracyjne w sprawie cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego. Na terenie powiatu starogardzkiego cofnięto 1 pozwolenie wodnoprawne udzielone na szczególne korzystanie z wód tj. odprowadzanie ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, pochodzących z projektowanej automatycznej myjni samochodowej do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innego podmiotu, z powodu nierealizowania pozwolenia wodnoprawnego (myjnia nie została zainstalowana), natomiast 1 postępowanie administracyjne w sprawie cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego jest w toku – dotyczy cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną – pobór wód podziemnych, z powodu niewykonywania obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego.				realizowane na bieżąco																							

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2023 r.: – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej: 16.	realizowane na bieżąco
		2024	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2024 r.: – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej: 8.	
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony wód oraz zwiększania retencji	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej.	realizowane na bieżąco
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.6 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ W SPOSÓB ZAPEWNIAJĄCY POPRAWĘ I OCHRONĘ JAKOŚCI WÓD

Tabela 25. Stopień realizacji zadań związanych z prowadzeniem gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający poprawę i ochronę jakości wód na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury wodociągowej (wzrost zasięgu zbiorczego systemu wodociągowego)	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
	gmina Osiek	2023	Budowa sieci wodociągowej we Wierzbiniach.	zrealizowane
	gmina Lubichowo	2023	1) Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Mernet, 2) Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Zielonej Górze, 3) Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Lubichowie, 4) Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Ocyplu.	zrealizowane
		2024	1) Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Smolniki. 2) Opracowanie dokumentacji projektowej odcinka sieci wodociągowej w Zelgoszczy. 3) Opracowanie dokumentacji projektowej odcinka sieci wodociągowej w Lubichowie – przedłużenie ul. Dworcowej.	zrealizowane
	gmina Skarszewy	2023-2025	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Skarszewy. Projekt w trakcie realizacji, planowane zakończenie inwestycji 31.10.2025 r.	w trakcie realizacji
		2024-	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz modernizacja dwóch stacji uzdatniania wody na terenach wiejskich gminy Skarszewy, zakres projektu: a) Opracowanie dokumentacji projektowej budowy przyłączy i sieci wodociągowej oraz nadzór inwestorski, b) Rozbudowa sieci wodociągowej w Godziszewie, Demlinie, Czarnocinie i Nowym Wiecu, c) Modernizacja dwóch stacji uzdatniania wody - Godziszewo i Nowy Wiec.	w trakcie realizacji
	gmina Skórcz (gmina miejska)	2023	1) Budowa sieci wod.-kan. przy ul. Franciszka Schormaka w Skórczu, 2) Budowa wodociągu na odcinku Barłożno-Wielbrandowo. 3) Budowa wodociągu wraz z przyłączami na odcinku Barłożno-Mirotki.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2024	1) Budowa przyłącza wodociągowego w miejscowości Zajączek, 2) Przebudowa wodociągu w miejscowości Pączewo.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury wodociągowej (wzrost zasięgu zbiorczego systemu wodociągowego) – ciąg dalszy	gmina Czarna Woda	2024	Wykonanie dokumentacji projektowej rozbudowy istniejącej sieci wodociągowej o odcinek długości ok. 15 m przy ul. Polnej (przejście pod drogą) w Czarnej Wodzie.	zrealizowane
		2023-2024	Zakończono realizację zadania – Budowa sieci wodociągowej – kanalizacyjnej oraz wykonanie otworu studziennego przez wykonawcę wyłonionego w drodze przetargu w roku 2023. W 2024 r. wydano na omawianą inwestycję kwotę 4 945 461,00 zł.	zrealizowane
	gmina Bobowo	2023	1) Realizacja zadania pn. Poprawa gospodarki wodnej na terenie Gminy Bobowo (W 2023 roku wydatkowano kwotę 148 682,82 zł na opracowanie PFU, wykonanie tablic informacyjnych i opłacenie faktury zaliczkowej dla wykonawcy inwestycji. Na wykonanie przedmiotowej inwestycji pozyskano dofinansowanie w kwocie 535 500,00 zł ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład. W 2024 roku na wydatki inwestycyjne zaplanowano kwotę 777 200,00 zł, z czego wydatkowano 773 485,00 zł na wykonanie zadania. W ramach inwestycji wykonano między innymi: wymianę zestawu pomp, modernizację zbiornika wraz z wymianą osprzętu, rozbudowę ujęcia poprzez budowę studni głębinowej, modernizację istniejących studni głębinowych. Inwestycja została dofinansowana ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 535 500 zł, 2) Rozbudowa sieci wodociągowej na działce ew. nr 291/12 w miejscowości Grabowo – wydatkowano kwotę 10 798,20 zł na sporządzenie map, projekt sieci i usługę sprzętową. Inwestycję wykonano z udziałem mieszkańców.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2023-2024	Modernizacja stacji wodociągowej w Cieciorce i przepompowni ścieków PS-3 wraz z budową nowych sieci wodno-kanalizacyjnych w Gminie Kaliska: 1) Budowa nowej sieci wodociągowej-kanalizacyjnej przy ul. Krętej w miejscowości Frank, 2) Modernizacja Stacji Wodociągowej w Cieciorce, 3) Budowa nowej sieci wodociągowej-kanalizacyjnej przy ul. Firmowej w miejscowości Kaliska, 4) Budowa nowej sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Dworcowej w miejscowości Kaliska, 5) Modernizacja Przepompowni ścieków PS-3 na ul. Przemysłowej w miejscowości Kaliska.	zrealizowane
			Realizacja dzięki wsparciu finansowemu w formie promesy inwestycyjnej w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.	

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie zrodlo informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury wodociągowej (wzrost zasięgu zbiorczego systemu wodociągowego) – ciąg dalszy	gmina Kaliska	2024	Modernizacja stacji wodociągowej w Piecach.	zrealizowane
	gmina Smętowo Graniczne	2023	Przebudowa i remont stacji uzdatniania wody w miejscowości Smętowo Graniczne.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2023	Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Jabłowie.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2024	Budowa sieci wodociągowej w ul. Chrztu Polski.	zrealizowane
	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Starogardzie Gdańskim „STAR-WIK” Sp. z o. o. (miasto Starogard Gdański)	2023	1) Budowa sieci wodociągowej: drugostronne zasilanie północnej części miasta, 2) Budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Niemcewskiego. 3) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Sobieskiego, Tczewskiej, Kanałowej. 4) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Okrężnej. 5) Budowa sieci wodociągowej w ul. Pomorskiej 25-27. 6) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Ściegiennego.	zrealizowane
		2024	1) Budowa sieci wodociągowej - drugostronne zasilanie północnej części miasta (dokończenie), 2) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Ściegiennego. 3) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Grunwaldzkiej 1-15. 4) Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Grunwaldzkiej 17-39. 5) Budowa sieci wodociągowej do nowo wydzielonych działek. 6) Dokumentacje projektowe sieci wodociągowych.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków (wzrost zasięgu zbiorczego systemu kanalizacyjnego)	PRZYKŁADY REALIZOWANYCH ZADAŃ I INWESTYCJI			
	gmina Osiek	2023-2024	Modernizacja oczyszczalni ścieków, przepompowni oraz rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej.	zrealizowane
	gmina Lubichowo	2023	Budowa kanalizacji sanitarnej w Lubichowie, ul. Spacerowa.	zrealizowane
	gmina Skarszewy	2023	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Skarszewy.	zrealizowane
		2024	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową lokalnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Godziszewo - Etap II.	zrealizowane
		2023-2025	1) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków w Pogódkach. Projekt w trakcie realizacji, jego zakończenie planowane jest na 24.10.2025 r., 2) Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wraz z budową lokalnej oczyszczalni ścieków w Szczodrowie.	zrealizowane
	gmina Zblewo	2023-2024	Realizacja zadania „Budowa kanalizacji sanitarnej i przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Bytonia – etap I”. We wrześniu 2024 r. zakończyła się realizacja zadania. Inwestycja ta obejmowała budowę kanalizacji grawitacyjnej i kanalizacji tłocznej oraz przepompowni ścieków wraz z ich wyposażeniem w m. Bytonia.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina miejska)	2023	Budowa sieci wod.-kan. przy ul. Franciszka Schormaka w Skórczu.	zrealizowane
	gmina Skórcz (gmina wiejska)	2023	Remont przepompowni na terenie gminy Skórcz (Wielbrandowo i Barłożno) – 3 szt.	zrealizowane
		2024	1) Remont przepompowni Wielbrandowo i Barłożno, 2) Remont studni kanalizacyjnych w miejscowości Czarnylas i Wolental, 3) Koncepcja skanalizowania miejscowości Ryzowie.	zrealizowane
	gmina Czarna Woda	2023-2024	Zakończono realizację zadania – Budowa sieci wodociągowej – kanalizacyjnej oraz wykonanie otworu studziennego przez wykonawcę wyłonionego w drodze przetargu w roku 2023. W 2024 r. wydano na omawianą inwestycję kwotę 4 945 461,00 zł. Na ww. przedsięwzięcie gmina wnioskowała o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład. Przyznana kwota dofinansowania wynosi 9 490 500 zł	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków (wzrost zasięgu zbiorczego systemu kanalizacyjnego) – ciąg dalszy	gmina Bobowo	2023	Zakup, dostawa i montaż urządzenia do oczyszczania powietrza złownego na przepompowni ścieków przy ul. Gdańskiej w Bobowie.	zrealizowane
		2024	1) „Budowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w Bobowie – ul. Spokojna i ul. Krzywa” plan 42 000,00 zł, wydatkowano 32 220,80 zł na wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej, 2) „Budowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w Bobowie ul. Leśna i ul. Gdańska” – wydatkowano 3 583.507,40 zł. Wybudowano sieć kanalizacyjną o długości 1 428,48 m, przyłącza, studnie, przepompownię ścieków oraz odtworzono nawierzchnię drogi. Na przedmiotowe zadanie pozyskano dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych w kwocie 2 450 000,00 zł.	zrealizowane
	gmina Kaliska	2023-2024	Modernizacja stacji wodociągowej w Cieciorce i przepompowni ścieków PS-3 wraz z budową nowych sieci wodno-kanalizacyjnych w Gminie Kaliska: 1) Budowa nowej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej przy ul. Krętej w miejscowości Frank, 2) Modernizacja Stacji Wodociągowej w Cieciorce, 3) Budowa nowej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej przy ul. Firmowej w miejscowości Kaliska, 4) Budowa nowej sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Dworcowej w miejscowości Kaliska, 5) Modernizacja Przepompowni ścieków PS-3 na ul. Przemysłowej w miejscowości Kaliska. Realizacja inwestycji możliwa była dzięki wsparciu finansowym w formie promesy inwestycyjnej w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W dniu 09.05.2024r. Gmina Kaliska zakończyła realizację zadania inwestycyjnego.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków (wzrost zasięgu zbiorczego systemu kanalizacyjnego) – ciąg dalszy	gmina Smętowo Graniczne	2023	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Smętowo Graniczne.	zrealizowane
		2023-2024	1) Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Kopytkowo, 2) Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Frąca.	zrealizowane
		2024	1) Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Smętowo Graniczne i Smętówko, 2) Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Smętowo Graniczne, 3) Rozbudowa biologicznych oczyszczalni ścieków w miejscowości Leśna Jania i Łalkowy.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2023	Budowa kanalizacji sanitarnej na ul. Rybackiej i Łąkowej w Rokocinie.	zrealizowane
	gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	2023-2024	Budowa kanalizacji sanitarnej – okolice Stada Ogierów.	zrealizowane
	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Starogardzie Gdańskim „STAR-WiK” Sp. z o. o. (miasto Starogard Gdański)	2023	1) Modernizacja sieci kanalizacyjnej w ul. Sobieskiego, Owidzkiej, 2) Budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Pomorskiej, 3) Budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Chopina, Parkowej, 4) Budowa odcinków sieci kanalizacyjnej na terenie miasta.	zrealizowane
		2024	1) Modernizacja przepompowni ścieków, 2) Budowa odcinków sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta.	zrealizowane
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci wodno-kanalizacyjnej	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. po zrealizowaniu sieci kanalizacji sanitarnej powstaje obowiązek zlikwidowania zbiorników bezodpływowych i przyłączenia uzbrojenia działki lub bezpośrednio budynku do sieci kanalizacji sanitarnej.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.7 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z RACJONALNYM GOSPODAROWANIEM ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI

Tabela 26. Stopień realizacji zadań związanych z racjonalnym gospodarowaniem zasobami geologicznymi na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin	Przedsiębiorcy posiadający koncesję	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach udzielonych koncesji od właściwych organów administracji geologicznej. Aktualna liczba udokumentowanych złóż na terenie powiatu (bez złóż skreślonych z bilansu zasobów) wynosi 82. W „Programie ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” wskazano 76 złóż, a więc ich liczba wzrosła w ostatnich latach, co świadczy o tym, że nowe koncesje są wydawane.	realizowane na bieżąco
Rekultywacja obszarów zdegradowanych działalnością górniczą	Powiat Starogardzki	2023-2024	W latach 2023-2024 zakończono rekultywację złóż: 1. "MIROWO V" – powierzchnia 4,0068 ha, kierunek rolno-leśny, miejscowość Mirowo Duże, dz. nr 18/11, obręb ewidencyjny Mirowo, 2. "MIROWO XVI" – powierzchnia 5,7478 ha, kierunek leśny, miejscowość Mirowo Duże, dz. nr 16/10 i nr 16/16, obręb ewidencyjny Mirowo. Nie stwierdzono nieprawidłowości.	zrealizowane
Wykorzystywanie nowoczesnych technik wydobywczych ograniczających straty surowców oraz negatywne oddziaływania środowiskowe	Przedsiębiorcy posiadający koncesję	2023-2024	Realizowane na bieżąco przez przedsiębiorców. Organy koncesyjne (w tym Starosta Starogardzki) wymagają, aby dokumentacje geologiczne i projekty zagospodarowania złóż zawierały zapisy o minimalnym stopniu wykorzystania zasobów i przedsięwzięciach niezbędnych dla racjonalnej gospodarki złożem (zgodnie z Prawem geologicznym i górniczym).	realizowane na bieżąco
Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji/decyzji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin	Starosta Starogardzki	2023	W 2023 roku przeprowadzono 4 kontrole w zakresie przestrzegania wydanych koncesji przez Starostę Starogardzkiego. W 2024 roku kontroli nie przeprowadzono.	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	gminy powiatu starogardzkiego	2023- 2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej – MPZP musi uwzględniać występowanie udokumentowanych złóż kopalin, a także potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobycia lub wykorzystania (co nakłada art. 95 ust. 2 Prawa geologicznego i górniczego). Ustalenia planu powinny uwzględniać rozstrzygnięcia wynikające z decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną. W przypadku sporów, decyzje MPZP podlegają kontroli sądowej pod kątem zgodności z przepisami prawa polskiego.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.8 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ANTROPOGENICZNYM

Tabela 27. Stopień realizacji zadań związanych z ochroną gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie / źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb oraz utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	2023-2024	W latach 2023-2024 przeprowadzono 6 szkoleń w zakresie „Obowiązków rolnika w świetle ustawy Prawo wodne” – 150 uczestników – porady indywidualne i informacje zgodnie z zapotrzebowaniem – głównie w zakresie dostosowania do zmian klimatycznych oraz ochrony wód i powietrza (uwzględniając wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC [w zakresie ograniczania emisji amoniaku], aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu).	zrealizowane
Rekultywacja i remediacja gruntów zdegradowanych/zanieczyszczonych	Powiat Starogardzki	2023-2024	Działania rekultywacyjne opisane w zadaniu „Rekultywacja obszarów zdegradowanych działalnością górniczą”.	zrealizowane
Bieżące utrzymanie czystości na terenach publicznych oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco – informacje od gmin powiatu starogardzkiego zebrano poniżej: - Czarna Woda (gmina miejsko-wiejska) - gmina zanotowała 7 października 2024 roku „dzikie wysypisko” śmieci w Czarnej Wodzie na ul. Dworcowej 1. Właściciel nieruchomości na której je zlokalizowano (hałdy opon, konstrukcje metalowe) usunął zalegające odpady do właściwego miejsca odzysku na własny koszt. - Starogard Gdański (gmina miejska) – w latach 2023-2024 na terenie Gminy Miejskiej Starogard Gdański zidentyfikowano nowe miejsca nielegalnego składowania odpadów. Jest to stosunkowo duży problem na terenie Gminy. W ww. okresie zlikwidowano 20 miejsc nielegalnego składowania odpadów, - Osieczna (gmina wiejska) – w latach 2023 – 2024 stwierdzono 1 przypadek nielegalnego składowania odpadów – działka 88/6 i 90 w obrębie ewidencyjnym Zimne Źródło, koszt wywozu i utylizacji to 34 529,33 zł (prowadzone jest postępowanie windykacyjne). Ponadto w w/w okresie stwierdzono 4 przypadki nielegalnych wysypisk śmieci: działka nr 109 w obrębie ewidencyjnym Osówek, działka 63 i 64 w obrębie ewidencyjnym	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
			Osówek, działka nr 33 w obrębie ewidencyjnym Szlachta oraz działka 769/7 w obrębie ewidencyjnym Osieczna. W tych przypadkach gmina nie poniosła kosztów, gdyż po wszczęciu postępowania administracyjnego mającego na celu usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego na ich składowanie lub magazynowanie właściciele w/w działek usunęli nielegalnie nagromadzone odpady, – Skarszewy (gmina miejsko-wiejska) – zidentyfikowane dzikie wysypiska usuwane są w sposób ciągły przez spółkę komunalną, w latach 2023-2024 było to ok. 10 miejsc zlokalizowanych przy ciągach komunikacyjnych, – Starogard Gdański (gmina wiejska) – 2023 rok: zarejestrowano „dzikie wysypiska”: a) na obszarach administrowanych przez Gminę Starogard Gdański – 15, b) na terenach prywatnych – 15, c) na terenach Lasów Państwowych – 1, d) na terenach administrowanych przez: PKP – 1, e) na terenach administrowanych przez: Powiat Starogard – 1, f) na drogach powiatowych i krajowych – 1. Na usuwanie odpadów pochodzących z „dzikich wysypisk” Gmina Starogard Gdański (gmina wiejska) poniosła w roku 2023 koszt: 19 tys. zł 2024 rok: zarejestrowano „dzikie wysypiska”: a) na obszarach administrowanych przez Gminę Starogard Gdański – 8, b) na terenach prywatnych – 13, c) na terenach Lasów Państwowych – 1, d) na terenach administrowanych przez: PKP – 1. Na usuwanie odpadów pochodzących z „dzikich wysypisk” Gmina Starogard Gdański (gmina wiejska) poniosła w roku 2024 koszt: 17 tys. zł. Pozostałe gminy nie zidentyfikowały takich miejsc lub problem nie występuje.	

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Wydawanie decyzji rekultywacyjnych oraz kontrola ich prawidłowej realizacji	Powiat Starogardzki	2023-2024	Opisano w zadaniu „Rekultywacja obszarów zdegradowanych działalnością górniczą”.	realizowane na bieżąco
Sporządzanie aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Powiat Starogardzki	2024	W 2024 roku dokonano aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu starogardzkiego i przesłano informację do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.	zrealizowane
Monitorowanie i ochrona gruntów narażonych na ruchy masowe	Powiat Starogardzki	-	Na omawianym obszarze brak jest zarejestrowanych usuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.	realizowane na bieżąco
Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku	2023-2024	Realizowane w okresie sprawozdawczym. W tabeli 16 przedstawiono wyniki badań odczynu gleb oraz zasobności w makroelementy na podstawie próbek pobranych w latach 2023-2024. Wyniki obejmują ok. 9,5 tys. ha użytków rolnych.	zrealizowane
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony gleb/gruntów (m.in. zapewnienie wysokiego udziału terenów czynnych biologicznie)	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu np. minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej.	realizowane na bieżąco

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie/źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Prowadzenie szkoleń przez Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu w zakresie zapobiegania degradacji gleb i rolnictwa ekologicznego	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	2023-2024	Prowadzenie szkoleń przez Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu w zakresie zapobiegania degradacji gleb i rolnictwa ekologicznego: – 2023 rok: a) przeprowadzono 6 szkoleń w zakresie stosowania środków ochrony roślin – 173 uczestników, b) przeprowadzono 1 szkolenie w zakresie integrowanej ochrony roślin – 74 uczestników, – 2024 rok: a) przeprowadzono 19 szkoleń w zakresie stosowania środków ochrony roślin – 532 uczestników, b) przeprowadzono 1 szkolenie w zakresie Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku – 60 uczestników. Dodatkowo w latach 2023-2024 porady indywidualne i informacje zgodnie z zapotrzebowaniem – głównie w zakresie technologii produkcji rolnej z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i klimatu.	zrealizowane

Źródło: opracowanie własne

3.9 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z GOSPODAROWANIEM ODPADAMI ZGODNIE Z HIERARCHIĄ SPOSOBÓW POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI

Tabela 28. Stopień realizacji zadań związanych z gospodarowaniem odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Rok	Realizacja		Ocena realizacji			
			Opis					
Rozwój i doskonalenie gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w celu osiągnięcia korzystniejszych poziomów recyklingu oraz minimalizacji wytwarzania odpadów	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizacja na bieżąco w ramach prowadzenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w danej gminie. Gminy prowadzą kampanie informacyjne i edukacyjne skierowane do mieszkańców (Rozdział 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA), prowadzone są także kontrole gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi (opisane w zadaniu pn. „Kontrola gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi”).		realizowane na bieżąco			
Budowa, modernizacja oraz doposażanie PSZOK-ów	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Bieżące utrzymanie PSZOK-ów w ramach kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych z terenu danej gminy.		realizowane na bieżąco			
Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	2023-2024	Realizacja programu usuwania azbestu (dane Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku) – tabela poniżej		realizowane na bieżąco			
			Pok umowy	Beneficjent		Nazwa zadania	Kwota umowy (tł.)	Masa usuniętych odpadów zawierających azbest [Mg]
			2023	Gmina Czarna Woda		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarna Woda (edycja 2023)	3 840,00	9,65
			2023	Gmina Starogard Gdański		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Starogard Gdański - edycja 2022-2023	24 565,00	72,9
			2023	Gmina Skórcz		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Skórcz	18 630,00	50,183
			2023	Gmina Kaliska		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kaliska w 2023 roku	30 000,00	41,8
			2023	Gmina Zblewo		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Zblewo - edycja 2022	75 770,00	121,12
			2023	Gmina Skórcz		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z gospodarstw rolnych gminy	27 640,00	46,00

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Rok	Realizacja					Ocena realizacji
			Opis					
			2023	Gmina Smętowo Graniczne	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Smętowo Graniczne	9 450,00	40,178	
			2023	Gmina Osiek	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Osiek	12 600,00	66,90	
			2023	Gmina Osieczna	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Osieczna (edycja 2022)	14 932,00	49,78	
			2023	Gmina Smętowo Graniczne	Zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w gospodarstwach rolnych z terenu Gminy Smętowo Graniczne	27 300,00	39,00 ¹⁹	
			2023	Gmina Bobowo	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobowo (edycja 2022)	2 889,00	10,76	
			SUMA			247 616,00	548,27	
			2024	Gmina Lubichowo	Zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w gospodarstwach rolnych z terenu Gminy Lubichowo	85 932,00	122,76 ²⁰	
			2024	Gmina Zblewo	Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych z terenu gminy Zblewo - nabór 2024	40 950,00	58,50 ²¹	
			SUMA			126 882,00	181,26	

¹⁹ planowane, umowa w trakcie rozliczania

²⁰ planowane, umowa w trakcie rozliczania

²¹ planowane, umowa w trakcie rozliczania

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie/źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Wdrażanie rozwiązań i systemów o obiegu zamkniętym przez podmioty gospodarcze w celu minimalizacji wytwarzania odpadów innych niż komunalne	podmioty gospodarcze	2021	Realizowane bezpośrednio przed pomioty gospodarcze z terenu powiatu starogardzkiego. Przykładowo, zgodnie z serwisem internetowym „Mapa Dotacji” firma GILLMET SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ (ul. Jabłowska 25, 83-200 Starogard Gdański) przy wsparciu środków z UE realizowała w 2021 roku projekt pn. „Nowe rozwiązania technologiczne dla procesu cynkowania zanurzeniowego w osłonie gazu obojętnego z wykorzystaniem innowacyjnego topnika”. Zgodnie z opisem projektu ekologiczne rezultaty projektu wpisywały się w cele przyjętego przez Komisję Europejską 2.12.2015 r. pakietu gospodarki o obiegu zamkniętym, tzw. Circular Economy.	zrealizowane
Kontrola gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w miarę możliwości poszczególnych gmin/podmiotów odbierających odpady. Informacje uzyskane od poszczególnych gmin dotyczące przeprowadzonych kontroli przedstawiono poniżej: 1) Czarna Woda (gmina miejsko-wiejska) – podmiot odbierający odpady komunalne z terenu gminy Czarna Woda wyłoniony z przetargu zobowiązany jest umową do kontroli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Kontrola gospodarstw domowych prowadzona jest systematycznie przez cały rok. Nie nałożono żadnych mandatów, 2) Starogard Gdański (gmina miejska) – w 2024 r. przeprowadzono 53 kontrole nieruchomości, na których zadeklarowano kompostowanie bioodpadów w przydomowych kompostownikach. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Dodatkowo w latach 2023-2024 Straż Miejska w Starogardzie Gdańskim przeprowadziła 171 kontroli prawidłowego postępowania z odpadami. W 140 przypadkach zakończyły się one pouczeniami, zaś w 30 przypadkach wystawiono mandat oraz skierowano jeden wniosek o ukaranie do sądu, 3) Bobowo (gmina wiejska) – w latach 2023-2024 przeprowadzono weryfikację nieruchomości na terenie gminy Bobowo, obejmującą miejscowości Bobowo oraz Wysoka. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 28 nieruchomości nie prowadziło poprawnej segregacji odpadów. W ramach działań kontrolnych, pojemniki na odpady tych nieruchomości zostały oznaczone żółtą naklejką ostrzegawczą. Celem tych naklejek było nie tylko informowanie, ale również edukowanie mieszkańców o konieczności	realizowane na bieżąco
Kontrola podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości				

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
			przestrzegania zasad selektywnej zbiórki. Po kolejnym odbiorze odpadów, wszystkie 28 nieruchomości poprawiły sposób segregacji, co zostało odnotowane podczas następnej kontroli, 4) Kaliska (gmina wiejska) – w 2024 roku przeprowadzono kontrole w przedmiotowym zakresie. W wyniku stwierdzenia przez firmę odbierającą odpady komunalne (Koltel s.c. Piotr Kolbusz i wspólnicy) naruszenia zasad segregacji odpadów do właścicieli nieruchomości zostało wysłanych 90 pism informujących o zasadach segregacji odpadów komunalnych oraz o obowiązku segregacji odpadów, wydano także 3 decyzje z podwyższoną stawką opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, 5) Starogard Gdański (gmina wiejska) – kontrole bieżące w zakresie segregacji odpadów komunalnych w gospodarstwach domowych prowadzi odbiorca odpadów – Spółka „Czyste Kociewie”. W pojedynczych przypadkach zgłaszane do gminy nieprawidłowości skutkują telefonicznym upomnieniem właściciela nieruchomości oraz pouczeniem i wezwaniem do posegregowania odpadów. Są to sporadyczne przypadki, które nie wymagają wszczynania postępowania skutkującego naliczeniem podwyższonej opłaty w drodze decyzji. Pozostałe gminy – obowiązek kontroli spoczywał na podmiocie odbierającym odpady komunalne (m. in. Związku Gmin Wierzyca).	
Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2023 r.: – w zakresie gospodarki odpadami: 23.	realizowane na bieżąco
		2024	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2024 r.: – w zakresie gospodarki odpadami: 16.	
Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.10 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH POWIATU

Tabela 29. Stopień realizacji zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych powiatu w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie - źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	gmina Starogard Gdański	2024	Ustanowienie pomnika przyrody o nazwie „Marek” – drzewo gatunku Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) – <i>Aesculus hippocastanum</i> – Uchwała Nr LXV/793/2024 Rady Gminy Starogard Gdański z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 2599).	zrealizowane
	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku	2024	Ustanowienie rezerwatu przyrody Sowie Torfowiska w gminie Lubichowo – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Sowie Torfowiska” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 5250).	zrealizowane
	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku	2024	Ustanowienie rezerwatu przyrody Siwe Bagno w gminie Osieczna – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Siwe Bagno” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2024 r. poz. 5249).	zrealizowane
Ustanawianie/aktualizacja planów zadań ochronnych/ planów ochrony dla istniejących form ochrony przyrody (rezerwaty i obszary Natura 2000)	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023	Zmiana ustanowionego planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja																																						
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																				
Bieżąca pielęgnacja, ochrona i utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz miejsc cennych przyrodniczo	gminy powiatu Starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco – w ramach wydatków budżetów gmin na utrzymanie zieleni w miastach i gminach (łącznie nakłady) – tabela poniżej (dane GUS): <table><tr><th>Gmina</th><th>2023 rok [zł]</th><th>2024 rok [zł]</th></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td>25 974,58</td><td>22 141,15</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td>39 404,42</td><td>32 008,35</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td>1 676 355,52</td><td>2 275 411,31</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td>225,12</td><td>0,00</td></tr><tr><td>Kaliska (2)</td><td>12 563,69</td><td>6 400,29</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td>21 949,85</td><td>19 564,54</td></tr><tr><td>Osieczna (2)</td><td>0,00</td><td>7 269,32</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td>125 167,35</td><td>201 473,72</td></tr><tr><td>Smętowo Graniczne (2)</td><td>3 746,96</td><td>7 066,89</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (2)</td><td>250 733,86</td><td>297 248,25</td></tr><tr><td>Łącznie:</td><td>2 156 121,35</td><td>2 868 583,82</td></tr></table> objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska	Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]	Czarna Woda (3)	25 974,58	22 141,15	Skórcz (1)	39 404,42	32 008,35	Starogard Gdański (1)	1 676 355,52	2 275 411,31	Bobowo (2)	225,12	0,00	Kaliska (2)	12 563,69	6 400,29	Lubichowo (2)	21 949,85	19 564,54	Osieczna (2)	0,00	7 269,32	Skarszewy (3)	125 167,35	201 473,72	Smętowo Graniczne (2)	3 746,96	7 066,89	Starogard Gdański (2)	250 733,86	297 248,25	Łącznie:	2 156 121,35	2 868 583,82	realizowane na bieżąco
Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]																																						
Czarna Woda (3)	25 974,58	22 141,15																																						
Skórcz (1)	39 404,42	32 008,35																																						
Starogard Gdański (1)	1 676 355,52	2 275 411,31																																						
Bobowo (2)	225,12	0,00																																						
Kaliska (2)	12 563,69	6 400,29																																						
Lubichowo (2)	21 949,85	19 564,54																																						
Osieczna (2)	0,00	7 269,32																																						
Skarszewy (3)	125 167,35	201 473,72																																						
Smętowo Graniczne (2)	3 746,96	7 066,89																																						
Starogard Gdański (2)	250 733,86	297 248,25																																						
Łącznie:	2 156 121,35	2 868 583,82																																						
Zalesianie nowych terenów	Nadleśnictwa: Starogard, Lubichowo, Kolbudy, Kaliska	2023-2024	Nie zalesiano gruntów przeznaczonych do produkcji rolnej.	realizowane na bieżąco																																				
Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie sanitarnym – prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Nadleśnictwa: Starogard, Lubichowo, Kolbudy, Kaliska	2023-2024	Realizowane na bieżąco zgodnie z obowiązującymi Planami Urządzenia Lasów – informacja od Nadleśnictw.	realizowane na bieżąco																																				

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasu (UPUL) oraz inwentaryzacji stanu lasu	Powiat Starogardzki	2023-2024	W 2023 roku zatwierdzono uproszczone plany urządzenia lasów dla obrębów: Kranek, Mirotki, Ryzowie, Wielbrandowo w gminie Skórcz o pow. 271 ha. W 2024 roku zatwierdzono uproszczone plany urządzenia lasów dla obrębów: 1. Miasto Czarna Woda o pow. 303,4743 ha, 2. w gminie Czarna Woda: Huta Kalna, Lubiki – o pow. 326,6595 ha, 3. Miasto Skórcz o pow. 0,8171 ha, 4. Miasto Starogard Gdański: obręb 20 i 37 – o pow. 5,5572 ha, 5. w gminie Bobowo: Bobowo, Grabowo, Grabowiec, Jabłówko, Smoląg, Wysoka – o pow. 176,8027 ha, 6. w gminie Kaliska: Bartel Wielki, Cieciora, Czarne, Dąbrowa, Iwiczno, Kaliska, Piecie, Studzienice – o pow. 1 381,4006 ha, 7. w gminie Lubichowo: Bietowo, Lubichowo, Mermet, Mościska, Ocypl, Osowo Leśne, Smolniki, Sztekin, Wda, Wilcze Błota, Zelgoszcz, Zielona Góra – o pow. 843,4641 ha, 8. w gminie Osieczna: Długie, Klaniny, Krówno, Osieczna, Osówek, Szlachta, Zdrójno, Zimne Źródło – o pow. 1 174,8603 ha, 9. w gminie Osiek: Karszanek, Kasparus, Lisówko, Markocin, Radogoszcz, Skórczenno, Suchobrzeźnica – o pow. 522,8167 ha, 10. w gminie Skarszewy: Godziszewo, Kamierowo, Kamierowskie Piecie, Mirowo, Obozin – o pow. 33,8456 ha, 11. w gminie Skórcz: Bartożno, Czarnylas, Miryce, Pączewo, Wielki Bukowiec, Wyb.Wielbrandowskie – o pow. 68,0405 ha, 12. w gminie Smętowo Graniczne: Bobrowiec, Czerwińsk, Frąca, Kamionka, Kopytkowo, Kościelna Jania, Lalkowy, Leśna Jania, Rynkówka, Smętowo Graniczne – 48,4563 ha, 13. w gminie Starogard Gdański: Koteże, Krąg, Nowa Wieś, Rokocin, Stary Las, Sucumin, Sumin, Zabno, Dąbrówka, Jabłowo, Lipinki Szlacheckie, Siwiałka, Barchnowy, Ciecholewy, Janin, Janowo, Klonówka, Kokoszkowy, Kolincz, Linowiec, Okole, Rywałd, Szpęgawsk, Trzcinaś – o pow. 682,8399 ha, 14. w gminie Zblewo: Bytonia, Cis, Jezierce, Karolewo, Kleszczewo, Lipia Góra, Mały Bukowiec, Miradowo, Pałubinek, Pinczyn, Radziejewo, Semlin, Zawada – o pow. 465,5455 ha.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja																																						
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																				
Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta Starogardzki	2023-2024	Realizowane na bieżąco. Powierzchnia nadzorowanych przez Starostę Starogardzkiego lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa wg stanu na koniec 2024 roku – 8 205 ha, powierzchnia lasów uznanych za las ochronny wg stanu na koniec 2024 roku – 19 ha. Wykaz zatwierdzonych w latach uproszczonych planów urządzenia lasów przedstawiono w zadaniu „Aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasu (UPUL) oraz inwentaryzacji stanu lasu”.	realizowane na bieżąco																																				
Rewitalizacja oraz bieżące utrzymanie i zagospodarowanie terenów zieleni urządzonej i miejsc rekreacyjno-turystycznych	gminy powiatu Starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco – w ramach wydatków budżetów gmin na utrzymanie zieleni w miastach i gminach (łącznie nakłady) – tabela poniżej (dane GUS): <table><tr><th>Gmina</th><th>2023 rok [zł]</th><th>2024 rok [zł]</th></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td>25 974,58</td><td>22 141,15</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td>39 404,42</td><td>32 008,35</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td>1 676 355,52</td><td>2 275 411,31</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td>225,12</td><td>0,00</td></tr><tr><td>Kaliska (2)</td><td>12 563,69</td><td>6 400,29</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td>21 949,85</td><td>19 564,54</td></tr><tr><td>Osieczna (2)</td><td>0,00</td><td>7 269,32</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td>125 167,35</td><td>201 473,72</td></tr><tr><td>Smętowo Graniczne (2)</td><td>3 746,96</td><td>7 066,89</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (2)</td><td>250 733,86</td><td>297 248,25</td></tr><tr><td>Łącznie.</td><td>2 156 121,35</td><td>2 868 583,82</td></tr></table> objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska	Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]	Czarna Woda (3)	25 974,58	22 141,15	Skórcz (1)	39 404,42	32 008,35	Starogard Gdański (1)	1 676 355,52	2 275 411,31	Bobowo (2)	225,12	0,00	Kaliska (2)	12 563,69	6 400,29	Lubichowo (2)	21 949,85	19 564,54	Osieczna (2)	0,00	7 269,32	Skarszewy (3)	125 167,35	201 473,72	Smętowo Graniczne (2)	3 746,96	7 066,89	Starogard Gdański (2)	250 733,86	297 248,25	Łącznie.	2 156 121,35	2 868 583,82	realizowane na bieżąco
Gmina	2023 rok [zł]	2024 rok [zł]																																						
Czarna Woda (3)	25 974,58	22 141,15																																						
Skórcz (1)	39 404,42	32 008,35																																						
Starogard Gdański (1)	1 676 355,52	2 275 411,31																																						
Bobowo (2)	225,12	0,00																																						
Kaliska (2)	12 563,69	6 400,29																																						
Lubichowo (2)	21 949,85	19 564,54																																						
Osieczna (2)	0,00	7 269,32																																						
Skarszewy (3)	125 167,35	201 473,72																																						
Smętowo Graniczne (2)	3 746,96	7 066,89																																						
Starogard Gdański (2)	250 733,86	297 248,25																																						
Łącznie.	2 156 121,35	2 868 583,82																																						

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja				Ocena realizacji	
		Rok	Opis				
Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Powiat Starogardzki	2023-2024	W 2023 roku wydano 146 zezwoleń na wycinkę drzew i krzewów, a w 2024 roku – 122.			realizowane na bieżąco	
	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco – w ramach procedury administracyjnej – tabela poniżej:				realizowane na bieżąco
			Gmina	2023 rok [liczba zezwoleń/ zgłoszeń]	2024 rok [liczba zezwoleń/ zgłoszeń]	Uwagi	
			Czarna Woda (3)	25	34	Nie odnotowano problemów z nielegalną wycinką.	
			Skórcz (1)	22	21	Brak wiedzy na temat nielegalnej wycinki drzew i krzewów.	
			Starogard Gdański (1)	27	28	Nie odnotowano problemów z nielegalną wycinką.	
			Bobowo (2)	47 i 4 ²²	67 i 2 ²³	Nie stwierdzono przypadków nielegalnej wycinki drzew i krzewów.	
			Kaliska (2)	85	89	Nie odnotowano problemów z nielegalną wycinką.	
			Lubichowo (2)	212 postępowań	189 postępowań	-	
			Osieczna (2)	brak informacji		-	
			Osiek (2)	49	68	Nie stwierdzono przypadków nielegalnej wycinki drzew i krzewów.	
			Skarszewy (3)	113	146	Urząd Miejski otrzymuje pojedyncze niepotwierdzone zgłoszenia dotyczące nielegalnej wycinki. Zjawisko nie nasila się.	
			Skórcz (2)	13	11	Na terenie gminy nie zarejestrowano zjawiska nielegalnej wycinki drzew.	
			Smętowo Graniczne (2)	37	26	Skala nielegalnych wycinek jest niska. W 2024 roku nałożono 1 administracyjną karę pieniężną za	

²² 47 – zgłoszenia dotyczące zamiaru usunięcia drzew przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, 4 – decyzje administracyjne zezwalające na usunięcie drzew i krzewów

²³ 67 – zgłoszenia dotyczące zamiaru usunięcia drzew przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, 2 – decyzje administracyjne zezwalające na usunięcie drzew i krzewów

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja				Ocena realizacji	
		Rok	Opis				
					usunięcie 12 szt. drzew gatunku olcha czarna.		
			Starogard Gdański (2)	220	187	-	
			Zblewo (2)	162	141	Nie jest zauważalne zjawisko nielegalnej wycinki drzew.	
			objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska				
Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony zasobów przyrodniczych	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco w ramach procedury administracyjnej poprzez wprowadzanie do MPZP zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.				realizowane na bieżąco
Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych powiatu/gminy	Powiat Starogardzki, gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Opisano w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.				realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

3.11 ZREALIZOWANE ZADANIA ZWIĄZANE Z OGRANICZENIEM RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII ORAZ MINIMALIZACJI ICH SKUTKÓW

Tabela 30. Stopień realizacji zadań związanych z ograniczeniem ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacji ich skutków na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Kontrola zakładów przemysłowych	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku	2023	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2023 r.: – w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza: 11, – w zakresie emisji hałasu do środowiska: 5, – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej: 16, – w zakresie gospodarki odpadami: 23, – w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom: 1.	realizowane na bieżąco
		2024	Liczba kontroli z wyjazdem w teren w 2024 r.: – w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza: 5, – w zakresie emisji hałasu do środowiska: 3, – w zakresie gospodarki wodno-ściekowej: 8, – w zakresie gospodarki odpadami: 16, – w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom: 2.	
	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim	2024	Zgodnie z informacją uzyskaną od Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w 2024 roku przeprowadzono z oceną pozytywną kontrolę w zakładzie dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W zakresie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej również przeprowadzono jedną kontrolę z oceną pozytywną – z uwagami.	zrealizowane

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie źródło informacji	Realizacja																																															
		Rok	Opis	Ocena realizacji																																													
Finansowanie działalności OSP	gminy powiatu starogardzkiego	2023-2024	Realizowane na bieżąco – w ramach wydatków budżetów gmin na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (łącznie nakłady) – tabela poniżej: <table><tr><th>Gmina</th><th>2023 rok</th><th>2024 rok</th></tr><tr><td></td><td>[zł]</td><td>[zł]</td></tr><tr><td>Czarna Woda (3)</td><td>159 622,53</td><td>122 983,28</td></tr><tr><td>Skórcz (1)</td><td>152 866,41</td><td>176 023,51</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (1)</td><td>2 924 377,74</td><td>3 691 600,94</td></tr><tr><td>Bobowo (2)</td><td>120 923,68</td><td>168 882,40</td></tr><tr><td>Kalisza (2)</td><td>294 064,79</td><td>1 028 254,96</td></tr><tr><td>Lubichowo (2)</td><td>951 203,72</td><td>439 875,70</td></tr><tr><td>Osieczna (2)</td><td>101 900,87</td><td>153 009,37</td></tr><tr><td>Osiek (2)</td><td>149 323,08</td><td>251 834,00</td></tr><tr><td>Skarszewy (3)</td><td>557 858,16</td><td>457 703,74</td></tr><tr><td>Skórcz (2)</td><td>201 472,14</td><td>667 963,65</td></tr><tr><td>Smętowo Graniczne (2)</td><td>272 505,70</td><td>294 605,01</td></tr><tr><td>Starogard Gdański (2)</td><td>2 451 848,15</td><td>888 005,56</td></tr><tr><td>Zblewo (2)</td><td>412 792,10</td><td>488 153,11</td></tr></table> objaśnienia: (1) gmina miejska (2) gmina wiejska (3) gmina miejsko-wiejska	Gmina	2023 rok	2024 rok		[zł]	[zł]	Czarna Woda (3)	159 622,53	122 983,28	Skórcz (1)	152 866,41	176 023,51	Starogard Gdański (1)	2 924 377,74	3 691 600,94	Bobowo (2)	120 923,68	168 882,40	Kalisza (2)	294 064,79	1 028 254,96	Lubichowo (2)	951 203,72	439 875,70	Osieczna (2)	101 900,87	153 009,37	Osiek (2)	149 323,08	251 834,00	Skarszewy (3)	557 858,16	457 703,74	Skórcz (2)	201 472,14	667 963,65	Smętowo Graniczne (2)	272 505,70	294 605,01	Starogard Gdański (2)	2 451 848,15	888 005,56	Zblewo (2)	412 792,10	488 153,11	realizowane na bieżąco
	Gmina	2023 rok	2024 rok																																														
		[zł]	[zł]																																														
Czarna Woda (3)	159 622,53	122 983,28																																															
Skórcz (1)	152 866,41	176 023,51																																															
Starogard Gdański (1)	2 924 377,74	3 691 600,94																																															
Bobowo (2)	120 923,68	168 882,40																																															
Kalisza (2)	294 064,79	1 028 254,96																																															
Lubichowo (2)	951 203,72	439 875,70																																															
Osieczna (2)	101 900,87	153 009,37																																															
Osiek (2)	149 323,08	251 834,00																																															
Skarszewy (3)	557 858,16	457 703,74																																															
Skórcz (2)	201 472,14	667 963,65																																															
Smętowo Graniczne (2)	272 505,70	294 605,01																																															
Starogard Gdański (2)	2 451 848,15	888 005,56																																															
Zblewo (2)	412 792,10	488 153,11																																															
	Powiat Starogardzki	2023	Udzielono Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubichowie wsparcia finansowego w formie dotacji celowej w kwocie 5 000,00 zł na zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego.	zrealizowane																																													
	Powiat Starogardzki	2024	Pomoc finansowa na organizację Strażackiego Festynu Gminnego dla mieszkańców powiatu starogardzkiego i gminy Lubichowo w kwocie 1 200,00 zł.	zrealizowane																																													

Zadanie	Podmiot realizujący zadanie / źródło informacji	Realizacja		
		Rok	Opis	Ocena realizacji
Współdziałanie w zakresie doskonalenia systemu zarządzania kryzysowego i powiadamiania mieszkańców	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim	2023-2024	Realizowane na bieżąco. Dokumentem regulującym współpracę z Powiatem Starogardzkim w zakresie realizacji procedur ratowniczych jest opracowany przez Komendę Powiatową PSP Powiatowy Plan Ratowniczy zatwierdzony przez Starostę Starogardzkiego.	realizowane na bieżąco
	Powiat Starogardzki	2023-2024	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim na bieżąco realizował ustawowe zadania powiatu w zakresie zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, np. sporządził aktualizację Planu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Starogardzkiego oraz zaktualizował Katalog zagrożeń i procedur postępowania dla potrzeb administracji samorządowej powiatu starogardzkiego, przeprowadzał opiniowanie nowo opracowanych gminnych planów zarządzania kryzysowego i przedkładał je Staroście do zatwierdzenia czy realizował działania przypisane powiatowemu koordynatorowi ds. uchodźców, w tym także codzienne raportowanie stanu uchodźców do szczebla nadrzędnego oraz zainteresowanych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierownictwa starostwa, a także cykliczne raportowanie dla Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.	realizowane na bieżąco

Źródło: opracowanie własne

4 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Realizacja celów zrównoważonego rozwoju i poprawy stanu środowiska w powiecie starogardzkim nie jest możliwa bez edukacji ekologicznej, która kształtuje świadomość i proekologiczne postawy. Z tego powodu, w „Programie ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” wyznaczono kilka komplementarnych zadań w obszarze szeroko rozumianej edukacji ekologicznej:

- a) Promocja niskoemisyjnych i alternatywnych środków transportu,
- b) Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych, ekologicznych źródeł grzewczych,
- c) Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych promujących transport zbiorowy oraz alternatywny (pieszy, rowerowy),
- d) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą,
- e) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami,
- f) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów.
- g) Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych powiatu/gminy.

Zdecydowano się na ich wspólne omówienie, ponieważ zadania i przypisane im cele te wzajemnie się przenikają i uzupełniają, wywołując efekty w wielu obszarach jednocześnie. Takimi przykładami są np. edukacja promująca transport zbiorowy oraz alternatywny (pieszy, rowerowy), która ma pozytywny wpływ zarówno na poprawę jakości powietrza (mniejsza ilość zanieczyszczeń) jak i hałas (zmniejszenie jego poziomu) czy informowanie mieszkańców o zakazie spalania śmieci w domowych paleniskach jest jednym z najskuteczniejszych działań w walce z niską emisją i zanieczyszczeniem. Łączne ujęcie tych działań gwarantuje synergię oraz maksymalizację efektów środowiskowych, prowadząc do jednej, spójnej zmiany kulturowej w podejściu do ochrony zasobów i minimalizacji negatywnego wpływu na otoczenie.

4.1 DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ PODEJMOWANE PRZEZ POWIAT STAROGARDZKI W LATACH 2023-2024

2023 ROK

- 1) Kontynuowano realizację akcji edukacyjnej pod hasłem „Myślę EKologicznie”. W ramach akcji zorganizowano i przeprowadzono drugą edycję konkursów dla uczniów szkół z terenu powiatu starogardzkiego. Kategoria I skierowana została do najmłodszych – do uczniów klas I-IV szkół podstawowych. Zadaniem uczniów było wykonanie pracy plastycznej bez wykorzystania technik komputerowych o tematyce związanej z ochroną powietrza. Kategoria II skierowana została do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, których zadaniem było wcielenie się w rolę Ziemi i napisanie krótkiej wiadomości, którą planeta skierowałaby do Człowieka (wykonanej przy użyciu technik komputerowych) o tematyce związanej z ochroną powietrza. Kategoria III skierowana została do uczniów szkół ponadpodstawowych, których zadaniem było wykonanie projektu graficznego (tzw. cyfrowej pracy plastycznej) przy użyciu technik komputerowych o tematyce związanej z problemem zanieczyszczenia powietrza. Celem konkursów realizowanych w ramach akcji „Myślę EKologicznie” było podniesienie świadomości ekologicznej i aktywizacja dzieci i młodzieży, kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw proekologicznych oraz zachęcenie do dbania o środowisko, przekazanie treści związanych

- z poczuciem współodpowiedzialności za jakość powietrza, którym oddychamy oraz edukacja ekologiczna. Laureaci konkursu oprócz nagród otrzymali zestawy gadżetów ekologicznych, a autorzy wyróżnionych prac - książki ekologiczne zachęcające do dalszej nauki o środowisku i jego ochronie.
- 2) Ufundowano nagrody dla uczestników szkolnego marszu na orientację realizowanego pod hasłem „Dbamy o nasze otoczenie”, który odbył się dnia 23 maja 2023 roku. Marsz miał na celu m. in.: kształtowanie proekologicznej postawy uczniów, poznanie sposobów i metod ochrony środowiska poprzez ukazywanie i popieranie działalności organizacji ekologicznych, budzenie szacunku dla przyrody, nabycie przez uczniów umiejętności obserwacji własnego środowiska oraz zmian zachodzących pod wpływem działalności człowieka, dostrzeżenie korzyści wynikających z przebywania na świeżym powietrzu, wskazywanie działań przyjaznych dla środowiska mających na celu ochronę zdrowia, uzmysłowienie młodzieży konsekwencji wynikających z zanieczyszczenia najbliższej okolicy.
 - 3) Przygotowano broszurę informacyjną z okazji Światowego Dnia Ziemi obchodzonego 22 kwietnia 2023 r. Zawarto w niej informacje dotyczące odnawialnych źródeł energii, niskoemisyjnych źródeł ogrzewania, statystyk z Programu Czyste Powietrze. Wskazano również co należy robić, aby zatroszczyć się o środowisko. Święto odbyło się pod ogólnoswiatowym hasłem „Inwestujemy w naszą planetę”. Broszurę informacyjną zamieszczono na powiatowym profilu „Kociewie najrzy się z naturą”, a także wywieszono na tablicy ogłoszeń oraz rozmieszczono na wszystkich piętrach w urzędzie, punkcie informacyjnym oraz sekretariacie i przesłano do wszystkich pracowników urzędu.
 - 4) W ramach ogólnopolskiej akcji pn. „Tradycyjny sad” organizowanej przez Bank Ochrony Środowiska, Powiat Starogardzki wsparł uczestniczkę projektu – zespół Green-trio składający się z uczennic II LO w Starogardzie Gdańskim. Wsparcie polegało na: zakupie i przekazaniu uczestnikom projektu drzew i krzewów oraz materiałów potrzebnych do realizacji zadania. Zespół Green-trio stworzył dwa sady, w tym jeden przy Kociewskim Centrum Zdrowia w Starogardzie Gdańskim oraz rozpowszechnił informację dotyczące tradycyjnych, starych metod sadowniczych.
 - 5) Z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska wywieszono na tablicy ogłoszeń broszurę dotyczącą obchodów tego święta i środowiska. Zawarto w niej informację o wpływie środowiska na kształtowanie naszego samopoczucia oraz o wpływie naszych codziennych wyborów na kondycję planety, a także wskazano co należy zrobić aby poprawić się jakość naszego życia. Na profilu powiatu w mediach społecznościowych zamieszczono zdjęcia prac laureatów 2 edycji konkursu pn. „Myślę EKologicznie”. Prace przedstawiały przeróżne formy dbania o środowisko, porównywały które zachowania dla planety są dobre, a które złe oraz pokazały jakie spostrzeżenia mają dzieci i młodzież w stosunku do obecnego stanu środowiska.
 - 6) Sfinansowano szkolenie członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie rozpoznawania i zwalczania zagrożeń ekologicznych i podnoszenia wiedzy ekologicznej podczas corocznego szkolenia kandydatów na ratowników OSP z Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego z terenu powiatu starogardzkiego, które odbyło się w Bazie Obozowej Komendy Hufca ZHP Starogard Gdański w m. Skrzynia. Celem szkolenia jest przyuczenie licznej grupy młodzieży do pełnienia zadań ratowniczych przy pełnym zachowaniu zasad i poszanowania potrzeb środowiska naturalnego. Wśród zagadnień szkoleniowych omawiane były tematy związane z gospodarką odpadami, właściwym gospodarowaniem zasobami środowiska, a także zrealizowano zajęcia poświęcone ratownictwu chemiczno-ekologicznemu.
 - 7) Zakupiono gadżety ekologiczne i torby bawełniane, które stanowiły upominki dla uczestników różnych akcji ekologicznych, konkursów i spotkań organizowanych na terenie powiatu starogardzkiego a także były przekazywane podczas Samorządowych Dożynek Powiatu Starogardzkiego w ZSR CKZ w Bolesławowie i odwiedzającym stoisko Powiatu Starogardzkiego w Miasteczku Powiatów podczas Pomorskiego Święta Plonów na Dożynkach Województwa Pomorskiego w Szemudzie.
 - 8) Zakupiono worki oraz rękawice na potrzeby „Akcji Sprzątania Świata”.
 - 9) Powiat Starogardzki w dniu 22 września 2023 roku zorganizował akcję pn. „Dzień Serca w zgodzie z naturą”, gdzie obok możliwości zrobienia różnorodnych badań lekarskich, można było wziąć udział w zajęciach z zakresu edukacji ekologicznej. W ramach wydarzenia zorganizowano stanowisko „Eko edukacyjne” – dotyczące ochrony powietrza oraz stanowisko „Eko rozrywkowe”, gdzie znajdowały się rowery wytwarzające prąd. Podczas zajęć uczestnicy wydarzenia dowiedzieli się czym jest smog, jak

badać czystość powietrza, czym jest skala porostowa, czym są odnawialne źródła energii (OZE) i dlaczego wspomagają ochronę powietrza, z jakich powodów warto stosować OZE zamiast tradycyjnych źródeł energii, jak palenie węglem wpływa na zanieczyszczenie powietrza, jak oddychanie zanieczyszczonym powietrzem oddziałuje na układ oddechowy. Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa dodatkowo zorganizował Zielone Koło Fortuny, gdzie uczestnicy wydarzenia w zamian za poprawną odpowiedź na pytanie dotyczące ekologii i ochrony środowiska lub wykonanie zadania – byli nagradzani upominkami o charakterze proekologicznym.

- 10) Przygotowano broszury informacyjne z okazji Światowego Dnia Drzewa obchodzonego dnia 10 października 2023 roku. W broszurkach przedstawiono ciekawostki o drzewostanie i gospodarce leśnej, przedstawiono jakie korzyści przynosi obecność drzew w ekosystemie, co dzieje się ze ściętym drewnem, jak poszczególne gatunki drzew wpływają na otoczenie. Broszury informacyjne zamieszczono na tablicy ogłoszeń oraz rozmieszczono na wszystkich piętrach w urzędzie i punkcie informacyjnym.
- 11) Zorganizowano wraz z Ogniskiem Pracy Pozaszkolnej oraz współfinansowano XV Powiatowy Festiwal Piosenki Ekologicznej pn. „Jedziemy do lasu”. Konkurs skierowany był do uczniów wszystkich szkół powiatu starogardzkiego. Celem festiwalu jest propagowanie treści ekologicznych także w aranżacjach muzycznych. Festiwal miał szeroką publiczność, a uczestnicy mieli możliwość wysłuchania prezentacji oraz odwiedzenia stoisk przygotowanych przez STAR-WIK Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Starogardzie Gdańskim, Stowarzyszenie Starogard 2030 oraz Nadleśnictwo Starogard. Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa dodatkowo zorganizował Zielone Koło Fortuny. Każdy uczestnik biorący udział w zabawie w zamian za wykonanie zadania lub odpowiedź na pytanie otrzymał upominek. Uczestnicy poznali odpowiedzi na pytania dotyczące m.in. powstawania smogu i jego zwalczania, ekstremalnych zjawisk pogodowych, zadań pszczół w środowisku, energii odnawialnej czy segregacji śmieci.

Powiat Starogardzki włączył się w następujące akcje o zasięgu wojewódzkim lub krajowym:

1. Kontynuowano realizację akcji edukacyjnej prowadzonej przez Samorząd Województwa Pomorskiego pn. "Możesz odetchnąć! Pomorze walczy ze smogiem!". Broszury w zakresie uchwalonych "uchwał antysmogowych" przekazywano przedsiębiorcom oraz osobom fizycznym, będącym interesantami Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim podczas ich wizyty w Wydziale Ochrony Środowiska i Rolnictwa oraz uczestnikom XXVIII Kociewskiej Wystawy i Pokazów Zwierząt Hodowlanych wraz z Targami Rolno-Ekologicznymi w ZSR CKZ w Bolesławowie.
2. Udostępniono na profilu Powiatu w mediach społecznościowych informację o konkursie plastycznym pn. „Zainwestuj w OZE” organizowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Celem konkursu było promowanie wśród uczniów szkół podstawowych odnawialnych źródeł energii, podnoszenie świadomości ekologicznej, przedstawienie korzyści wynikających ze stosowania odnawialnych źródeł energii, rozwijanie zdolności manualnych i artystycznych wśród dzieci. Tematem przewodnim konkursu była: zielona energia, siła wiatru, energia światła, energia wodna, przedstawienie korzyści wynikających ze stosowania OZE oraz wykorzystanie OZE jako efektywne zarządzanie energią.
3. Powiat Starogardzki wziął udział w spotkaniu Pomorskiego Forum Dialogu ds. Środowiska, które odbyło się dnia 10 maja 2023 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego. Podczas obrad rozmawiano m. in. o programach ochrony powietrza i uchwałach antysmogowych.
4. Udostępniono na profilu Powiatu w mediach społecznościowych informację o wydarzeniu – „4. Pomorskim Pikniku Energetycznym”, który odbył się w dniach 27-28 maja w Gdyni. Uczestnicy wydarzenia mogli dowiedzieć się o najnowszych technologiach służących ochronie środowiska, poznać zasady funkcjonowania źródeł na paliwa stałe, dowiedzieć się o programach finansujących wymianę źródeł ciepła czy montaż OZE, a także usłyszeć o wymaganiach prawa lokalnego w zakresie powietrza i nabyć wiedzę o ekologicznym i ekonomicznym zapewnieniu energii dla gospodarstw domowych.
5. Z okazji Dnia Czystego Powietrza obchodzonego 14 listopada 2023 r. na profilu Powiatu w mediach społecznościowych udostępniono post informacyjny dotyczący zakresu dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”. Na tablicy ogłoszeń również wywieszono informację dotyczącą ww. programu pochodzące ze strony Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz dane

kontaktowe.

6. Wzięto udział w spotkaniu online dla koordynatorów Programów ochrony powietrza w dniu 13 grudnia 2023 r.

W sumie na edukację ekologiczną w 2023 roku wydano 46 451,83 zł brutto.

2024 ROK

- 1) Kontynuowano realizację akcji edukacyjnej pod hasłem „Myślę EKologicznie”. W ramach akcji zorganizowano i przeprowadzono trzecią edycję konkursów dla uczniów szkół z terenu powiatu starogardzkiego. Kategoria I skierowana została do najmłodszych – do uczniów klas I-IV szkół podstawowych. Zadaniem uczniów było wykonanie pracy plastycznej bez wykorzystania technik komputerowych o tematyce związanej z ochroną powietrza. Kategoria II skierowana została do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, których zadaniem było wykonanie komiksu o tematyce związanej z ochroną powietrza. Kategoria III skierowana została do uczniów szkół ponadpodstawowych, których zadaniem było wykonanie scenariusza akcji ekologicznej wraz z projektem logo o tematyce związanej z problemem zanieczyszczenia powietrza. Celem konkursów realizowanych w ramach akcji „Myślę EKologicznie” było podniesienie świadomości ekologicznej i aktywizacja dzieci i młodzieży, kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw proekologicznych oraz zachęcenie do dbania o środowisko, przekazanie treści związanych z poczuciem współodpowiedzialności za jakość powietrza, którym oddychamy oraz edukacja ekologiczna. Laureaci konkursu oprócz nagród otrzymali zestawy gadżetów ekologicznych, a autorzy wyróżnionych prac - gry ekologiczne zachęcające do dalszej nauki o środowisku i jego ochronie.
- 2) Zakupiono gadżety ekologiczne i torby bawełniane, które stanowiły upominki dla uczestników różnych akcji ekologicznych, konkursów i spotkań organizowanych na terenie powiatu starogardzkiego a także były przekazywane podczas Samorządowych Dożynek Powiatu Starogardzkiego w ZSR CKZ w Bolesławowie.
- 3) Z okazji Światowego Dnia Recyklingu wywieszono na tablicy ogłoszeń broszurę dotyczącą odpowiedniej segregacji i recyklingu odpadów. Zawarto w niej propozycje zmiany codziennych nawyków, oznaczeń na plastikowych opakowaniach oraz o zasadach skutecznego kompostowania.
- 4) Przygotowano broszurę informacyjną z okazji Pierwszego Dnia Wiosny i Międzynarodowego Dnia Lasów. Zawarto w niej informacje dotyczące istoty funkcjonowania lasów, a także aktywności proponowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Broszura miała na celu zachęcenie odbiorców do myślenia o środowisku na wiosnę.
- 5) Z okazji Światowego Dnia Wody udostępniono na tablicy ogłoszeń broszurę Polskiej Akcji Humanitarnej „Woda jako globalne wyzwanie”. W treści broszury można było przeczytać o przyczynach braku dostępu do wody związanych ze zmianami klimatu i kryzysem klimatycznym oraz wpływie braku dostępu wody na zdrowie.
- 6) Przygotowano broszurę informacyjną z okazji Światowego Dnia Ziemi obchodzonego 22 kwietnia 2024 r. Wskazano w niej co należy robić, aby zatroszczyć się o środowisko. Broszurę wywieszono na tablicy ogłoszeń wraz z informacją dotyczącą zmian w Programie Czyste Powietrze. Święto odbyło się pod hasłem „Ziemia kontra plastik”.
- 7) Ufundowano nagrody dla uczestników szkolnego marszu na orientację realizowanego pod hasłem „Wierzyca naszą rzeką”, który odbył się dnia 6 czerwca 2024 roku. Marsz miał na celu m. in.: kształtowanie proekologicznej postawy uczniów, poznanie sposobów i metod ochrony środowiska, dostrzeżenie korzyści wynikających z przebywania na świeżym powietrzu, przestrzeganie zasad bezpiecznego poruszania się po ulicy i w lesie, kształtowanie nawyku dbania o rzekę, nad którą żyjemy, uzmysłowienie młodzieży konsekwencji wynikających z zanieczyszczenia wód, poznanie rzeźby terenu wzdłuż rzeki Wierzyca.
- 8) Sfinansowano szkolenie członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie rozpoznawania i zwalczania zagrożeń ekologicznych i podnoszenia wiedzy ekologicznej podczas corocznego szkolenia kandydatów na ratowników OSP z Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego z terenu powiatu starogardzkiego, które odbyło się w Bazie Obozowej

Komendy Hufca ZHP Starogard Gdański w m. Skrzynia. Celem szkolenia jest przyuczenie licznej grupy młodzieży do pełnienia zadań ratowniczych przy pełnym zachowaniu zasad i poszanowania potrzeb środowiska naturalnego. Wśród zagadnień szkoleniowych omawiane były tematy związane z gospodarką odpadami, właściwym gospodarowaniem zasobami środowiska, a także zrealizowano zajęcia poświęcone ratownictwu chemiczno-ekologicznemu.

- 9) Z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska wywieszono na tablicy ogłoszeń broszurę dotyczącą obchodów tego święta i środowiska. Zawarto w niej informację o wpływie środowiska na kształtowanie naszego samopoczucia oraz o wpływie naszych codziennych wyborów na kondycję planety, a także wskazano co należy zrobić aby poprawić się jakość naszego życia. Na stronie internetowej powiatu zamieszczono wyniki konkursu oraz zdjęcia prac laureatów 3 edycji konkursu pn. „Myślę EKologicznie”. Prace przedstawiały przeróżne formy dbania o środowisko, porównywały które zachowania dla planety są dobre, a które złe oraz pokazały jakie spostrzeżenia mają dzieci i młodzież w stosunku do obecnego stanu środowiska.
- 10) Zakupiono worki oraz rękawice na potrzeby „Akcji Sprzątania Świata”.
- 11) Podczas wydarzenia „Pomorskie Święto Plonów - Dożynki Wojewódzkie” które odbyło się w dniach 7-8 września 2024 r. w Grodzisku Owidz, Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa w miasteczku powiatów zorganizował wraz z LGD Chata Kociwia – Zielone Koło Fortuny, gdzie uczestnicy mogli otrzymać eko-gadżety w zamian za odpowiedź na pytanie związane z ochroną środowiska lub wykonanie zadania.
- 12) Powiat Starogardzki w dniu 27 września 2024 roku zorganizował akcję pn. „Dzień Serca w zgodzie z naturą”, gdzie obok możliwości zrobienia różnorodnych badań lekarskich, można było wziąć udział w konkursach sportowych i ekologicznych. Uczestnicy konkursów o charakterze ekologicznym musieli wykazać się znajomością zasad segregacji odpadów, pojęcia recyklingu, przykładów ekstremalnych zjawisk pogodowych, dbania o zasoby wody czy czyste powietrze. Sfinansowano nagrody w postaci rowerów oraz stacji naprawy rowerów.
- 13) Wykonano ściennie kalendarze spiralowane na rok 2025, które zawierają wyjątkowe święta związane ze środowiskiem oraz fotografie natury naszego powiatu. Kalendarze trafiły do mieszkańców powiatu starogardzkiego, w tym m.in. do szkół i jednostek powiatowych. Wyszczególnione w kalendarzach święta pełnią rolę edukacyjną, natomiast fotografie mają wzbudzać wrażliwość na środowisko naturalne oraz chęć odkrywania przyrody.

Powiat Starogardzki włączył się w następujące akcje o zasięgu wojewódzkim lub krajowym:

1. Kontynuowano realizację akcji edukacyjnej prowadzonej przez Samorząd Województwa Pomorskiego pn. "Możesz odetchnąć! Pomorze walczy ze smogiem!". Broszury w zakresie uchwalonych "uchwał antysmogowych" przekazywano przedsiębiorcom oraz osobom fizycznym, będącym interesantami Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim podczas ich wizyty w Wydziale Ochrony Środowiska i Rolnictwa oraz uczestnikom XXIX Kociewskiej Wystawy i Pokazów Zwierząt Hodowlanych wraz z Targami Rolno-Ekologicznymi w ZSR CKZ w Bolesławowie oraz uczestnikom wydarzenia „Pomorskie Święto Plonów – Dożynki Wojewódzkie”.
2. Udostępniono na stronie internetowej Powiatu oraz na tablicy ogłoszeń informację o konkursie fotograficznym „Kochaj przyrodę o każdej porze”, organizowanym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Celem konkursu było ukazanie piękna polskiej przyrody podczas poszczególnych pór roku w amatorskiej fotografii przyrodniczej.
3. Udostępniono na stronie internetowej Powiatu książeczkę dla dzieci pt. „Rybki, ryby i rybeczki z mórz i oceanów całego świata” przygotowaną przez Departament Pomocy Technicznej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
4. Powiat Starogardzki wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego zorganizował spotkanie dla mieszkańców Powiatu pn. „DZIEŃ OTWARTY – Pomorskie bez smogu”, które odbyło się 3 lipca 2024 r. Podczas spotkania omówiono kwestie dotyczące uchwał antysmogowych, wpływu jakości powietrza na zdrowie ludzi oraz możliwości uzyskania dofinansowania na wymianę źródła ogrzewania.
5. Wzięto udział w spotkaniu Pomorskiego Forum Dialogu ds. Środowiska, które odbyło się dnia

25 czerwca 2024 r. w siedzibie Centrum Edukacji Ekologicznej Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w Staniszewie.

6. Wzięto udział w Pomorskim Eko Forum, które odbyło się w dniach 23-24 października 2024 r. w Gdańsku.
7. Wzięto udział w spotkaniu online dla koordynatorów Programów ochrony powietrza w dniu 3 grudnia 2024 r.

W sumie na edukację ekologiczną w 2024 roku wydano 62 272,54 zł brutto.

4.2 DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ PODEJMOWANE PRZEZ GMINY POWIATU STAROGARDZKIEGO W LATACH 2023-2024

W tabeli 31 przedstawiono informacje uzyskane od wszystkich gmin powiatu starogardzkiego w zakresie prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących ochrony środowiska i podnoszenia świadomości przyrodniczej mieszkańców powiatu starogardzkiego.

Tabela 31. Edukacja ekologiczna w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Gmina	Działanie
gmina Czarna Woda	Gmina udostępniała ulotki przygotowane przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego w Warszawie: nowe źródło ciepła – nowa deklaracja, dotyczącego obowiązkowego składania nowej deklaracji CEEB w przypadku zainstalowania nowego źródła ciepła oraz inwentaryzacji budynku.
	Prowadzenie Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”.
	Szkoła podstawowa w Czarnej Wodzie organizuje dla klasy IV co roku kursy na kartę rowerową. Policja przeprowadza pogadanki informacyjne w szkole podstawowej dla klas I – III na temat „Bezpieczna droga do i z szkoły”. Gmina w ramach wsparcia działań edukacyjno-informacyjnych promujących bezpieczeństwo na drodze kupuje co roku we wrześniu gadzety typu kamizelki odblaskowe, pulsacyjne breloki odblaskowe związane z bezpieczeństwem na drodze.
	W ramach działań informacyjno-edukacyjnych na stronie internetowej naszej gminy umieszczona została zakładka „GOSPODARKA ODPADAMI”. Przedstawione zostały w niej informacje na temat zasad gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Czarna Woda, które są na bieżąco aktualizowane. Raz w roku kalendarzowym mieszkańcy Gminy Czarna Woda otrzymują kalendarzyki z harmonogramem na każdy miesiąc danego roku kalendarzowego oraz broszury na temat prawidłowej segregacji, zalecanego przygotowania odpadów przed wrzuceniem do pojemnika, błędów, jakie popełniają mieszkańcy, sposobu dalszego postępowania z odpadami odebranymi z gminy, itp. W październiku 2024r. zostało zorganizowane dla mieszkańców gminy spotkanie z Komisją Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Zdrowia i Pomocy Społecznej Rady Miejskiej w Czarnej Wodzie, przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Czarnej Wodzie oraz firmą KOLTEL, na której zostały omówione tematy związane z prawidłową segregacją oraz udzielono odpowiedzi uczestnikom spotkania.
	Gmina Czarna Woda prowadzi także działania, których głównym celem jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa, zwłaszcza dzieci i młodzieży. W zakresie edukacji ekologicznej finansowane są nagrody dla uczniów biorących udział w konkursach ekologicznych, m.in. w konkursie „Zbieramy baterie” oraz realizowana jest akcja „Sprzątanie Świata”.
gmina Skórcz (gmina miejska)	Gmina w ramach realizacji umowy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku rozdysponowała do mieszkańców ulotki o możliwości skorzystania z dofinansowania z Programu Czyste Powietrze, o funkcjonowaniu Gminnego Punktu Konsultacyjnego. W ramach dystrybucji tych ulotek Gmina dostarczała do mieszkańców również ulotki STOP SMOG. Na terenie miasta zostały rozwieszone plakaty informujące o wskazanych Programach. Na stronie Urzędu zostały zamieszczone informacje związane z funkcjonowaniem punktu, zasadami programu i terminach wymiany źródeł ciepła.
	Zorganizowano konkurs ekologiczny na hasło promujące czyste powietrze/slogan/zawołanie promujące decyzje i zachowania mieszkańców miasta Skórcz, którego celem była poprawa jakości powietrza w mieście.
	Zamontowano czujnik powietrza na budynku Urzędu Miejskiego, z którego dane można codziennie obserwować na stronie Urzędu.

Gmina	Działanie
gmina Starogard Gdański (gmina miejska)	Gmina Miejska Starogard Gdański przeprowadziła następujące działania edukacyjno-informacyjne z zakresu ochrony powietrza: – prowadziła punkt konsultacyjno-informacyjny programu Czyste Powietrze, – zorganizowała 4 spotkania informacyjne z mieszkańcami w zakresie programów dofinansowań dotyczących zmiany sposobu ogrzewania oraz wdrażania uchwał antysmogowych, – na stronie internetowej Urzędu Miasta Starogard Gdański zamieszczono artykuły z zakresu przeciwdziałania zanieczyszczeniom powietrza oraz na bieżąco aktualizowano dane w zakładkach poświęconych programom dofinansowań Czyste Powietrze oraz Ciepłe Mieszkanie, dotyczącym zmiany sposobu ogrzewania i termomodernizacji w budynkach jednorodzinnych oraz budynkach wielorodzinnych, – przeprowadzono konkursy dla dzieci w szkołach podstawowych z zakresu ochrony powietrza, – podczas imprez masowych takich jak „Bieg Kociewski”, „Dzień Seniora” czy „Europejski Tydzień Mobilności w Starogardzie Gdańskim” dystrybuowane były ulotki informacyjne z zakresu dofinansowań do zmiany sposobu ogrzewania oraz uchwał antysmogowych, – przeprowadzono quizy edukacyjne dla mieszkańców (w ramach stoiska w Galerii Neptun oraz na targowisku miejskim), gdzie poprzez zabawę mieszkańcy otrzymali informację o obowiązujących przepisach z zakresu ochrony powietrza oraz upominki za uczestnictwo w zabawie, – prowadzono system informowania społeczeństwa o alertach smogowych na podstawie mierników jakości powietrza zamontowanych na terenie całego miasta, w ramach którego prognozy oraz wyniki pomiarów stężeń pyłów zawieszonych wyświetlane były poprzez tablicę informacyjną, a także były dostępne na dedykowanej stronie starogard.powietrze.sensorbox.pl, – zorganizowano stoisko promujące programy dofinansowań do wymiany nieefektywnych źródeł ciepła podczas Dni Starogard Gdańskiego, – zlecono zamieszczenie w lokalnej prasie artykułów informacyjnych z zakresu ochrony powietrza. W ramach działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu promowania transportu zbiorowego oraz alternatywnych sposobów przemieszczania się w latach 2023 i 2024 zawarto umowy ze Stowarzyszeniem „REKORD” ze Starogardu Gdańskiego na realizowanie zadania pod nazwą „Europejski Tydzień Mobilności w Starogardzie Gdańskim”. Celem przedsięwzięcia było zachęcenie ludzi do zmiany niekorzystnych dla zdrowia i środowiska przyzwyczajęń, wybieranie ekologicznych środków podróżowania, np. roweru czy komunikacji miejskiej. Zrealizowane działania to między innymi tzw. rowerowa środa, przejazd rowerowy dla uczniów szkół podstawowych, czy Dzień bez samochodu. Powyższe działania związane były z turystyką rowerową i pieszą w mieście, a także promowaniem transportu zbiorowego. W 2023 r. odbyła się edukacja młodzieży szkolnej z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 oraz Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2, we współpracy z Zakładem Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las”, w ramach projektu „Rozwijanie kompetencji ekologicznej mieszkańców regionu starogardzkiego”. W 2024 r. przedstawiciele Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Starogard Gdański przeprowadzili dwie pogadanki edukacyjne na temat prawidłowego postępowania z odpadami. Spotkania edukacyjne odbyły się w sierpniu w ramach akcji „Lato dla dzieci z ODK 2024” (Osiedlowy Dom Kultury) oraz w październiku w Miejskim Przedszkolu Publicznym nr 2 (dwie grupy przedszkolne w wieku 4-5 lat wraz z opiekunkami). Wszystkie materiały edukacyjne oraz upominki, które wykorzystano na pogadankach, zostały zakupione w latach wcześniejszych. W ramach akcji edukacyjno-informacyjnej Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Starogard Gdański wsparł również akcję sprzątanie świata. W roku 2023 odbyła się ona 15-17 września pod hasłem „Sprzątanie świata łączy ludzi”. Wzięło w niej udział 20 szkół i przedszkoli (3114 osób). Akcja „Sprzątanie świata – edycja 2024” odbyła się w dniach 20-22 września pn. „Na straży czystej ziemi”. Wzięło w niej udział 19 szkół i przedszkoli (4122 osoby). Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Starogard Gdański, w ramach akcji sprzątania świata, zakupił rękawiczki dla jej uczestników oraz zorganizował transport i utylizację zebranych odpadów

Gmina	Działanie
gmina Starogard Gdański (gmina miejska) – ciąg dalszy	W ramach działań edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody 25.04.2023 r. zostało przeprowadzone szkolenie z zakresu pielęgnacji i ochrony drzew w mieście, na które zostali zaproszeni dyrektorzy i kierownicy gospodarczy szkół i przedszkoli, kierownicy administracji oraz przedstawiciele zarządców budynków, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, Ochotnicza Straż Pożarna, Straż Miejska, pracownicy powiatowych i wojewódzkich zarządów dróg, starostwa powiatowego oraz innych podmiotów miejskich.
gmina Bobowo	W ramach działań edukacyjnych gmina zorganizowała: – w 2023 r. dwa spotkania informacyjne dla mieszkańców dotyczące zasad i możliwości udziału w programie „Czyste Powietrze”: 14 lutego 2023 r., 4 lipca 2023 r. – w 2024 r. dwa spotkania informacyjne dla mieszkańców dotyczące zasad i możliwości udziału w programie „Czyste Powietrze”: 13 lutego 2024 r., 4 lipca 2024 r. Spotkania miały na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie modernizacji energetycznej budynków, wymiany źródeł ciepła oraz możliwości skorzystania z dofinansowania w ramach programu.
	W latach 2023–2024 gmina prowadziła działania informacyjne skierowane do mieszkańców dotyczące oszczędzania wody w związku z występującą suszą. Informacje były przekazywane za pośrednictwem strony internetowej gminy na portalu Facebook oraz przez sołtysów poszczególnych miejscowości. Mieszkańcy byli w szczególności informowani o konieczności ograniczenia podlewania ogródków oraz ogólnym racjonalnym gospodarowaniu wodą.
	W roku 2024 realizacja działań edukacyjnych z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi przebiegała w formie przygotowawczej, zgodnie z Zarządzeniem nr 13/2024 Przewodniczącego Zarządu Związku Gmin Wierzyca z dnia 5 czerwca 2024 r. Wskazane w zarządzeniu zadania obejmowały opracowanie planu oraz programu działań edukacyjnych na lata 2024/2025, w tym kampania realizowana w ramach projektu pod nazwą: „EkoBohaterowie na start! Segregujemy, uczymy, zmieniamy świat!”. W ramach tych prac: – opracowano i wydrukowano broszurę edukacyjną, która po wydruku była na bieżąco wykorzystywana w działaniach informacyjnych i edukacyjnych, – dokonano częściowego zakupu pomocy dydaktycznych na potrzeby programu, – nabyto materiał edukacyjny w formie pliku PDF zawierający szereg materiałów i ciekawostek edukacyjnych dla dzieci w wieku szkolno-przedszkolnym; materiał ten został udostępniony na stronie internetowej Związku i jest dostępny dla zainteresowanych, Choć w roku 2024 nie odbywały się bezpośrednie spotkania edukacyjne, działania prowadzone w tym okresie miały kluczowe znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości i odpowiedniego zaplecza materiałowego do realizacji celów edukacyjnych w kolejnym roku.

Gmina	Działanie
gmina Kaliska	W roku 2023 roku Gmina Kaliska wzięła udział w 3 ogólnopolskich wojewódzkich akcjach edukacyjnych: 1) Promocja programu Priorytetowego Czyste Powietrze, 2) Promocja programu usuwania azbestu z terenu Województwa Pomorskiego, Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kaliska w 2023 roku, 3) Promocja realizacji zapisów uchwały antysmogowej dla strefy pomorskiej. Dodatkowo prowadzone były szkolenia/dyskusje podczas zebrań wiejskich, na których omawiane były zmiany w PP „Czyste Powietrze” od początku 2023 r. Zachęcano do wykonania termomodernizacji budynków, wymiany okien i drzwi, pokazując korzyści z tego płynące, jednocześnie informując o możliwości podziału zadania na etapy i rozliczaniu w częściach. Dystrybuowane były ulotki i plakaty. Materiały edukacyjne wywieszano także na tablicach informacyjnych. Informacje dotyczące propagowania wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków oraz promocji działań w ramach gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego pojawiały się na bieżąco w gazecie „Goniec Kaliski” i na stronie www.kaliska.pl.
	W roku 2024 Gmina Kaliska wzięła udział w 2 ogólnopolskich i wojewódzkich akcjach edukacyjnych: 1) Promocja programu Priorytetowego Czyste Powietrze, 2) Promocja realizacji zapisów uchwały antysmogowej dla strefy pomorskiej. Dodatkowo prowadzono dyskusje podczas zebrań wiejskich, na których omawiane były zmiany w PP Czyste Powietrze w 2024 r. Zachęcano do wykonywania kompleksowej termomodernizacji budynków, wymiany okien i drzwi zewnętrznych oraz bram garażowych, pokazując korzyści z tego płynące, jednocześnie informując o możliwości podziału zadania na etapy i rozliczaniu w częściach. Dystrybuowane były ulotki i plakaty. Materiały edukacyjne wywieszano na tablicach informacyjnych - tradycyjnych oraz multimedialnych (telewizor z prezentacją PP Czyste Powietrze w budynku UG Kaliska). Informacje dotyczące propagowania wymiany źródeł ciepła termomodernizacji budynków oraz promocji działań w ramach gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego pojawiały się na bieżąco w gazecie Goniec Kaliski i na stronie www.kaliska.pl. Zakupiony został także namiot na potrzeby organizacji spotkań plenarnych.
	Udostępniona została dla mieszkańców Gminy Kaliska ścieżka edukacyjna zlokalizowana na PSZOK-u w Kaliskach przy ul. Przemysłowej 40, 83-260 Kaliska. Broszura dotycząca zasad segregacji odpadów komunalnych zamieszczona w lokalnej gazecie „Goniec Kaliski” dystrybuowana między innymi w Urzędzie Gminy Kaliska.
	W 2023r. jak również w 2024r. odbył się festyn gminny, na którym promowano i przedstawiono walory przyrodnicze Gminy Kaliska. Zespół Szkół Publicznych w Kaliskach prowadzi coroczne konkursy wiedzy o gminie oraz inne akcje i konkursy plastyczne na temat podnoszenia świadomości przyrodniczej oraz promocji walorów przyrodniczych tutejszej Gminy.

Gmina	Działanie
gmina Lubichowo	2023 rok: - Gmina uczestniczyła w spotkaniu koordynatorów programów ochrony powietrza przyjętych dla województwa pomorskiego. Spotkanie odbyło się w formule zdalnej za pośrednictwem platformy Zoom dnia 13 grudnia 2023 r. Dnia 30.05.2023r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego wzięto udział w spotkaniu dotyczącym „Pomorskiego Funduszu Antysmogowego”. Uczestnicząco również w warsztatach z praktycznych aspektów kontroli w zakresie wymagań uchwał antysmogowych przyjętych dla województwa pomorskiego, które odbyły się w dniu 26 września 2023 r. w Dzierżynie. Ponadto w ramach porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku w siedzibie urzędu funkcjonuje punkt konsultacyjno - informacyjny Programu "Czyste Powietrze". Z pozyskanych w Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku środków zakupiono materiały promujące program i zachęcające do wymiany źródła ciepła (kubki, opaski odbłaskowe, parasolki, breloki, kalendarze itp.). Wydrukowano także broszury informacyjne, które rozdysponowywano zarówno w siedzibie urzędu jak i na terenie sołectw za pośrednictwem sołtysów oraz na festynach gminnych, - Przeprowadzono 3 spotkania informacyjne dla mieszkańców Gminy Lubichowo w terminach: 30.03.2023 r., 04.05.2023 r. oraz 09.12.2023 r. Mieszkańcy zainteresowani udziałem w programie "Czyste Powietrze" uzyskali potrzebne informacje od koordynatora gminnego punktu konsultacyjnego. Podczas spotkania przypomniano o obowiązku wymiany starego kotła zgodnie z obowiązującą na terenie województwa pomorskiego uchwałą antysmogową, - W ramach punktu Programu "Czyste powietrze" oraz projektu Doradztwa Energetycznego udzielono 205 konsultacji (telefonicznie jak i osobiście).
	2024 rok: 03.12.2024 r. - spotkanie online poświęcone wymogom uchwał antysmogowych w województwie pomorskim zorganizowane przez Urząd Marszałkowski, 28.05.2024 r. - dwudniowe szkolenie dla Energetyków gminnych pn. "Walka ze smogiem" Ponadto wzięto udział we wszystkich webinarach z programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, które odbywały się w ciągu roku, - Przeprowadzono 2 spotkania informacyjne dla mieszkańców gminy Lubichowo. Pierwsze ze spotkań odbyło się dnia 09.12.2023 r. w sali gimnastycznej Publicznej Szkoły Podstawowej w Lubichowie, przy okazji kiermaszu świątecznego. Mieszkańcy zainteresowani udziałem w programie uzyskali potrzebne informacje od koordynatora gminnego punktu konsultacyjnego. Drugie spotkanie zorganizowane zostało dnia 22.04.2024 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi. Święto to było doskonałą okazją, by promować program „Czyste Powietrze” w środowisku szkolnym, wśród młodzieży i grona pedagogicznego.

Gmina	Działanie
gmina Osieczna	Prowadzenie działań edukacyjnych promujących program „Czyste Powietrze”: a) w roku 2023: gmina przeprowadziła 4 akcje edukacyjne na terenie gminy Osieczna z mieszkańcami na zebraniach wiejskich oraz zamieszczając materiały promujące akcję na tablicach ogłoszeń. b) W roku 2024 gmina przeprowadziła 3 akcje edukacyjne, które przeprowadzono na imprezach integracyjnych z mieszkańcami oraz na spotkaniach w ramach edukacji szkolnej w Zespole Szkół Publicznych w Osiecznej.
	W ramach akcji edukacyjnej w zakresie oszczędzania wody i prawidłowego postępowania ze ściekami informowano mieszkańców na zebraniach wiejskich oraz na obradach sesji rad gminy.
	W latach 2023 – 2024 prowadzone były akcje z zakresu prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przez podmiot odbierający odpady komunalne w dwóch Zespołach Szkół Publicznych w Osiecznej i Szlachcie oraz akcje ulotkowe prowadzone przez Urząd Gminy Osieczna.
gmina Osiek	W latach 2023 - 2024 prowadzono działania edukacyjno-informacyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków i OZE jedynie na potrzeby promowania programu priorytetowego „Czyste Powietrze”.
	Działania z zakresu właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi: dwa razy w roku akcja „Sprzątnij śmiecia” oraz edukacja na jarmarkach lokalnych kilka razy w roku na stoisku gminnym.
gmina Skarszewy	Informacje udzielane przez pracowników urzędu w czasie uzupełniania bazy CEEB oraz przy okazji prowadzenia Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Programu „Czyste Powietrze”.
	Informacje umieszczane na stronach internetowych urzędu oraz informacje udzielane mieszkańcom gminy w czasie przeprowadzania kontroli zbiorników na nieczystości ciekłe.
gmina Skórcz (gmina wiejska)	Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych, ekologicznych źródeł grzewczych. Działania prowadzono w szkołach wśród dzieci i młodzieży oraz podczas realizacji programu „Czyste Powietrze”.
	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększenia retencji, zagrożenia suszą prowadzono w szkołach wśród dzieci i młodzieży.
	Promowanie walorów przyrodniczych gminy za pośrednictwem strony internetowej.

Gmina	Działanie
gmina Smętowo Graniczne	1. Udział dzieci ze wszystkich szkół i przedszkola z terenu gminy Smętowo Graniczne w ogólnopolskiej akcji Fundacji Ekologicznej Arka "Zielona Ręka", 2. Akcja "Dzień Ziemi", 3. Akcja "Sprzątanie Świata", 4. Lekcje tematyczne prowadzone w szkołach z terenu gminy Smętowo Graniczne, 5. Spotkania w gminie Smętowo Graniczne związane z promocją Programu "Czyste Powietrze", 6. Warsztaty ekologiczne promujące Program "Czyste Powietrze" podczas Jarmarku Wielkanocnego, 7. Konsultacje Programu "Czyste Powietrze" podczas Jarmarku Wielkanocnego, 8. Konsultacje Programu "Czyste Powietrze" podczas festynu rodzinnego w Kopytkowie, 9. Zbiórka elektrośmieci, zbiórka baterii, zbiórka zużytych tonerów do drukarek, zbiórka makulatury, 10. Akcja "Mamo, tato wolę wodę", 11. Światowy Dzień Wody, 12. Akcja "Kubusiowi Przyjaciele Natury", 13. Założenie i pielęgnacja ogródka kwiatowego przy placu zabaw – Kamionka, 14. Akcja "Sadzimy Kwiatki w Szkolne Rabatki" – Szkoła Kopytkowo, 15. Akcja "Szkoła Pamięta" – akcja uporządkowania pomników – Szkoła w Kopytkowie, 16. Szkolny konkurs plastyczny „Ziemia kontra plastik” – Szkoła Kopytkowo 17. Akcje edukacyjne dotyczące segregacji odpadów – szkoła Kopytkowo, Kamionka 18. Dokarmianie ptaków zimą Powitanie wiosny Zielona szkoła – Szkoła Smętowo Graniczne, 19. Zbieranie plastikowych nakrętek. W dniu 30 czerwca 2023 r. działał mobilny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze” na parkingu przy budynku Urzędu Gminy w Smętowie Granicznym, po zakończonych konsultacjach rozpoczął się Happening rowerowy promujący Program „Czyste Powietrze” Rowerem przez gminę Smętowo Graniczne. Trasa rowerowa biegła z miejscowości Smętowo Graniczne do miejscowości Lalkowy. Promocja walorów przyrodniczych gminy w ramach happeningu rowerowego Rowerem przez gminę Smętowo Graniczne w dniu 30.06.2023 r. – powstał film promujący gminę Smętowo Graniczne, walory przyrodnicze i program „Czyste Powietrze”.
gmina Starogard Gdański (gmina wiejska)	2023 i 2024 – prowadzono punkt konsultacyjny „Czystego Powietrza” w Urzędzie Gminy, rozpowszechniano ulotki oraz informacje na stronach internetowych w zakresie ochrony powietrza. Prowadzono kampanię informacyjną w zakresie przestrzegania zapisów uchwał antysmogowych.

Gmina	Działanie
gmina Starogard Gdański (gmina wiejska) – ciąg dalszy	Coroczne akcje edukacyjno-informacyjne prowadzone w formie ulotek i plakatów na temat prawidłowej segregacji odpadów – w roku 2023 wydano ulotki zachęcające do korzystania z harmonogramu odbioru odpadów w wersji elektronicznej – czyli nowej aplikacji uczącej prawidłowej segregacji odpadów według frakcji. Wydano także ulotki promujące zbiórkę i recykling papieru. Przeprowadzono również akcję promocyjno-informacyjną na stronie www.dokosza.eu dedykowanej gospodarowaniu odpadami komunalnymi w gminie Starogard Gdański, na temat elektroodpadów oraz drobnego sprzętu AGD i RTV zbieranych do specjalnych czerwonych pojemników roztawionych na terenie gminy. Zorganizowano na terenie Grodziska Owidz „Ekopiknik” poświęcony tematyce prawidłowego postępowania z odpadami, recyklingu, upcyklingu itp. Wydarzenie było skierowane do mieszkańców gminy Starogard Gdański. W 2024 roku edycja materiałów informacyjnych poświęcona tematyce elektroodpadów, odpadów niebezpiecznych oraz funkcjonowania PSZOK.
gmina Zblewo	Zakład Komunalny Zblewo prowadzi lekcje pokazowe na oczyszczalni ścieków oraz na stacjach uzdatniania wody dla klas szkoły podstawowej.
	Przeprowadzane są pogawędki dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi z dziećmi klas I-III oraz przedszkolakami.
	Promocja walorów przyrodniczych gminy Zblewo jako część kompleksowych działań promocyjnych, obejmujących także promocję walorów kulturowych, turystycznych, historycznych, inwestycyjnych i innych. Jest to promocja zintegrowana. Elementy promocji walorów przyrodniczych w działaniach gminy w latach 2023-2024 przejawiają się m.in. w: – wydawnictwach (np. przyrodnicze okładki biuletynu „Kurier Zblewski”, widokówki), – wydarzeniach (np. „Spacer z opowieściami” w Arboretum Wirty), – serwisach promocyjnych gminy (przyrodnicze banery powitalne, posty w mediach społecznościowych). Sprzyja temu również współpraca gminy m.in. z Nadleśnictwem Kaliska i innymi podmiotami (np. Good Dive – baza nurkowa w Twardym Dole. Gmina jest także członkiem Lokalnej Organizacji Turystycznej Kociewie, która również angażuje się w działania promocji walorów przyrodniczych prowadząc zintegrowane działania dla całego Kociewia. W 2024 roku gmin Zblewo brała udział w działaniach projektu „Kociewie 3.0 – marka turystyczna regionu”.

Źródło: opracowanie własne

5 ANALIZA WSKAŹNIKOWA

„Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” zawiera wskaźniki efektywności realizacji celów Programu, które wynikają z przeprowadzanych działań. W kolejnej tabeli (32) przedstawiono najważniejsze wskaźniki monitorowania określone w Programie i wartości, które zostały osiągnięte wraz z ich oceną.

Tabela 32. Wskaźniki efektywności realizacji celów „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”

L.p.	Nazwa wskaźnika / źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta ²⁴	Ocena
1.	Liczba gmin na terenie powiatu z wyznaczonym obszarem przekroczeń docelowego poziomu B(a)P w powietrzu (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	4	0 (spadek)	0 (2024 rok)	ocena pozytywna, brak przekroczeń docelowego poziomu B(a)P w powietrzu we wszystkich gminach powiatu starogardzkiego
2.	Liczba gmin na terenie powiatu z wyznaczonym obszarem przekroczeń dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 w powietrzu (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	0	0 (utrzymanie stanu)	0 (2024 rok)	ocena pozytywna, brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 w powietrzu we wszystkich gminach powiatu starogardzkiego
3.	Liczba gmin na terenie powiatu z wyznaczonym obszarem przekroczeń dopuszczalnego poziomu pyłu PM2,5 w powietrzu (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	0	0 (utrzymanie stanu)	0 (2024 rok)	ocena pozytywna, brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu pyłu PM2,5 w powietrzu we wszystkich gminach powiatu starogardzkiego
4.	Liczba mieszkańców obszarów z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu, którego źródło stanowi DK 22 - wskaźnik L _{DWN} (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad)	1 438	500 (spadek)	brak danych	brak możliwości oceny, aktualnych danych dostarczą sporządzone w przyszłości na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2025 mapy akustyczne dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu
5.	Powierzchnia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu, którego źródło stanowi DK 22 - wskaźnik L _{DWN} (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad)	0,161 km ²	0,050 km ² (spadek)	brak danych	

²⁴ w zależności od możliwości pozyskania danych: stan na koniec 2023 lub 2024 roku (w nawiasie podano który rok)

L.p.	Nazwa wskaźnika / źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta ²⁴	Ocena
6.	Najwyższy notowany poziom natężenia PEM w punktach pomiarowych na terenie powiatu (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	1,44 V/m	1,44 V/m (utrzymanie stanu)	3,55 V/m ²⁵ (2024 rok)	ocena pozytywna, mimo że nie osiągnięto wartości docelowej na obszarze powiatu starogardzkiego i całego województwa nie odnotowano obszarów przekroczeń PEM
7.	Powierzchnia gruntów zadrzewionych na użytkach rolnych (Starostwo)	471,2 ha	500 ha (wzrost)	597,17 ha (według stanu na X 2025 r.)	ocena pozytywna, wzrost powierzchni gruntów zadrzewionych na użytkach rolnych
8.	Udział monitorowanych JCWP znajdujących się na terenie powiatu o dobrym stanie ogólnym (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	2,2%	100% (wzrost)	brak danych	brak możliwości oceny, w latach 2023-2024 nie oceniono ogólnego stanu JCWP (Tabela 6)
9.	Udział monitorowanych JCWPd znajdujących się na terenie powiatu o dobrym stanie chemicznym i ilościowym (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)	100%	100% (utrzymanie stanu)	brak danych	brak możliwości pełnej oceny, w latach 2023-2024 nie oceniono ogólnego stanu i stanu chemicznego JCWPd
10.	Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej (GUS)	613,1 km	650 km (wzrost)	684,2 km (2024 rok)	ocena pozytywna, długość sieci kanalizacyjnej znacząco wzrosła
11.	Długość czynnej sieci wodociągowej (GUS)	1 262,3 km	1 300 km (wzrost)	1 437,7 km (2024 rok)	ocena pozytywna, długość sieci kanalizacyjnej znacząco wzrosła
12.	Liczba czynnych przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych (GUS)	21 969 szt.	23 000 szt. (wzrost)	26 379 szt. (2024 rok)	ocena pozytywna, liczba przyłączy znacząco wzrosła
13.	Liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych (GUS)	11 946 szt.	14 000 szt. (wzrost)	15 498 szt. (2024 rok)	ocena pozytywna, liczba przyłączy znacząco wzrosła
14.	Liczba udokumentowanych złóż kopalin (PIG)	76	80 (wzrost)	82 ²⁶ (2025 rok)	ocena pozytywna, nowe złoża były rozpoznawane

²⁵ punkt pomiarowy Starogard Gdański, Rynek

²⁶ bez złóż skreślonych z bilansu zasobów

L.p.	Nazwa wskaźnika / źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta ²⁴	Ocena
15.	Powierzchnia gruntów ornych klas I-IIIb (Starostwo)	10 967,2 ha	10 967,2 ha (utrzymanie stanu)	11 329 ha ²⁷ (2025 r.)	ocena pozytywna, wzrost powierzchni gruntów o najlepszych klasach bonitacyjnych
16.	Powierzchnia powiatu objęta MPZP (GUS)	14 701 ha	15 000 ha (wzrost)	18 199,5 ha (2023 rok)	ocena pozytywna, powierzchnia powiatu objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znacząco wzrosła
17.	Udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej masie odebranych odpadów (GUS)	57,4%	49% (spadek)	53,9% (2024 rok)	ocena negatywna, pomimo spadku udziału zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej masie odebranych odpadów udział ten jest wciąż wysoki; konieczność dotrzymywania rosnącego z roku na rok poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych dla wielu gmin, w tym dla gmin powiatu starogardzkiego, stanowi duży problem (Tabela 19)
18.	Ilość wyrobów zawierających azbest pozostających do usunięcia i unieszkodliwienia z terenu powiatu (Baza Azbestowa)	21 583,95 t	15 000 t (spadek)	24 483,57 t (2025 r.)	bez oceny, większa ilość wyrobów zawierających azbest pozostających do usunięcia i unieszkodliwienia z terenu powiatu najprawdopodobniej wynika z bieżącego uzupełniania Bazy Azbestowej

²⁷ na podstawie: Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 r.

L.p.	Nazwa wskaźnika / źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta ²⁴	Ocena
19.	Ilość wytworzonych odpadów innych niż komunalne na terenie powiatu (GUS)	31,9 tys. t	30 tys. t (spadek)	63,3 tys. t (2024 rok)	bez oceny, z jednej strony większa ilość odpadów jest naturalnym efektem dynamicznego rozwoju gospodarczego powiatu, może oznaczać także lepszą ewidencję i kontrolę, z drugiej strony większa ilość odpadów oznacza większe obciążenie dla środowiska
20.	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie powiatu (GUS)	42 635,42 t	40 000 t (spadek)	46 323,98 t (2024 rok)	jak wyżej
21.	Powierzchnia lasów na terenie powiatu (GUS)	56 712,48 ha	56 800 ha (wzrost)	56 870,56 ha (2024 rok)	ocena pozytywna, odnotowano wzrost powierzchni lasów
22.	Liczba pomników przyrody na terenie powiatu (GDOŚ)	90 (2022 rok)	100 (wzrost)	91 (2024 rok)	ocena pozytywna, powołano w latach 2023-2024 nowy pomnik przyrody
23.	Liczba poważnych awarii na terenie powiatu (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska)	1 ²⁸	0 (spadek)	0 (2023 rok)	ocena pozytywna, w rejestrze zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii w 2023 r. ²⁹ nie odnotowano wpisów obejmujących obszar powiatu starogardzkiego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej udzieliła również informacji, że w latach 2023-2024 nie odnotowano pożarów, gdzie uwolnione zostały niebezpieczne substancje zagrażające środowisku

Źródło: opracowanie własne

²⁸ pożar zakładu IGLOTEX w Skórczu – 2019 r.

²⁹ <https://www.gov.pl/web/gios/di-wystepowanie-zdarzen-o-znamionach-powaznej-awarii>, rejestr za 2024 rok nie jest jeszcze publicznie dostępny (stan na wrzesień 2025 roku)

Podsumowując dane zebrane w tabeli 32 należy wskazać, że dla większości wskaźników odnotowano poprawę lub utrzymanie dobrego stanu o ile aktualnie taki został zdiagnozowany wcześniej. W okresie sprawozdawczym odnotowano wymierne rezultaty w postaci braku przekroczeń dla substancji zanieczyszczających atmosferę i wzrostu poziomu skanalizowania i zwodociągowania obszaru powiatu. Z drugiej strony analiza potwierdziła zdiagnozowany we wcześniejszej części raportu problem z dotrzymywaniem rosnących z roku na rok i koniecznych do osiągnięcia przez gminy powiatu starogardzkiego poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Jest to jedno z najważniejszych wyzwań związanych z ochroną środowiska powiatu starogardzkiego na najbliższe lata. Należy również odnotować, że dla części wskaźników nie można było dokonać pełnej oceny (np. hałas, jakość wód) z uwagi na ograniczony monitoring środowiska.

6 PODSUMOWANIE

W rozdziale 2 raportu dokonano oceny stanu środowiska w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024. Uwzględniając zrealizowane zadania (rozdziały: 3 i 4), osiągnięte wskaźniki realizacji POŚ (rozdział 5), zdiagnozowane w toku redakcji raportu problemy i sukcesy, w tabeli 33 zbiorczo podsumowano zebrane dane i informacje, wskazano trendy oraz rekomendacje na przyszłość.

Tabela 33. Ocena poszczególnych komponentów środowiska powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024

Komponent środowiska	Ocena za lata 2023-2024	Najistotniejsze czynniki determinujące ocenę / rekomendacje na przyszłość
objaśnienia:		
	ocena pozytywna	
	ocena negatywna	
↑	trend pozytywny	
↓	trend negatywny	
↔	bez wyraźnych zmian	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	↑	- poprawa jakości powietrza w powiecie w stosunku do lat wcześniejszych (mierzona brakiem obszarów przekroczeń na terenie powiatu w 2024 roku dla substancji zanieczyszczających atmosferę), - liczne działania naprawcze (modernizacje dróg, budynków, rozwój OZE, tworzenie infrastruktury rowerowej, pieszej, rozwój komunikacji zbiorowej, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu) należy kontynuować
ZAGROŻENIA HAŁASEM	↑	- brak możliwości pełnej oceny z uwagi na ograniczony monitoring wszystkich rodzajów hałasu (np. hałas drogowego), - dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku wskazują jednak, że lokalnie wciąż występują problemy w zakresie emisji hałasu przemysłowego do środowiska, - podobnie jak w przypadku zadań związanych z ochroną klimatu i jakości powietrza przeprowadzono w ostatnich latach szereg działań naprawczych (modernizacje dróg, rozwój komunikacji zbiorowej, budowa dróg dla rowerów), które należy kontynuować

Komponent środowiska	Ocena za lata 2023-2024	Najistotniejsze czynniki determinujące ocenę / rekomendacje na przyszłość
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	↔	- nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych w powiecie starogardzkim zarówno w latach 2023-2024 jak i poprzednich latach, - działania powinny być w najbliższych latach ukierunkowane na prewencję i bieżącą kontrolę
GOSPODAROWANIE WODAMI	↔	- brak możliwości pełnej oceny – jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu jest generalnie zła i w ostatnich latach nie uległa znaczącej poprawie, - jakość wód podziemnych jest w dobrym stanie – w 2022 roku przeprowadzono badania w gminach: Lubichowo oraz Skarszewy i zdiagnozowano wody o bardzo dobrej (klasa I) i dobrej jakości (klasa II), - mimo postępów w budowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, nadal istnieje problem z niekontrolowanym odprowadzaniem ścieków, zwłaszcza na obszarach wiejskich (np. gmina Osieczna nie jest w ogóle skanalizowana), - nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych jak susze prowadzi do obniżenia poziomu wód i wzrostu stężenia zanieczyszczeń, z kolei intensywne opady mogą powodować spływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	↑	- wzrastająca długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poziomu zwodociągowania i skanalizowania obszaru powiatu świadczy o tym, że gminy traktują priorytetowo te zadania, należy jednak wskazać, że gmina Osieczna nie jest jeszcze w ogóle skanalizowana, - na terenach, gdzie jest to uzasadnione technicznie i ekonomiczne należy zatem budować sieć kanalizacyjną i wodociągową, ale w przypadku, gdy takich przesłanek nie ma większą uwagę należy skupić na działaniach kontrolnych np. zobowiązujących mieszkańców nieskanalizowanych do regularnego wywożenia ścieków z szamb czy osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków
ZASOBY GEOLOGICZNE	↔	- nie odnotowano istotnych zmian, - działania powinny być w najbliższych latach ukierunkowane na prewencję i bieżącą kontrolę

Komponent środowiska	Ocena za lata 2023-2024	Najistotniejsze czynniki determinujące ocenę / rekomendacje na przyszłość
GLEBY	↔	- nie odnotowano istotnych zmian, - na terenie powiatu nie odnotowano terenów zagrożonych ruchami masowymi czy osuwisk, w 2024 roku dokonano aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu starogardzkiego i przesłano informację do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, gminy na bieżąco zajmowały się utrzymaniem czystości na terenach publicznych, prowadzone były szkolenia dla rolników przez Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu, - nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak przede wszystkim susze powodują szereg problemów środowiskowych, np. obniżenie poziomu wód gruntowych, wysychanie cieków wodnych i zbiorników, zwiększenie stężenia zanieczyszczeń w wodzie, spadek wilgotności gleby czy zwiększone ryzyko pożarów, w związku z czym należy podjąć w najbliższych latach konkretne działania naprawcze (odbudowę zbiorników wodnych, renaturyzację rzek i cieków czy zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jedno-rodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury) co przyczyni się również do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	↓	- przeprowadzano liczne działania kontrolne i edukacyjne związane z koniecznością wypełniania przez mieszkańców gminy obowiązków związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, - sukcesywnie usuwano wyroby zawierające azbest z terenu powiatu starogardzkiego, - choć gminy powiatu starogardzkiego w rocznych analizach stanu gospodarki odpadami podkreślają, że działalność wielopłaszczyznowa pomiędzy daną gminą a podmiotami odbierającymi odpady odbywa się w sposób prawidłowy, dotrzymywanie rosnących z roku na rok poziomów recyklingu stanowi dla nich coraz większy problem środowiskowy (część gmin powiatu nie osiągnęła w okresie sprawozdawczym wymaganych poziomów recyklingu odpadów komunalnych), - konieczne jest kompleksowe podejście, obejmujące zarówno edukację społeczeństwa, modernizację infrastruktury, jak i skuteczne egzekwowanie przepisów
ZASOBY PRZYRODNICZE	↑	- nie odnotowano istotnych negatywnych trendów, - ustanowiono dwa nowe rezerваты i pomnik przyrody, - sporządzono aktualizację uproszczonych planów urządzenia lasu, - w dalszym ciągu należy chronić różnorodność biologiczną oraz krajobrazową obszaru

Komponent środowiska	Ocena za lata 2023-2024	Najistotniejsze czynniki determinujące ocenę / rekomendacje na przyszłość
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	↑	– nie odnotowano negatywnych trendów, – w rejestrze zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii w 2023 r. nie odnotowano wpisów obejmujących obszar powiatu starogardzkiego, – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim udzieliła informacji, że w latach 2023-2024 nie odnotowano pożarów, gdzie uwolnione zostały niebezpieczne substancje zagrażające środowisku – działalność inspekcyjna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Państwowej Straży Pożarnej oraz doposażenie jednostek straży pożarnej skutecznie chronią mieszkańców powiatu, – działania powinny być w najbliższych latach ukierunkowane na prewencję i bieżącą kontrolę

Zródło: opracowanie własne

Podsumowując wszystkie zebrane dane i informacje – pomimo pewnych uogólnień (np. część danych nie jest dostępna), należy uznać, że Powiat Starogardzki jak i inne jednostki włączone w realizację POŚ (np. poszczególne gminy powiatu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Nadleśnictwa, Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku czy Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu) realizowały zdecydowaną większość zadań wymienionych w Harmonogramie realizacyjnym „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano również istotnego pogorszenia stanu środowiska na terenie powiatu, dlatego ocena końcowa realizacji zadań wytyczonych w POŚ w latach 2023-2024 jest pozytywna.

Należy również mieć na uwadze, że realizacja założonych w Programie ochrony środowiska zadań nie przekłada się w sposób natychmiastowy na poprawę stanu środowiska naturalnego. Proces ten jest długotrwały i efekty realizacji zadań, które zostały przeprowadzone lub wykonywane są obecnie, mogą być widoczne dopiero w dłuższej perspektywie czasowej. Raport wskazuje jednak, że przyjęte kierunki były słuszne.

7 SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba mieszkańców w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024	6
Tabela 2.	Podmioty gospodarcze wpisane do REGON w latach 2022-2024.....	7
Tabela 3.	Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM _{2,5}) – strefa pomorska	10
Tabela 4.	Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa pomorska	12
Tabela 5.	Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024	15
Tabela 6.	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za lata 2023-2024	18
Tabela 7.	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych za lata 2023-2024	23
Tabela 8.	Monitoring wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie starogardzkim w 2022 roku.....	26
Tabela 9.	Korzystający z wodociągu w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024.....	27
Tabela 10.	Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu starogardzkiego i powiecie starogardzkim ogółem w latach 2022-2024	28
Tabela 11.	Korzystający z kanalizacji w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024.....	30
Tabela 12.	Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu starogardzkiego i powiecie starogardzkim ogółem w latach 2022-2024	31
Tabela 13.	Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024	33
Tabela 14.	Obszary górnicze zlokalizowane w powiecie starogardzkim	34
Tabela 15.	Wykaz kopalni, które były eksploatowane w latach 2023-2024 na podstawie udzielonych koncesji na obszarze powiatu starogardzkiego	36
Tabela 16.	Zestawienie wyników badań gleb z terenu powiatu starogardzkiego z lat 2023-2024	38
Tabela 17.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024	41
Tabela 18.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024 (w tonach).....	42
Tabela 19.	Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości minimalnej dla lat 2023-2024.....	44
Tabela 20.	Stopień realizacji zadań związanych z poprawą i ochroną jakości powietrza na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	49
Tabela 21.	Stopień realizacji zadań związanych z poprawą klimatu akustycznego środowiska na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	74
Tabela 22.	Stopień realizacji zadań związanych z ochroną przed PEM na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	76
Tabela 23.	Stopień realizacji zadań związanych z ochroną przed skutkami zjawisk ekstremalnych na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	78
Tabela 24.	Stopień realizacji zadań związanych z poprawą i ochroną jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	81
Tabela 25.	Stopień realizacji zadań związanych z prowadzeniem gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający poprawę i ochronę jakości wód na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	84
Tabela 26.	Stopień realizacji zadań związanych z racjonalnym gospodarowaniem zasobami geologicznymi na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	91
Tabela 27.	Stopień realizacji zadań związanych z ochroną gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	93

Tabela 28.	Stopień realizacji zadań związanych z gospodarowaniem odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	97
Tabela 29.	Stopień realizacji zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych powiatu w latach 2023-2024.....	101
Tabela 30.	Stopień realizacji zadań związanych z ograniczeniem ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacji ich skutków na terenie powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024 ...	107
Tabela 31.	Edukacja ekologiczna w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	116
Tabela 32.	Wskaźniki efektywności realizacji celów „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”	124
Tabela 33.	Ocena poszczególnych komponentów środowiska powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024	128

8 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Odczyn pH zbadanych w latach 2023-2024 gleb	39
Wykres 2	Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania	39
Wykres 3	Zasobność zbadanych gleb w fosfor	40
Wykres 4	Zasobność badanych gleb w potas	40
Wykres 5	Zasobność badanych gleb w magnez	40
Wykres 6	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (w %) w powiecie starogardzkim w latach 2022-2024	43

9 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1	Położenie powiatu starogardzkiego na tle województwa pomorskiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu	5
Rysunek 2	Zmiana liczby ludności w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	7
Rysunek 3	Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	8
Rysunek 4	Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O ₃ , określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w powiecie starogardzkim w latach 2023-2024	12
Rysunek 5	Zlewnie JCWP rzecznych na obszarze powiatu starogardzkiego	16
Rysunek 6	Zlewnie JCWP jeziornych na obszarze powiatu starogardzkiego	22
Rysunek 7	JCWPd w granicach powiatu starogardzkiego	25
Rysunek 8	Korzystający z wodociągu (w %) wg stanu na 31.12.2024 r. w gminach powiatu starogardzkiego – porównanie.....	28
Rysunek 9	Przyrost długości sieci wodociągowej (w km) w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	29
Rysunek 10	Korzystający z kanalizacji (w %) wg stanu na 31.12.2024 r. w gminach powiatu starogardzkiego – porównanie.....	31
Rysunek 11	Przyrost długości sieci kanalizacyjnej (w km) w gminach powiatu starogardzkiego w latach 2023-2024.....	32
Rysunek 12	Utworzone w latach 2023-2024 na obszarze powiatu starogardzkiego tereny górnicze.....	35
Rysunek 13	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg) w poszczególnych gminach powiatu starogardzkiego – średnia z lat 2023-2024.....	42
Rysunek 14	Nowo utworzone formy ochrony przyrody w powiecie starogardzkim	46

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) Zarząd Powiatu sporządza co dwa lata raport z wykonania programu ochrony środowiska, który następnie przedkłada Radzie Powiatu.

Niniejszy Raport zawiera informacje dotyczące realizacji zadań i celów ujętych w *Programie ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028* i obejmuje lata 2023-2024.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Podjęcie niniejszej uchwały nie powoduje skutków finansowych dla budżetu powiatu starogardzkiego.

NACZELNIK
Wydziału Ochrony Środowiska
i Rolnictwa
Jerzy Komorowski

STAROSTA
Wioleta Strzemkowska-Konkolewska

